לאה אתגר על חברת הביטוח לבנון ומחויבות

ג'ודי ניר על חייה ומותה של אלה שטראוס

שוש מיימון עם דפנה ערוד. אמהות ללא נישואין

עמוס נבו עם ראש עיריית אום אל פחם

קובי ברוק מלווה 9000 מלחים עליזים. צבע

- חיים שיבי משרטט את תסריט "היום בו התחילה הנסיגה מיש"ע"

השער **- כדורסל. הליגה יצאה לפגרה. אדם ברוך מסכם אותה. מכבי ת"א שלטת. אליצור נתניה מפתיעה. הפועל ת"א כושלת. ליגה טובה. בתצלום, כוכבי הפועל ת"א: מרסר, ויליאמס**

תצלום השער: יוסי רוט

מולדת *- פרק נוסף של "אומרים ישנה ארץ"*

הורוסקופ **- מדורו של אילן פקר**

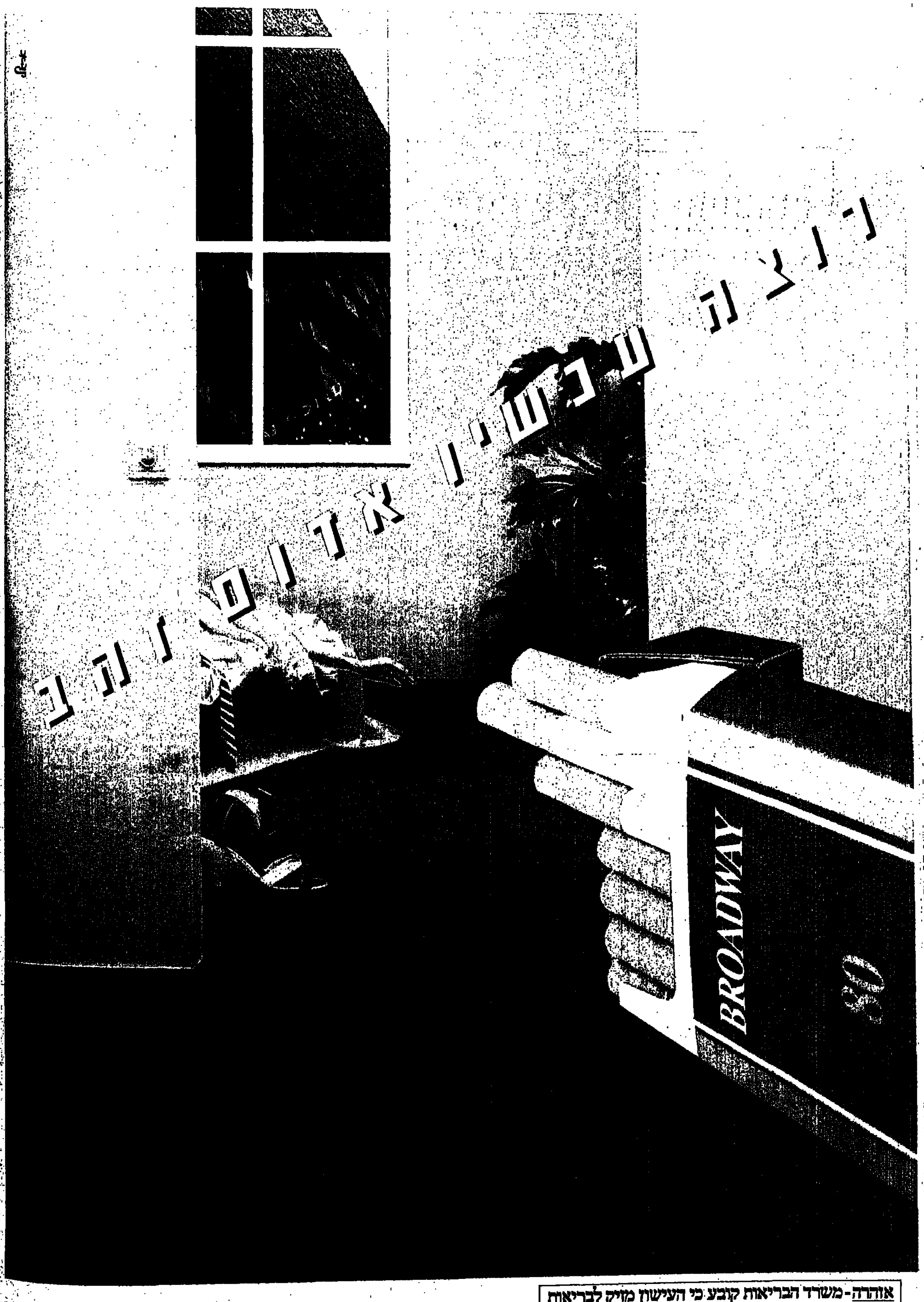

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

איטליה שבועיים

כל-בו שלום
תל אביב
חיפה

מזון איטלקי לאניני הטעם
שוקולדים של "באצ'י",
פיצות, פאסטות, "ברילה",
"פאגני", גריסיני, שמן זית,
יינות וסרדינים.

20% הנחה*

ממחירי המחירון המאושרים ע"י הממשלה

*לדגמי האופנה בלבד

הצגת בכורה עולמית

THE VIVACE LOOK המראה האיטלקי החדש של ULTIMA!!
שעוצב במיוחד לשבועיים איטליה בכל־בו שלום.
הצגת איפור כל יום
בשעות 12.00-18.00 בדלפקי
ULTIMA!! בכל־בו שלום ת"א וחיפה,

הגרלות ומתנות בין הקונות מוצרי
ULTIMA!!

...והפרס טיסת Alitalia* לאיטליה
2 כרטיסי טיסה הלוך ושוב יוגרלו בין הקונים בשבועיים איטליה.
מתנת חברת Alitalia - המוביל האיטלקי הלאומי.

...והפרס הגדול:
מכונית
FIAT Uno* FIRE 1000

לראשונה בישראל.
המכונית תוצג בכל־בו שלום ת"א וחיפה ותוגרל בין הקונים בשבועיים איטליה.

*ללא מיסים והפקדה

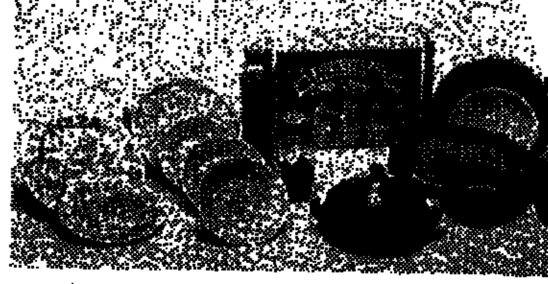

כלי בית בעיצוב איטלקי
מיוחד — כלי חרס לבישול
על אש. כלי אחסנה
מיוחדים, כלי הגשה,
צלחות, ועוד.

LA MODA ITALIANA

בלבו שלום תל־אביב —
מגדל שלום, אחד העם 9

אופנה בלבו שלום חיפה —
מרכז פנורמה,
שד' הנשיא 109

שטיחוס כרמל

השטיח היחיד שמחמם גם את האויר לא רק את האוירה

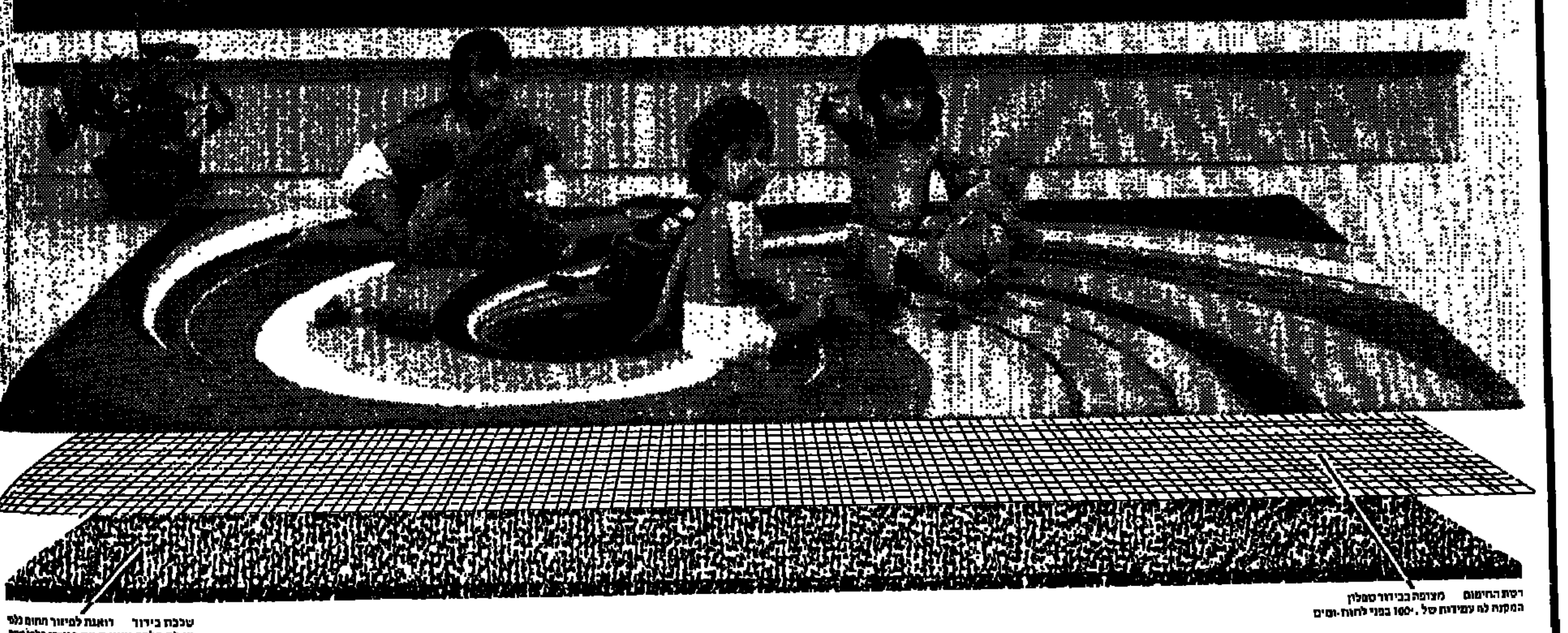

איך זה עובד?

מתחת לשטיח כרמל היפיפה מתקינים לך רשת חימום עם טרמוסטט, המווסת את החום. החום מתפזר בחדר באופן שווה ויוצר חמימות נעימה בכל חלקי הבית.

מה מיוחד בשטיחום?

השטיחום - טרמו 2000 הוא המצאה ישראלית. זוהי שיטת חימום מהפכנית שאין בה עשן, אין אש, אין גזים, אין ריח, אין בזבוז. יש בה רק יתרונות.

בטיחות

קודם כל — השטיחום בטוח לגמרי. חוט החימום מצופה טפלון, המעניק לו בידוד מוחלט ועמידות בפני כל רטיבות. גם אם ילדיך ירטיבו אותו — לא יגרם שום נזק.

כמו כן, אין בשטיח ריכוז חום גבוה והילדים יוכלו לשבת עליו ולהנות.

חיסכון

שיטת החימום בשטיחום צורכת מעט מאד חשמל. מאידך, היא מנצלת את האנרגיה בצורה אופטימלית, כי החום מתרכז באיזור התחתון והאמצעי של החדר והבידוד שמתחת לרשת מונע בזבוז חום כלפי הרצפה והופך את שטיחום כרמל לשיטת החימום היעילה והחסכונית ביותר.

בריאות

הרופאים כבר אישרו מזמן את מה שהסבתות שלנו טוענות: כשחם ברגלים — חם בכל הגוף. השטיחום מפיץ חום מלמטה כלפי מעלה בצורה אחידה — דבר שהוא בריא יותר מכל צורה אחרת של חימום.

הידור

השילוב המיוחד במינו של חימום יעיל ושטיח מרהיב של כרמל, יוצרים אווירה מיוחדת בבית, אווירה של הידור, חום ונעימות.

TERMO 2000 הצלחה בינלאומית

השטיחום - טרמו 2000,
זוכה להצלחה גדולה בשלוש יבשות.
השטיחום מיוצר לפי תקנים גרמניים ובינלאומיים ולפי אישורים של מכוני התקנים השוויצרי, האוסטרי ואחרים.

יעוץ חינם טל. 03-257267/8

שרות חדשני ומיוחד. צלצל ליועץ לקבל ייעוץ חינם עם אפשרות לביקור בית חינם.
טל. 03-257267/8. בימים א'-ה' שעות 09.00-21.00.

רק ב בית-כרמל

רשת השיווק הישיר של שטיחי כרמל

★ רמת-גן: רח' מודיעין 13
★ ירושלים: רח' המלך דוד 14
★ חיפה: צומת חציק פוסט (מול החיפר ש')
תל-אביב: נחלת בנימין 37
★ ראשון-לציון: המשך רח' הרצל (בכביש בית דגן)
רחובות: רח' הרצל 183

באר-שבע: בית אשל 26
★ נתניה: רח' שמואל הנציב 5 (השקם הישן)
יפו: רח' יהודה הימית 36
★ עפולה: רח' ירושלים 19 (מול השקם)
פ"ת: הברון הירש 28

★ פתוח במוצ"ש אחרי צאת השבת

לרגל מבצע היובל 25 תשלומים

„הפישר הקטן" ממשיך לקבל מתנות גדולות

טפנוקים חדשים ממשיכים לחלק צעצועי „פישר פרייס"

הצלחה! המבצע הוארך

הפרס הגדול: פישר הקטן!

ויש עוד מתנה!

היכן מקבלים את הפרסים

המבצע נמשך

איך משתתפים במבצע „הפישר הקטן"?

איך זוכים במתנות נפלאות?

קח את ההנחה בתחילת העונה

גברים	נשים	ילדים
– חולצות שרוול ארוך. – סווטשרטס. – מכנסי קורדרוי. – חליפות ג'וגינג וכותנה. – בלייזרים ומעילים.	– חליפות. – מכנסיים. – חצאיות. – חליפות ג'וגינג.	– חליפות ג'וגינג. – טרנינג. – מכנסי ג'ינס. – מכנסי קורדרוי. – חולצות בנות ובנים.

לבית:

– מגבות, עודפי יצוא 40% הנחה.
– כל מצעי המיטה 20% הנחה.

...וזה לא הכל, יש בונוס נוסף:

הכל ב-3 תשלומים!

כל הקונה בסכום מעל 250,000 ש' יכול לשלם בשלושה תשלומים שוים ללא ריבית וללא הצמדה:

- שליש בקניה
- שליש בינואר 86
- שליש בפברואר 86

מבצע התשלומים — כולל את כל המרצרים ברשת וגם את אלה שנמכרים בהנחה.
אפשר לשלם גם בשיקים וגם בכרטיסי אשראי.

20% 30% 40% הנחה!

אתא סתוה

רשת חנויות האופנה הגדולה בישראל.

ישראכרט אלא

תסריט. היום בו תתחיל הנסיגה מיהודה ושומרון

חנן פורת והרב לווינגר, לאחר הפינוי בחצר אדר. הנסיגה מיש"ע אולי תראה אחרת. לא מעט אנשים המתמצאים בתהליכים ובפסיכולוגיה של המתיישבים, נוטים להאמין שהתגובה תישא אופי של מרי

מלחמת אחים?

חיים שיבי משרטט תסריט אפשרי ליום בו תתחיל הנסיגה מיהודה, שומרון וחבל עזה, בעקבות הסכם עם ירדן, בניהולו של שמעון פרס, בתמיכת ארה"ב • ברקע, פינוי ימית, ולקחי הפינוי • התסריט, למעשה, הינו רצף של ראיונות קצרים ועקרוניים עם אנשי גוש אמונים, מתנחלים. וכן, עם ח"כ בן אליעזר (פואד), אליקים העצני, יוסי שריד • איש אינו שולל מעיקרה את אפשרות פריצתה של מלחמת אחים

תצלומים: שלום בר טל

דפוק על כל דלת. תקבל תשובות מפתי־עות. דפוק על דלתו של מאיר גרוס, מרכז פדגוגי, שמע אותו מדבר ברצינות גמורה על הקמת מדינה יהו־דית עצמאית בשטחי יהודה שומרון וחבל עזה.

אחר כך, לך ודפוק על דלתו של ד"ר מתי ארליכמן, רופא ילדים. גם הוא ידבר על הקמת מדינה חדשה במושבות שמעבר לקו הירוק.

זאת לא תהיה מדינה פלסטינאית. זאת תהיה מדינת המתנחלים והיא תקום לפני שתחל הנסיגה.

גרוס וארליכמן חושבים שמדינה כזאת תפתור הרבה בעיות. מי שרוצה לסגת, שיעשה את הנסיגה שלו מדיזינגוף. המדינה החדשה תפרוש לה, בשלב מוקדם, משיחות השלום עם חוסיין, וזהו.

חוץ מזה, תהיה עוד מדינה שתתמוך ביש־ראל בעצרת האומות המאוחדות.

מאיר גרוס ומתי ארליכמן חיים בבית־אל, ישוב מגובש של למעלה מ־250 משפחות, 15 ק"מ צפונית לירושלים וסמוך מאד למפקדת אזור יהודה ושומרון.

עוזבים את ירושלים, עוברים את נוה־יעקב, את קלנדיה, את אל־בירה. חוצים ים של וילות ערביות מצועצעות, של חנויות רהיטים ומגרשי מכוניות עם אשכולות גדולים של פנסים מהבהבים. רואים הרבה אופלים ומרצדסים וכורסאות עם ריפוד קטיפה סגול. אחר כך, יש גדרות ושילוט וגוש כבד של מיבנים, מימין לכביש.

כשבאים בלילה, אפשר להתבלבל ולתעות בין הכניסה למחנה הצבאי לבין הכניסה לישוב.

האנשים בבית־אל בונים לעצמם משפחות גדולות בטירות גדולות. למאיר גרוס יש

זה יהיה מאבק חשמונאים. יהרג ובל יעבור. בן אליעזר

שישה ילדים ובטירה שלו חמישה חדרי שינה וסלון גדול. הוא עשה את זה בחמש שנים של עבודה, עם 90.000 דולר, ועכשיו הוא מתכוון לשבת בבית הזה עד סוף ימיו.

גרוס מביא עוגיות וקפה. קשה לדבר על נסיגה בבית שבעליו עדיין לא סיים לרצף את שביל הכניסה.

אבל, אמרי ימית מוכנים בבית־אל לדבר. גם בימית היו בתים גדולים ויפים.

מאיר גרוס, וכל מי שמצוטט בסיפור הזה,

←

יש רק בנק אחד שנותן לך 1,000,000 ש' משיכת יתר בריבית מועדפת

הבנק הבינלאומי

הבנק הבינלאומי הוא היחיד שנותן מיליון שקל משיכת יתר בריבית מועדפת לבעלי חשבונות פרטיים.
(כפוף למתן בטוחות כנהוג).
מי שכבר יש לו חשבון עו"ש משופר בבינלאומי נהנה מההטבה הזאת ומי שעוד אין לו - כדאי שימהר ויפתח.
חוץ ממשיכת היתר הגדולה תיהנה גם מניהול חשבון חינם, למעט משיכת שיקים. אז כדאי שתדע, כל יום שאין לך עו"ש משופר אתה מפסיד כסף.

פרטים נוספים בסניפי הבנק הבינלאומי ובנק פועלי אגודת ישראל.

פתחתי חשבון גם בבינלאומי

הבנק הבינלאומי הראשון

ח"כ בנימין בן אליעזר (יחד), לשעבר מפקד אזור יהודה ושומרון: "אנשים ישפכו דם"

"על מה שיקרה ביום כזה, אני יכול להשיב לך בשתי מילים: מלחמת אחים. זאת לא תהיה פרשת ימית במהדורה חדשה. זה יהיה מאבק חשמונאים, קרב של יהרג ובל יעבור.

"כל ישלה איש את אצמו. אני מכיר את האוכלוסיה הזאת. נכון שהיום אפשר לומר שההצהרות ששמענו לאחרונה אינן נחלת הרוב, אבל אנחנו היום רחוקים מפינוי ישובים. אם נגיע לזה יהיה מרי, ולא של קבוצת מיעוט.

"לצד המתנחלים, יאבקו גם אנשים החיים בתוך תחומי הקו הירוק.

"אבל, אני חושב שלא נגיע לתסריט כזה. המציאות ביהודה ושומרון היא בלתי הפיכה. גם בתוכניות היותר קיצוניות של המערך, לא ראו הזזת ישובים. מישהו מעלה על דעתו שאפשר להזיז ממקומם 60.000 יהודים? אין תסריט כזה".

ח"כ יוסי שריד (ר"ץ): "תותח קדוש"

"יום הנסיגה לא בא ביום אחד. הוא בא בשלבים. הנסיגה עצמה כבר תהיה אחרי הסערה – והסערה הזאת, בדרכה, תשבר כמה הרים ואנשים. הרי יהודה ושומרון לא יולידו את עכבר ימית, אבל הם יולידו את גורלה.

"דעת הקהל בארץ, שכבר תראה את השלום בעין ואשר תתחלחל מן המחשבה על מלחמת אחים, תבודד בהדרגה את מוכי הירח בקרב המתנחלים.

"בהתחלת המאבק, יעמוד אריאל שרון בראש. הוא לא יתגבר על הפיתוי. הוא יהלך אימים ואיומים. אם שמעון פרס יבהל, לא תהיה נסיגה. אם לא יבהל, שרון יבצע נסיגה.

"הפקרתם ובדידותם ידחפו את קיצוני המתנחלים, בראשותו של אליקים העצני, עורך דין, אל פינת היאוש. מיואשים, אבודים, הם יבצעו פעולות של יאוש. הם ישתמשו בנשק. הממשלה תכניס צבא. המרי ידוכא בקלות יחסית.

"המאבק יסתיים בקול דממה דקה. הוא ישאיר מאחוריו איזה תותח קדוש. הוא גם ישאיר לכל צד את קדושיו שלו. יהיה את מי לזכור ולהזכיר. עוד שנים רבות יזכירו, כדי שהחלומות והסיסמאות, לפ־חות, לא ילכו לאיבוד".

אליקים העצני, האידיאולוג והמשפטן של מועצת יש"ע: "אני אהיה בכלא"

"אם זה יגיע לידי כך שיהודה ושומרון יפלו, אני אדע שזה הסוף שלנו. ואותי יעניין רק דבר אחד: מתי ואיך נבנה שוב את הבית הרביעי. זה יהיה סיפור עוד לפני שפרעה יכנס. זה יהיה סוף "החי־מורלי". אני מעריך שמאות אלפים ירגישו שאין להם בשביל מה לחיות בארץ הזאת, ויעזבו אותה.

"אצלי אין תסריט של ירידה. לי יש רק תסריט של כלא. אני לא אהרוג את אלה שדעתם אינה כדעתי. אני רק אדאג שלהיסטוריה היהודית יכנס פרק דומה לסיפור "צלם־בהיכל". אני אחשוב מה אני צריך לעשות כדי שילדי ישראל, אלה שבגולה, ואלה שישארו כאן, לשארית הפליטה, לא ישחטו על ידי הערבים.

"יהיה מה ללמוד כדי להקים את הבית הרביעי. אני לא ארים יד על אף אחד. אבל אעשה מעשה כזה שהרוב שהחליט לאבד את עצמו לדעת, ישיב אותי בכלא.

"אני יודע בדיוק מה צריך לעשות, ומה אני הולך לעשות. לכן אני שקט. מודאג, אבל שקט.

"אחת התכונות שלי: פרס קטן מדי, לא מסוגל למעשה כזה. בן־גוריון היה יכול, בגין היה יכול, פרס לא יכול".

מקדים ומציין שנסיגה זה תסריט בידיוני שאין לו קיום. בכל מקום שמדברים פה על נסיגה, דיברו קודם על כך שהיא לא תבוא. זה נשמע תמיד כתפילה קטנה לסילוקו של דיבוק.

איפה תהיה, מאיר גרוס, ביום בו תחל הנסיגה שלא תהיה?

מאיר גרוס אומר: "אני אזרח המדינה, אבל אני לא נעול על מדינה. אני נעול על עם ישראל. אם נכריז כאן על הקמת מדינה חדשה, זה יגרום לכך שהאזור ישאר קשור לישראל, ויהיה לנו צבא משותף. זה פתרון טוב. נעשה קונפדרציה.

"בכל מקרה, אני נשאר פה. אם תהיה החלטה על נסיגה, אני לא אלחם נגדה בנשק. לא אלחם נגד חייל ישראלי. אני משרת במילואים בפלוגת סיור, עשיתי סדיר בצ־נחנים. גם האנשים שאני מכיר פה לא יעשו דבר כזה".

בביתו של יוסף פרידמן, מר"ל של ספרי יהדות ליצוא, אני פוגש אחד שיעשה דבר כזה.

גם לפרידמן שישה ילדים ושמונה חדרים. הילודה בבית־אל גבוהה מזאת שבכפרים הערביים בסביבה, ובישוב מדברים על כך בגאווה. פרידמן מפחד שכל העסק יהיה בשלבים, ואף פעם אי אפשר יהיה לדעת איפה הקו האדום.

בהתחלה, יתנו להם לנהל מים וחשמל, ואחר כך יחזרו האנשים של אש"ף לעיריות, ובוקר אחד יעמוד שוטר פלסטינאי בצומת שעל הכביש המוליך לירושלים.

פרידמן שאל את עצמו, פעמים רבות, איפה עובר הקו האדום שלו, אבל בינתיים אין לו תשובה. הוא רק בטוח שמפה לא יזיזו אותו.

בחדר יושב גם דוד הלר, חשמלאי. הלר אומר: "יש לי הרגשה שנחזור למה שהיה פה בשנות השלושים. אצ"ל נגד ההגנה. אני אלחם במי שימנע ממני להתישב בארץ ישראל. זה מקפיא את דמי להגיד לך את זה, אבל זאת ההרגשה שלי. אני חושב שלא נגיע לזה. תהיה מחאה. הארץ לא תשקוט".

בשעות היום, מטפל ד"ר מתי ארליכמן בילדי ירושלים המובאים למחלקת הילדים בבית החולים "ביקור־חולים", שבמרכז העיר. בערבים הוא במרפאת בית־אל. הוא מראשוני המתיישבים במקום, הגיע לפני 8 שנים. גבוה, צנום, עיניים ערניות מאד.

גם ארליכמן מדבר על אפשרות של הקמת מדינה יהודית בשטחים. הוא אומר: "היה לי קל יותר להאמין שיום הנסיגה לא קיים, אלמלא פרשת ימית. הלקח של ימית הוא שצריך לעשות טיפול מונע.

זה יהיה תחילת הסוף. ישראל בדרכה לגלות.
עתניאל שנלר

"אסור להתחיל את המלחמה רגע לפני הפינוי. צריך לפעול למניעת קבלת החלטה כזאת. יש מדינה, ויש דמוקרטיה, וזה טוב ויפה, אבל הדמוקרטיה היא לא ערך עליון.

"המטרה העיקרית היתה להקים מדינה יהודית בארץ ישראל. זה הערך. הדמוקרטיה היא כלי בלבד. להחלטה של רוב להחזרת שטחים לא יהיה תוקף מוסרי.

"אני אעשה הכל לסכל החלטה כזאת. אני לא אלחם נגד חייל של צה"ל. לא אני, רופא בגדוד מילואים. אסור לעשות דבר כזה. אבל תהיה קבוצה שתתנגד. אף אחד לא יכול לדעת לאן זה יוביל."

האנשים בבית־אל אוהבים את קריאת המצב של מירון בנבנישתי, אוהבים להסכים איתו שהמצב בשטחים "בלתי־הפיך". זה מרגיע חששות מודחקים.

אבל, יש הגורסים שהמצב רק "כמעט בלתי־הפיך", ולכן צריך להעלות עוד ישר־בים.

במזכירות "גוש־אמונים" השוכנת בוילה, ברחוב רמת הגולן בירושלים, המצב הוא הסיכות שעל המפה, והן נעוצות שם בצפי־פות.

אליקים העצני הוא המשפטן־אידיאולוג של מועצת הישובים. עתניאל שנלר הוא המזכיר, והוא נותן למפה לדבר.

כשהם הופיעו יחד, לפני סיעת הלכוד בכנסת, עשה העצני את תפקיד נביא הזעם, ושנלר היה נופת צופים. העצני הוא שמכר למועצת יש"ע את ההגיג המשפטי, לפיו החלטת ממשלה על מסירת שטחים תהיה בלתי־חוקית, כהזותה הפרת "החוקה היסו־דית הבלתי כתובה של המדינה שעל לוחותיה חרוטים עלייה, התישבות והריבונות בכל חלקי ארץ ישראל".

העצני הוא שדוחף את המסמך לפיו "כל שלטון שיבצע את אחד מהפשעים (של מסירת שטחים) יש להתיחס אליו כאל שלטון בלתי־חוקי כפי שנהוג הגנרל דה־גול כלפי משטר

בגין לפני עתי"שבי ימית, אביב 1979, כרוניקה עיתונאית – "למען עם ישראל"

"טרם בואו של ראש הממשלה ועם נחיתת מסוקו שררה אווירה "קרבית" בין המתיישבים. הכרזות ביטאו את מצב הרוח ואת הצפוי לראש הממשלה. נאמר בהן: "5 שנים אכלנו חול, עכשיו אנחנו מכשלה לבטחון."... כשהתפרץ אחד המתיישבים ואמר כי בגין בא לפיתחה בלחץ ההפגנות נגדו, אמר בגין: "דבריך הבל ורעות רוח. אני פועל למען עם ישראל לא פחות ממך... במה אשמתי? האם בכך שכראש ממשלה איני רוצה שאתם, הקצינים והחיילים תהרגו? בכך שאיני רוצה שילדיכם יהרגו במלחמות? שילמנו מחיר יקר במלחמות – 13 אלף הרוגים ואלפי פצועים. אינני רוצה שייהרגו יותר. זה חטאי ופשעי. זה השיקול שהכריע בנושא הישובים או השלום. או זה או זה. אם הכנסת היתה מחליטה על השארת הישובים, היה חוזה השלום נקרע לגזרים. באופן בלתי נמנע, היינו הולכים כעבור זמן למלחמה בכל החזיתות. רק ציניקאי יכול ללגלג. אני משרת ציונות ולא ציניקאים. לכן הכרע־תי בעד אפשרות של שלום".

וישי של המרשל פטן אשר בגד בעם הצרפ־תי".

עתניאל שנלר לא אומר לי אם הוא מאושר מההסברה המשפטנית של העצני, אבל הוא אומר שהוא רוצה מיתקפת הסברה "לא טכנית", שתהיה מבוססת על מקורות יהוד־יים.

הם ישתמשו בנשק. המרי ידוכא בקלות.
יוסי שריד

התשובה האמיתית לדיאלוג פרס־חוסיין, סבור שנלר, היא פיזור של ישובים נוספים בשטח. היום הוא מונה 62.174 נפש ב־134 ישובים. שנלר רוצה הרבה יותר אנשים, בהרבה יותר שטח.

הוא נותן לי את "תסריט יום הנסיגה" שלו במשפטים מהירים, וללא התלבטות. עתניאל שנלר אומר: "בשלב הראשון, יהיה מבול של הצהרות. כל צד יחזק את עמדותיו, וינסה להשתמש באמצעי התקשורת. לאחר שהצי־בור שלנו יתאושש מן ההלם הראשון, תהיה תנועת התנגדות, שלא זכורה כמותה בהיסטו־ריה הציונית, מאז קום המדינה.

"זה לא יקרה רק ביהודה, שומרון וחבל עזה. זה יקרה גם בשוק מחנה־יהודה בירוש־לים. השוק יגעש. הקהיליה האקדמית תגעש. הציבור ברחוב פשוט לא יקבל את זה.

"אנחנו נתפצל לשלוש קבוצות. הראשונה, תהיה של אנשים שימחו, ילכו להפגנות, יצעדו ויחליטו לבסוף שההבט הממלכתי קובע. הם יקבלו את הנסיגה כעובדה, תוך מחאה גדולה, וישאו עד סוף ימיהם הרגשת מרירות ותסכול.

"תהיה קבוצה שניה שתפעל נגד הנסיגה בכל הדרכים, כולל הגנה פיזית על הבתים. הם יצהירו הרבה, ויפעלו הרבה, בדרך שניתן לפרש אותה כמרי אזרחי, אבל הם לא ירימו יד על יהודי, ולא יגיעו חלילה למלחמה באחים. אנשים כאלה יכנסו אחרי נסיגה לקונכיה, יראו במדינה כישלון, אולי אף יעזבו אותה. יהיו אזרחים שלא יכירו במדינת ישראל, אבל לא יהיה בכוחם לעמוד מול המערכת.

אלוף ארז על הפנוי שעליו פיקד, 1982, כרוניקה עיתונאית – "מי יתאבד ראשון"

"כל מי שהיה מעורב בצניין הזה של הבונקר, כולל הרבנים הראשיים, היה בטוח במאה אחוז שהם עלולים להגשים את איומיהם ולהתאבד. ברשותם היה נשק, היו גלולות של ציאניד, בלונים של גז. והם כבר קבעו מי יתאבד ראשון ומי שני. ...והם הוציאו פתקים וביקשו תכרי־כים. נראה היה שכוונתם להתאבד. תכננו פריצה מהירה מכמה כיוונים. אמרנו להם בדיוק מה אנחנו הולכים לעשות".

"הקבוצה השלישית, הקטנה יותר, תתא־רגן להתנגדות בכח, עד כדי מאבק דמים.

"אני רוצה להזכיר שבסיטואציה שהיתה בימית, היו שם קבוצות שהיו מוכנות לפעול בדרכים האיומות והמחרידות ביותר, ואני מכאן מקיש על אחת כמה וכמה ביהודה שומרון וחבל עזה.

"אין לי ספק שיש בצבור שלנו מכל שלושת הזרמים האלה. עיקר הציבור שלנו בקבוצה הראשונה, ואולי חלק בשניה. אני לא אהיה בשלישית.

"אבל, לא תהיה לאף גורם צבורי בתוכנו שליטה מלאה על מה שקורה. יהיו נסיונות לכוון, למתן, להקצין, אבל לא תהיה שליטה. הקבוצה השלישית תגמור את דרכה בכלא.

יש דמוקרטיה. אבל, הדמוקרטיה אינה ערך עליון.
מתי ארליכמן

זה יהיה תחילת הסוף. תהיה ישראל חלשה מאד, תלויה בחסדי זרים, ואולי ישראל בדרכה לגלות.

"אבל, אני חושב שהתסריט לא מציאותי. זה לא אומר שאנחנו לא צריכים לחדד חושים ולהערך לבלימת תהליך, שהיפוטטית יכול להתרחש".

•

שני אספקטים טעונים הרחבה. האחד, הכושר הצבאי של המתנחלים, יכולת האירגון והפוטנציאל הצבאי שלהם.

האחר, קיומה, או אי קיומה של מנהיגות רוחנית תורנית מתונה, שיש לה מעמד ממשי בקרב רוב המתנחלים. עניין זה קשור, במידה רבה, ללקחים האישיים והפוליטיים שנלמדו ממשפט המחתרת היהודית.

נכון לומר, שהפוטנציאל הצבאי של תושבי האזורים הללו הינו ממשי. בידי המתנחלים נשק אישי רב. חלק מן המתנחלים, כאנשי מילואים וכאנשי בטחון, מעורבים במערכים הצבאיים והבטחוניים של יש"ע. הם מסוגלים להעמיד, מתוך אנשיהם, מערך־פיקוד מקצועי ויעיל.

מערך ההגנה המרחבית, באזורים אלה, הינו בעל אופי מיוחד, לפחות בהשוואה לאופי המסורתי של הגנות מרחביות מוכרות.

חלק מן המתנחלים נושאים תפקידים בהגנה מרחבית זו. מתנחלים אלה שרתו ביחידות קרביות, והועברו להגנה המרחבית על מנת לחזק אותה.

ניתן אולי לתאר את הפוטנציאל הצבאי בשני אופנים. ברמות המבצעיות, הטאקטיות והאיסטרטגיות – חלק מן המתנחלים מעורבים מעורבות יסודית. כלומר, אם מי מהם יבחר בדרך המרי המזויינת, הוא אולי יטיב להש־תמש בכלים הפיזיים והטאקטיים שצה"ל פרש ומיקם בשטח.

ברמה האינסטינקטיבית, ואולי הפרימיטי־בית – מדובר בכמויות לא קטנות של נשק, הנימצא בידיהם של אנשים פרטיים, מאומנים למדי.

אצלי אין תסריט של ירידה, אלא של כלא.
אליקים העצני

לא כל 50 אלף היהודים שבאזור, משתת־פים באופן פעיל במאמץ הבטחוני השותף. אך נכון לקלבוע, שהממוצע הקרבי שלהם עולה כמה מונים על זה של האוכלוסיה האורחית בישראל.

עניין ההנהגה הרוחנית המתונה, אינו ברור. סביר להניח, שלמפד"ל ולרבניה אין מעמד אמיתי, בקרב הקיצוניים שבמתנחלים. המפד"ל ניתפשת כאירגון בורגני מותש.

ש"ס ורבניה אינם באלמנט הטבעי שלהם, בכל הנוגע להתנחלות. וכמוה, אגודת ישראל ורבניה.

בתוך המתנחלים עצמם אין הגדרה חד־משמעית של המושג "מנהיגות רוחנית תו־רנית", מאז פטירתו של הרב קוק, ראש ישיבת מרכז הרב.

הרבנים לווינגר, דרוקמן, או וולדמן, ניתפשים כפוליטיקאים שהם גם רבנים, או ראשי ישיבות־הסדר. לאיש מהם אין מעמד תורני מוסרי מכריע. אגב, ישיבות־ההסדר אינן מוסדות חד־זהותיים.

יתכן, אם כן, שבשעת המשבר מי שתנהיג את המרי האפשרי, תהיה העילית הפוליטית אקטיביסטית, וזו תהייה קשובה רק באופן לקוי לאיזושהי סמכות תורנית, אם בכלל.

אגב, הרבנות הראשית, הרבנים הראשיים, אינם ניכללים כלל במשחק כוחות זה.

אם וכאשר, איש לא יוכל עוד לשלוט בהיסטוריה, באינפלציה, או בדימגוגיה שיעוותו את המושגים: מלחמת מצווה, קידוש השם, יהרג ובל יעבור, אהבת ישראל.

הקבוצה השלישית תתארגן להתנגדות בכח, עד כדי מאבק דמים • קבוצה זו תמצא עצמה בכלא, או שתרד מן הארץ • יוסי שריד: אריאל שרון לא יתגבר על הפיתוי. אליקים העצני: שמעון פרס קטן מדי, לא מסוגל למעשה כזה

הפינוי מימית. תסריט הפינוי מיהודה ושומרון בנוי, בין השאר, על הניסיון הפוליטי של ימית. ההתנגדות היתה יותר הצהרתית מאשר פיזית מלאה. ההתנגדות לא התפתחה למרי. הציבור הרחב נשאר בבית. מנהיגי גוש אמונים מבקשים להאמין שתסריט הנסיגה הנוכחי הינו לחלוטין דימיוני

אלה שטראוס לא גרה כאן יותר

זה התחיל כמו סיפור סינדרלה: אלה היתה [illegible] לבית שטראוס המפורסם, כשהוא בן 15 [illegible] ניסיון להפריד בין השניים, נישואים על־אף התנגדות המשפחה • גם ההמשך היה מוצלח: עסקים משגשגים, ילדים מוצלחים, נישואי הבנות עם האנשים הנכונים • רק הסוף השתבש: לפני 5 שנים נטשה אלה את הבית, את הכסף ואת הילדים, והלכה עם אחר, כשרק מזוודה בידיה • כשהיא בת 50, עדיין נאה מאוד, נפטרה מגידול במוח. אתמול מלאו 30 למותה. כל סוסי המלך וכל פרשיו, לא יכלו להצילה

מאת ג'ודי מוזס־ניר

עדי (מימין), מיקי, הילדה ועופרה שטראוס־להט. חברות זוכרות את הימים בהם היתה אלה הנהגת של הילדה. אמו של מיקי, אומרים, שולטת עדיין ביד רמה על ענייני המשפחה

עירית שטראוס־קופל. אלה שמרה על קשרים הדוקים עם ילדיה, על אף שוויתרה על הזכות לגדל אותם.

שטראוס, אשה מציאותית, ידעה שהטוב ביותר עבור ילדיה יהיה, להשאיר אותם עם אביהם

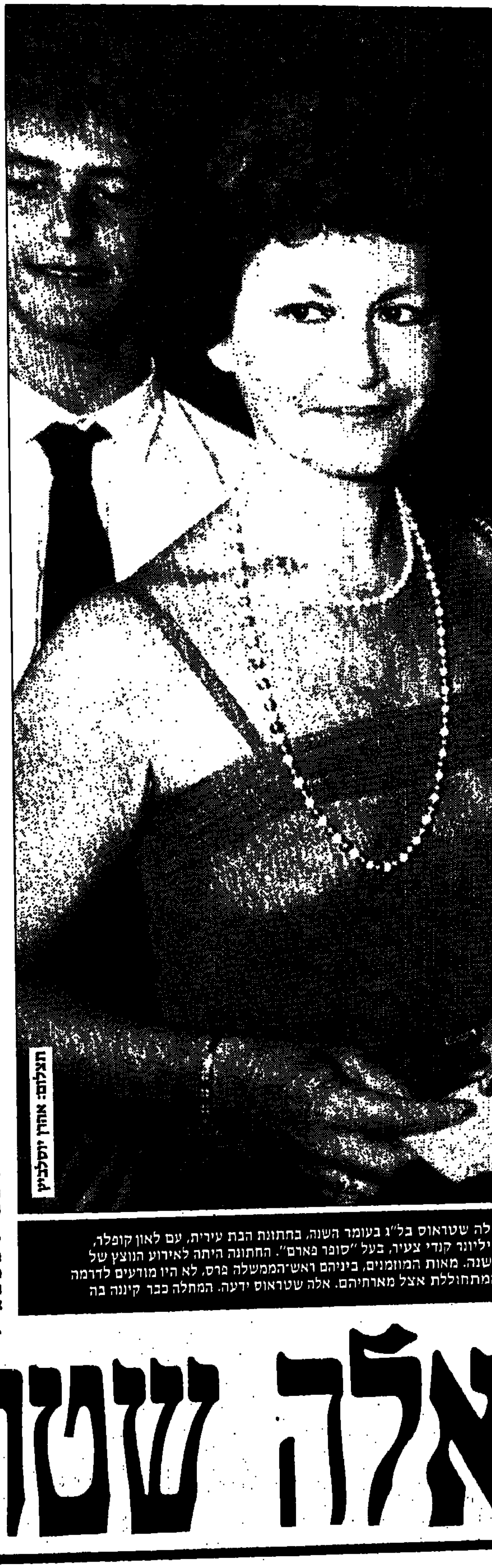

צילום: אורן יוסלביץ

אלה שטראוס בל"ג בעומר השנה, בחתונת הבת עירית, עם לאון קופלר, מיליונר קנדי צעיר, בעל "סופר פארם". החתונה היתה לאירוע הנוצץ של השנה. מאות המוזמנים, ביניהם ראש־הממשלה פרס, לא היו מודעים לדרמה המתחוללת אצל מארחיהם. אלה שטראוס ידעה. המחלה כבר קיננה בה

ל"ג בעומר, השנה. אלה שטראוס עומדת זקופה לצד בעלה־לשעבר, מיכאל. עיניה לחות. בתה, עירית, אליה היתה קשורה יותר מאל שני ילדיה האחרים, נישאה זה עתה.

החתונה הזאת, ידעה אלה, תהפוך לאירוע התקשורתי־החברתי החשוב ביותר של השנה. אין איש בארץ, שאינו מכיר את שטראוס – שם נרדף לגלידות ולמעדני־חלב.

ראש־הממשלה, שמעון פרס, הגיע לאירוע בהליקופטר מיוחד. מאות מוזמנים הצטופפו בחצר הרחבה, יצוג נכבד לציבור גדול מאוד, שהפך את שטראוס ממפעל בינוני בליגה א', למפעל בליגה הלאומית, המתחרה בעקשנות רבה, ובהצלחה לא מבוטלת, על ראשות הטבלה, עם תנובה הטובה והישנה.

אלה שטראוס, 50, נאה, גבוהת קומה, לוותה במבטה את הזוג הצעיר. החתן, לאון קופלר, בעל חברת „סופר פארם", בנם של מיליונרים קאנדים. כמו בהרבה מקרים אחרים, גם כאן, כסף הלך אל כסף.

לאחר טקס החופה המסורתי, שנערך בבית המשפחה בנהריה, פרצה שטראוס בבכי. הסובבים אותה ייחסו את הבכי להתרגשות הגדולה המלווה אירוע חגיגי שכזה, שלא פסחה, כך חשבו, אף על האשה המופנמת הזאת.

מיכאל (מיקי בפי חבריו), הבנות, דן – בעלה של עופרה, הבת הבכורה שנישאה מספר חודשים קודם, והוריו של דן, זיוה ושלמה להט, ידעו את הסיבה האמיתית לבכי. גם הם חשו, מועקה הולכת וגוברת.

הטרגדיה של אלה ז"ל החלה ביום חמישי, שבועיים לפני החתונה המפוארת של בתה. שטראוס, אחות במקצועה, התגוררה מאז חמש שנים בירושלים, עם חברה־לחיים, ראובן, מאבטחו של שר הבריאות, מרדכי גור. אותו בוקר, יצא ראובן ללוות את השר שלו בסיור בגליל.

אלה שטראוס עמדה להתלבש ולנסוע לעבודה בקופת־חולים, כשלפתע חשה שאינה מסוגלת לשלוט בגופה. היא נסתה לקרוא לעזרה. ההברות יצאו מפיה מקוטעות, בלתי ברורות.

אלה ידעה, שלא תוכל להשיג בטלפון את ראובן, והחליטה להתקשר אל מיקי, בעלה־לשעבר, איתו נשארה ביחסים טובים, גם לאחר פרידתם.

מיקי שהה אותו זמן במפעל בנהריה. הוא הבין, שהשעות הארוכות שיעברו עד שיגיע לבית גרושתו, עלולות להיות קריטיות. שטראוס טילפן לחתנו בתל־אביב, דן להט, וביקשו לנסוע לירושלים ולהביא את אלה לבית־החולים איכילוב.

עוד באותו יום, לאחר שערכו מיפוי ובדיקת מח־עצמות, גילו הרופאים באיכילוב, שאלה שטראוס סובלת מגידול במוחה. גידול ישן שהלך וגדל. שטראוס עצמה, מעולם לא סבלה מכאבי־ראש. תמיד היתה צלולה ועירנית.

רק חודשיים קודם לכן, כשהודיעה עירית, 23, על כוונתה להינשא, החליטה אלה שטראוס למכור את דירתה בירושלים ולעבור לאיזור תל־אביב, על־מנת שתוכל להיות

לפתע חשה שאינה מסוגלת לשלוט בגופה. היא ניסתה לקרוא לעזרה, אך מפיה יצאו רק הברות מקוטעות

קרובה לבנותיה. היא, כמובן, לא חלמה שהדירה ששכרה באפקה, תשאר ריקה ושמעתה, תבלה את רוב זמנה באיכילוב.

באיכילוב עשו הרופאים מאמצים נואשים להציל את חייה, אך לשווא. אלה שטראוס, נפטרה לפני 30 יום.

משפחת שטראוס בנהריה, היא הדראלאס המקומי. משפחה עשירה, ותיקה ומבוססת, המשמשת, לעתים קרובות, נושא חם לטורי הרכילות ולשיחות ליל־שבת בעיר הצפונית.

בביתו של מיכאל שטראוס בנהריה, גם ג'י. אר. לא היה מתבייש: בית בן שתי קומות, צופה אל הים, מוקף חצר גדולה, גג רעפים אדום, מרוהט בטוב־טעם. בקומה הראשונה שני מיפלסים מצופים עץ ושיש, סלון, חדר־אוכל ומטבח מרווח, שהצבע הלבן שולט בו. בקומה השניה חדרי השינה.

אלה עלתה עם אמה מיוגוסלביה, כשהיתה בת עשר. אלה, אמה ובעלה של האם, הופנו לנהריה. את מיכאל הכירה כשהיה בן 15, והיא בת 14.

לאחר שירותם הצבאי, ניסו בני הזוג לבחון את אהבת־הנעורים שלהם. שטראוס נסע ללמוד בשווייץ ואלה פנתה ללמוד בבית־ספר לאחיות, בבית־החולים רמב"ם. מאוחר יותר, בדרך מירושלים לתל־אביב, היא תשתמש בדברים שלמדה ברמב"ם כדי לאבחן את מחלתה.

בנהריה ריכלו, שהילדה שטראוס, אמו של מיקי, שלחה אותו לשווייץ, מאחר שהשידוך עם העולה החדשה מיוגוסלביה, היה למורת רוחה. אבל כמו ברומנים למשרתות, ניצחה האהבה, ושטראוס הצעיר ביקש את אלה לבוא אליו לשווייץ.

הזוג הצעיר קבע עובדה, כשנישא בנישואים אזרחיים בציריך. כששבו לנהריה, נערכה להם חתונה מפוארת, כיאה למעמד המשפחה. אגב, החתונה הזאת היתה אירוע כפול. באותו ערב נישאה גם רעיה, אחותו של מיקי. גם רעיה, העובדת במפעל המשפחתי כאמה וכאחיה, התגרשה מבעלה. היום היא נשואה בשנית ומתגוררת בנתניה.

כשאלה ומיקי שטראוס נישאו, עדיין היה „שטראוס" סיפור־הצלחה בקנה־מידה של נהריה, פחות או יותר. במשך השנים עזב מיקי פעמיים את המפעל המשפחתי. פעם אחת, על־מנת להשלים את לימודיו ב„הווארד", ובפעם השניה, כשיגאל הורוביץ הציע לו לנהל את מפעל „אדניר" שהקים בנגב.

שטראוס, למד אצל הורוביץ את העבודה, וב־1975, כשאביו נפטר, החליט לחזור למפעל המשפחתי. מיקי העלה את „שטראוס" הקטן על המפה בגדול: המפעל בניצוחו, סיפח אליו את גלידות „ויטמן" ונכנס כשותף למחלבות הגולן, המייצרות את החלב העמיד. גם עם תנובה, על אף שהוא מתחרה בה, עושה שטראוס עסקות משותפות. הוא מאמין בעבודה קשה, ונחשב לאיש יחסי־ציבור מעולה.

במשך השנים עבדה אלה שטראוס לסירוגין במפעל המישפחתי ובקופת־החולים המקומית. בניגוד לבעלה, עליו אומרים מקורביו, ש„אפילו עם אתה בריכאון איום, הוא יוציא ממך חיוך", היתה אלה אשה מופנמת. חברות זוכרות זמנים בהן היתה נהגת של הילדה שטראוס, אמו של מיקי,

בחורה שיש לה הכל

החברות הקרובות ביותר של אלה, לא הבינו מה היה לה. בחורה שיש לה הכל, קמה לפתע פתאום, עוזבת מאחור ילדים ועושר, והולכת. אפשר אולי להסביר את הצעד שעשתה, בעצמאות המופגנת שהיתה תמיד באופיה.

שטראוס היתה אשה פעלתנית מאוד, אהבה לעזור לנזקקים, רצתה במיסגרת מישפחתית מרובעת, לא כבעל שבכורח עבודתו היה נאלץ לנסוע פעמים רבות לתל־אביב, או לחו"ל.

מיקי שטראוס מסוגל היה, מספרים חברים, להערך מחבית למשך שלושה־ארבעה חודשים, לחזור, לשאול את אשתו מה נשמע, וללכת לידידים. היא לא אהבה את ידידיו, והוא, לא תמיד חיבב את החברים שלה.

השולטת עדיין על ענייני המישפחה ביד רמה.

היחסים בין אלה לילדיה היו הדוקים וחמים. קשר טוב עם הבנות ועם הבן עדי, שהתגייס לפני שבועיים. אך במשך השנים הארוכות בהן היתה אשתו של מיכאל שטראוס, הרגישה אלה זרה במשפחה.

ידידים קרובים מספרים, שמדי פעם, בעת מריבות או ויכוחים, הזכירו לה שהיא הגיעה למשפחת שטראוס, בלי גרוש. שהמשפחה עשתה ממנה ליידי עשירה. היתה לה תחושה חזקה, שהיא מחוץ לעניינים. קשתה עליה ההתמודדות עם משפחת שטראוס ה„יקית" והמרובעת.

צריך אולי להכיר את מיכאל שטראוס, על־מנת להבין שמץ מההרגשה של החיים בצילו. שטראוס, איש חברה מקסים, פתוח, מלא חמימות אנושית. אצלו תמיד הכל בסדר. אפילו אם הוא במצב־רוח קודר, אי־אפשר להבחין בכך.

באופן טבעי, מיקי הופך מוקד בכל חברה אליה הוא מגיע. כשהוא נכנס לחדר, נכנסים איתו רוח־נעורים ורעננות נעימה. גם לאחר מות גרושתו, המשיך לארח בביתו שבנהריה את הידידים הרבים שבאו לנחמו. המבשלת בישלה מאכלים נהדרים, ושטראוס המשיך לספר ספורים משעשעים, ולנחם את מנחמיו.

אלה שטראוס עזבה את הבית המפואר בנהריה לפני חמש שנים. כל מה שלקחה איתה היתה, מיזוודה גדולה עם חפצים הכרחיים. עזיבתה היכתה בתדהמה אפילו את ידידותיה הקרובות ביותר, כל שכן את ילדיה. בתה עופרה, ניתקה איתה כל קשר, עד לנישואיה לפני כשנה, לדן להט.

שטראוס עזבה את נהריה ועברה לגור עם ראובן, גבר צעיר ממנה. ראובן עצמו עזב את אשתו, מורה במקצועה, ואת שלושת ילדיו. השניים הכירו בישיבות של ועד ההורים בחטיבת־הביניים של בית־הספר בנהריה. עדי שטראוס למד בכתה עם אחד מילדיו של ראובן. ראובן, ממוצע קומה, רחב־כתפיים, ממושקף, הזמין את אלה שטראוס לטיול בחו"ל.

זה היה יום לאחר מסיבת יום־הולדת מפוארת שערכה אלה שטראוס לבעלה. אפילו שרהל'ה שרון היתה שם. המסיבה האחרונה

עופרה, הבת הבכורה, נשואה לדן, בנו של צ'יץ להט. אחותה עירית, נישאה השנה לבעלי "סופר פארם"

שאלה ומיכאל שטראוס חגגו כזוג נשוי. למחרת, ארזה אלה מיזוודה, וטסה עם אהובה לחו"ל.

במשך שבועיים לא התקשרה הביתה. וכמו בסיפורים אחרים, גם בפרשה זו נמצאו טובי־לב, שסיפרו לבעל במהלך השבועיים, שאשתו מבלה עם גבר בחו"ל.

לאחר ששבה ארצה, החליטה לעזוב את הבית. אלה שטראוס, אישה מציאותית, ידעה שהטוב ביותר עבור ילדיה יהיה, להשאר עם אביהם. מיקי שטראוס, העניק לילדיו חום ואהבה. אלה, שרצתה שילדיה ימשיכו ליהנות מהיתרונות שמעניקה ההשתייכות לשבט שטראוס, לא רצתה לנתק אותם מהסביבה בה גדלו. ואולי, בסתר ליבה, ידעה שבעלה לעולם לא יוותר עליהם.

מיקי שטראוס ניסה להניא את אשתו מהחלטתה. אך לאחר שעזבה, רכש לה דירה בירושלים. הבקשה היחידה שלו היתה, שכף־רגלה לעולם לא תדרוך עוד בביתם שבנהריה. וכך, כשהגיעה אחת לשבועיים לנהריה, השתכנה תמיד בבית אמה.

אל הווילה בנהריה, חזרה רק ביום נישואיה של בתה הבכורה עופרה, שמסיבת כלולותיה, נערכה בחצר הבית. קצת לפני כן, השלימה עופרה עם אמה, ואלה החליטה, כאמור, לעבור לגור ליד בנותיה, בתל־אביב.

עזיבתה פגעה עמוקות במיקי, אך הזמן עשה את שלו, והשניים שמרו על קשר טוב. כשאלה שכבה בבית־חולים, הגיעה אליה השמועה, שבארה"ב יש מנתח גדול שיוכל אולי לעזור. שטראוס מימן את נסיעתה של גרושתו ושל בתו עופרה לארה"ב. הסוף, כידוע, לא היה טוב.

רבים באו ללוויה. מיכאל שטראוס לא הזיל דמעה. הוא עמד מוקף בחבריו הטובים. ראובן עמד בצד, נוצר את כאבו הגדול. עופרה להט ניגשה אליו, אחזה בזרועו, וביחד עם אחיה עדי, ואחותה עירית, השתרכו מאחורי האלונקה. עצוב.

האופנה החדשה בעולם

להתכרבל בפלנל

הפלנל של כיתן שכבש את ארה"ב ואירופה

האופנה האחרונה של הנשים המפונקות בניו־יורק, וושינגטון, פרנקפורט, לונדון, טורונטו, מונטריאול, אמסטרדם, בריסל ו...דאלאס (כן, אפילו שם!) מגע של פלנל במיטה. רך, חמים, עשיר ומלטף. רמה חדשה של מותרות.
עכשיו בישראל - מהשם המוביל במצעי פלנל איכותיים בארה"ב ובאירופה: כיתן.

החורף פנקי את עצמך בדגמי היצוא של מצעי הפלנל המבוקשים ביותר בעולם. 100% כותנה. אין צורך בגיהוץ. בעיצובים שכבשו את בירות העולם וטרם נראו בארץ.

להשיג ברשתות השווק, ברשת חנויות כיתן ובחנויות המובחרות

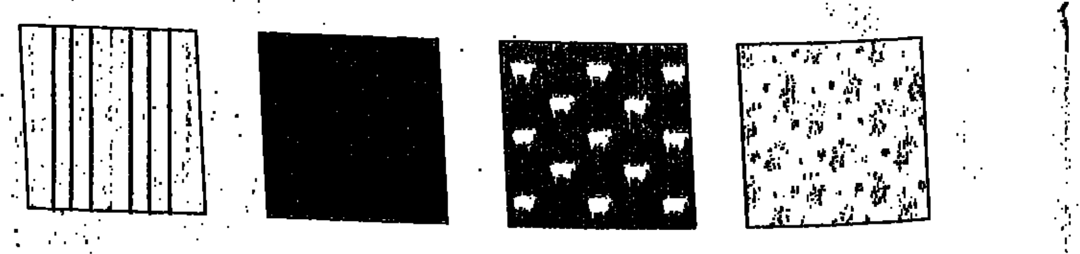

EXPORT
כיתן
ניו־יורק • פרנקפורט • לונדון • בריסל

קשר בזאור & שות'

ג'ורדן מכריזה על חודש בריאות השיניים.

מבצע

עוברים לג'ורדן

קנה ג'ורדן בחודש בריאות השיניים, וקבל
4 מברשות במחיר
6,864 ש'
~~9,254 ש'~~

זאת ההזדמנות לחדש את מלאי מברשות השיניים לכל המשפחה, לכל השנה!

יותר ג'ורדן יותר כדאי!

הרופאים ממליצים
רופאי השיניים ממליצים להשתמש ב-4 מברשות שיניים במשך השנה: מברשת אחת לכל שלושה חודשים.
כך ניתן להבטיח צחצוח יסודי, ולמנוע פגיעה בחניכיים.

מברשת הבריאות
מברשת השיניים הבריאותית של ג'ורדן בנויה בעיצוב אנטומי, המתאים לחלל הפה ומאפשר צחצוח יסודי בכל חלקיו.
מברשת השיניים הבריאותית של ג'ורדן מיוצרת מחומרים מעולים, ובמבחר דגמים להתאמה אישית או רפואית.

מס' 1 באירופה
ג'ורדן היא המברשת המועדפת ע"י הצרכנים האירופים, שהם בעלי מודעות גבוהה לחשיבות השמירה על השיניים.
גם בישראל — ג'ורדן היא מברשת השיניים המיובאת הנמכרת ביותר.

ג'ורדן לילדים
צחצוח בריא מתחיל מגיל צעיר. בין המברשות של ג'ורדן לכל המשפחה ישנה גם מברשת מיוחדת לדור הצעיר, שיהיה בריא!

צחצוח בריא
צחצוח השיניים בתדירות הנכונה, בכיוון הנכון ובמברשת הנכונה — מגן על בריאות השיניים. ג'ורדן מציעה לך עכשיו צחצוח בריא — במחיר מוזל.

ג'ורדן - צחצוח בריא לשיניים.

היבואן: בלמן בע"מ. הפצה: חב' נוריה בע"מ.

עסק לא בטוח

"הלבנון" הלכה אחרי "ירדניה". הארי לבנון, 57, מיליונר ישראלי, שירש מאביו את שתי חברות הביטוח – הפסיד את שתיהן • 100 אלף מבוטחי "ירדניה" – חברה בפירוק – 200 עובדים ומחזיקי מניות שהפסידו את כל כספם, עקבו השבוע אחרי סיומו של הסיפור: גם חברת־האחות, "הלבנון", נמסרה לידי מפרק • כיצד הפך עסק, שמניותיו הוערכו ב־21 מיליון דולר, לבלון נקוב? מי אחראי להתמוטטות? • כמו תמיד, המפסיד האמיתי הוא הציבור

מאת לאה אתגר

תצלומים: מיכאל קרמר

בימים האחרונים ירדו מהמפה שתי חברות־ביטוח ישראליות – ירדניה והלבנון. שתי החברות נמצאות במצב של פירוק. בעבר הלא רחוק, הן היו הירושה אותה קיבל הארי לבנון מאביו, שמואל. היום, הן שתי חברות־לשעבר, שבכל אחת מהן מטפל מפרק. המפרק מנסה לקבוע מה נשאר מירדניה, חברת־ענק, שנסחרה בבורסה, שהיתה עסק ציבורי, שבשיאה הוערך תיק המניות שלה ב־21 מיליון דולר. היום מדברים בירדניה רק על חובות.

המפרק מנסה גם לקבוע, מה היקף חובותיה של חברת הלבנון, אשר בימיה האחרונים עדיין היתה נכס פרטי של הארי לבנון. המיספרים היבשים סיפרו, שלחברה חובות בחו"ל בסדר גודל של כ־13 מיליון דולר. בעליה, הארי לבנון אומר, 3.5 מיליון דולר בלבד. בשבוע שעבר, פנה לבנון לבית־המשפט וביקש פירוק מרצון.

משתי הנפילות, נוגעת יותר לציבור הישראלי זו של ירדניה. בנפילה מעורבים 100 אלף מבוטחים, 200 עובדים ומחזיקי מניות, שלא שוות כיום את הנייר שעליו הן מודפסות. לעומת זאת, נפילתה של הלבנון התרחשה במרחקים. רוב חובותיה הן לחברות זרות.

כשראה הארי לבנון, כי חברות הביטוח שבבעלותו הן סיפורי הפסדים, ניסה להיפטר מהן. הוא ניסה למכור את ירדניה ליעקב דננברג. סביב המכירה הזאת חלוקות הגירסאות.

הכישלון הוא יתום. בענף הביטוח, אף אחד לא אוהב את אף אחד. העיתונים כתבו על הארי לבנון, שהיה אדמיניסטרטור גרוע, שלא היה ממולח כמו אביו.

בימי הגאות בבורסה, ב־81', העריכו את מניות ירדניה ב־21 מליון דולר. שנה אחרי זה, הציע שמואל רכנר, ממאגרי סחר, להארי לבנון, לקנות ממנו את ירדניה בשבעה מליון דולר. חצי שנה לאחר מכן, כשמאזני ירדניה לא הראו את הרווח המצופה, הוריד רכנר את המחיר לארבעה וחצי מליון דולר. כפי שידוע, איבדה המניה כמעט מאה אחוז מערכה.

היום, כששתי חברות־הביטוח נפלו, כל אחד מהגיבורים המעורבים, מאשים את השני. אף אחד לא לוקח אחריות. הגירסאות השונות נשמעות כמו סיפורים מקבילים, שאין כל קשר ביניהם.

המחותנים האחרונים בפרשת נפילת

מי שקטן ולא אגרסיבי, אין לו סיכוי להישאר בענף. רק הגדולים שורדים

ירדניה היו יעקב דננברג והארי לבנון. היום, שניהם מאיימים זה על זה בתביעות משפטיות. כל אחד סבור, שהצדק עמו. דננברג, כינה את לבנון בכינויים מטיפש ועד כאלה שאי אפשר לציין, בגלל חריכה שהם מכילים.

לבנון, איש קצת יותר עדין, טען, שאינו רוצה להתנצח מעל דפי העיתון. זה לא רכנר הסתבך ובסופו של דבר לא קנה את ירדניה.

שנה אחר כך, קנה יעקב דננברג, מבעלי חברת הביטוח אושיות, את ירדניה בארבע מאות אלף דולר – פחות מעשרה אחוז מהמחיר האחרון עליו דיברו עם רכנר. עשרה חודשים אחרי הקניה, הודיע דננברג להארי לבנון, כי הוא מתחרט על הקניה וכי הוא מבקש את כספו חזרה. אז, כבר היו מניות ירדניה שוות אפס.

המפסיד הגדול של הסיפור הוא הציבור. הפירסום האחרון אומר, שחובות ירדניה נעים סביב 7.5 מליון דולר. בעולם הביטוח מדברים תמיד על פלוס מינוס מליונים. אי אפשר לתת מספר סופי. יש תביעות שמסתובבות בחוץ, יש חובות אבודים. אין מספרים סופיים.

איך יתכן, שמעסק שמניותיו הוערכו ב־21 מליון דולר, נשאר רק בלון עם חובות? אגב, מי שקנה מניות של ירדניה בינואר 83', מצא עצמו נקי מנכסיו בספטמבר 84'. בתקופה זו הפריע לו להגיד על דננברג דברים קשים.

יהודה ברמן, היום מנכ"ל ירדניה, חברה הנמצאת בפירוק, כינה את שניהם נוכלים.

איתן אבניאון, האיש שהיה יושב ראש מועצת המנהלים בימי ירדניה האחרונים, אמר בעדינות, שדננברג לא מקובל בעולם הביטוח, ושהארי לבנון הוא פשוט מנהל לא מוכשר.

המפרק של ירדניה, עורך־הדין בועז נהיר, נמנע מלחלק ציונים לחבורה, אבל הדו"ח שהעביר לי בכתב, הורה על הרבה שאלות כספיות תמוהות. המפרק גם השיג צו בית־משפט, על פיו יצטרך יעקב דננברג להתייצב לחקירה.

כדי להבין במעט את הסבך הזה, צריך ללכת אחורנית: ב־1965, רכש סוכן הביטוח הוותיק, שמואל לבנון, את ירדניה. לבנון, אדם שלא נפרד מכסף בקלות, ניהל את החברה בצורה סולידית. אמרו עליו שהיה קמצן, לגלגו שהוא גר בלונדון במלון מעל התחנה המרכזית, כדי לחסוך מחיר מונית. סיפרו, שהיה מתחיל את הבוקר עם בקבוק קוניאק. שאהב לאכול ולשתות.

שנה לפני פטירתו, רכש את חברת הביטוח בוחן, כדי לעשות עסקים בחו"ל. הוא הסב את שמה ללבנון וצירף אותה לירדניה. כשנפטר באופן פתאומי, ירשו אותו שני ילדיו, הארי ורינה. הארי הגדיל את העסקים בחו"ל. הוא פעל הרבה בלונדון. היתה לו דירה יפה ברובע־הפאר הלונדוני סנט ג'ונס ווד. היה לו גם לורד אחד במועצת המנהלים, חבר אישי שלו.

גם אחותו רינה עבדה עימו. שמה הופיעה גם כן במועצת המנהלים. על־פי התשקיפים של ירדניה והלבנון, גר הארי לבנון בבית בהרצליה פיתוח, שנרכש עבורו על ידי חברת הביטוח שלו. הוא גם העניק לעצמו משכורת־ענק, בסדר גודל של כ־17 אלף דולר לחודש. החברה העניקה לאמו פנסיה לכל חייה.

הארי לבנון חי כמו איש עשיר. על פני השטח, הכל נראה ורוד. אלא, שהעסקים בלונדון לא היו כל כך מוצלחים. הלבנון נטלה על עצמה סיכונים רבים והפסידה הון־עתק. היא שילמה עמלות מופרזות לסוכנים. גם עסקים שהיו לה בדרום־אמריקה, גרמו להפסדים רציניים. כל הכשלונות הללו, הגדילו את הפסדיה של חברת־האחות ירדניה, שנוהלה אף היא בידי הארי לבנון.

עד 1981, נחשבה ירדניה לריווחית. ב־1982, הפסידה החברה כ־680,000 דולר. בסוף 83', הפסידה החברה, בשל העסקים הכושלים בחו"ל, סכום עצום של 9.2 מליון דולר. הארי לבנון תפש אז, שבידיו חברות נכסים. לא רק שתי חברות־ביטוח. גם בניינים בשדרות רוטשילד, בפינת שינקין והמלך ג'ורג' ועוד. הארי לבנון נפל בגלל זמנים קשים בלונדון, וגם הטיפשות עזרה לו, אומר דננברג.

זו הפעם הראשונה בחיי שאני פוגשת את דננברג. יש לי מזל, הוא אומר, שהוא מדבר איתי. כל הכתבים הכלכליים התחננו לפניו לראיון בפרשת ירדניה, והוא סירב.

הוא יושב במישרד מהודר, באיזור התעשיה של הרצליה פיתוח. אין לו יותר מדי עבודה. יש לו את כל הבוקר בשבילי, הוא אומר. בשיחה עימו, יש לי כל הזמן תחושה, שהוא אומר לי רק מה שנוח לו. הוא נותן לי להציץ במכתבים שכתב ושקיבל. מצלם עבורי כמה מהם, אחר כך גוזר במספריים את הכותרות של המיסמכים, שלא ידעו שהם באו מהמישרד שלו.

דננברג, איש שמן, מספר לי על מחלותיו. היה שמן יותר בשלושים ושניים קילוגרם, הוא אומר. מצאו אצלו, שהגרוגרת צומחת פנימה וחונקת אותו. הכניסו אותו לניתוח, ממנו כמעט מת. עכשיו החלים, הוא מסביר לי. התיאור שלו פלסטי מאוד, חתכו אותו כאן וכאן, הוא כמעט מוכן להראות לי.

דננברג מדבר איתי, כאילו אני החברה הכי טובה שלו בעולם. הבריאות שלו – פעם לבש מספר ארבעים ושמונה, עכשיו ירד לשלושים ושמונה. הילדים שלו. נהדרים. אשתו שאוהבת צמחים, יש להם גן תלוי בפנטהאוז שלהם. שאבוא לבקר ויראו לי את הצמחים.

הוא אומר לי, שנפילת ירדניה כרוכה במחלתו. מאז מאי 85', לא תיפקד כראוי. הוא מספר, שקנה 51 אחוזים ממניות ירדניה, תמורת 400,000 דולר. הביא את איתן אבניאון, ומינה אותו ליושב־ראש מועצת המנהלים של ירדניה. הוא הבריא את החברה. כל הסוכנים שברחו מירדניה, חזרו אליה.

החשבון שלו היה פשוט. אם הוא ימזג את החברה שלו, אושיות, עם ירדניה, יחזיק בכעשרה אחוז משוק הביטוח בארץ. הוא יהיה ענק. היה לו עוד חשבון – רצה לעשות הנפקה של מניות בשניים עד שלושה מליון דולר.

לדננברג היה אז שותף ענק, חברת פרנק ב. הול, שמרכזה בניו־יורק. הענק האמריקני היה בעלים של שלושה רבעים באושיות. דננברג מסביר לי, שהוא התחייב להזרים לירדניה שני מליון דולר בנכסים ובמזומן, כדי להבריא את החברה. ההזרמה שלו, לדבריו, היתה מותנית בכך, שיאפשרו לו להנפיק מניות.

דננברג אומר, ששמו לו רגליים. שמישהו הקפיץ באופן מלאכותי את מחיר מניות ירדניה. דננברג אומר, שהוא היה קונה ביוקר,

בימי חייו שנאו את אבי, עכשיו פתאום כולם מדברים בו טובות

ולמחרת היה המחיר נופל. דרך אגב, הוא מספר, שהיום השותף האמריקאי שלו יצא מהשותפות ושהוא, דננברג, קנה את החלק שלו.

הוא מסביר, שהמפקח על הביטוח לחץ עליו כל הזמן. ששלחו שמאי לבניין שלו, ושהעריכו אותו בפחות משוויו. שכל הזמן לא נתנו לו קרדיט וזמן. שהציגו אותו בפני המפקח על הביטוח באור לא נכון, שלא סובלים אותו בענף הביטוח, כי אבא שלו היה מסגר פשוט בעיריה וכי הוא לא הביא כסף מן הבית.

הווידוי על מוצאו עושה לו משהו. פתאום הוא מחליף את דעתו: שאני לא אחשוב שהוא, חס וחלילה, ממשפחה פשוטה. יש לו יחוס מצד האמא. דננברג, בעל בית־החרושת של המצות, הוא איזה בן־דוד רחוק שלו.

דננברג אומר, שהוא פרץ לעולם הביטוח מבחוץ, וזה הכעיס את כולם. הם לא רוצים אותו בפנים, רואים בו נטע זר. הוא בן־אדם שטיפס מלמטה. היה מחסנאי אצל מרדכי מאיר מכל־בו שלום. היה סוכן פשוט, היה מנהל חברה. טיפס בדרך הקשה.

לפעמים, הוא מספר, שואלים אותו איפה הוא עובד, והוא אומר – אני עובד אצל דננברג. מתבייש להגיד שהוא בעצמו דננברג. התגובה המיידית, היא הסתייגות גלויה. "שמעתי שדננברג הוא פושע ופירחח", הוא מספר וצוחק. פעם נסע לבית־מלון, עם הילדים. במעלית שאל אותו מישהו איפה הוא עובד, וכשהשיב אצל דננברג, הגיב האיש בהערה קשה. הילדים שמעו כל מלה, הוא אומר.

דננברג אומר, שירדניה נפלה בשל ההתייחסות האישית הגרועה אליו, בשל האווירה הלא נעימה, ובשל דרישת המפקח על הביטוח, כי יזרים הון.

דננברג טוען עוד, שהארי לבנון מכר לו חברה, שהמאזנים שלה לא הראו דברים מדוייקים. הוא אומר, שהוא יתבע את לבנון. ביום שבו התחרט על הקניה, עשרה חודשים לאחר הקניה, שלח מכתב להארי לבנון הביתה, ובו הודיע לו על ביטול הקניה. במכתב גם האשים את לבנון בניהול לא תקין, בחוסר תום־לב, בהצהרות ובמצגים לא נכונים.

ירדניה פורקה אז. לבנון טען, שהיא כבר מזמן הרכוש של דננברג. דננברג טען, מה פתאום, החזרתי ללבנון את הכל. לא קניתי.

המפרקים ביקשו אז ממנכ"ל ירדניה, יהודה ברמן, להישאר בתפקידו ולהמשיך לסייע להם.

דננברג מכנה את ברמן פקיד קטן. ברמן ביטל אז לאבניאון את משכורתו, שעמדה על 5000 דולר לחודש, ולקח מאבניאון את מכוניתו, שנרכשה על־ידי החברה.

דננברג טוען, שהוא לא רצה שיזרקו את אבניאון לכלבים. הוא נתן לאבניאון רשות להשתמש במישרד שלו, ברחוב לסל 2, נתן לו מכונית טלבוט קטנה, ועכשיו אבניאון מתפרנס יפה מכתיבת לקסיקון הביטוח. כך אומר דננברג.

דננברג מוסיף גם, כי כשקנה את ירדניה, יכול היה לצאת בהנפקה ענקית עם ירדניה ואושיות ולעשות מליוני דולרים. הוא לא עשה מליוני דולרים. ההערכה שלו, שבפרשת ירדניה, מי שהפסיד את הסכומים הכי כבדים, זה הציבור.

במבט לאחור, הוא לא מצטער שלא יצא בעוד הנפקה ולא הרוויח מליונים. הוא בן 48, חי, בריא עכשיו, נראה טוב. אני לא צובע את

(המשך בעמ' 39)

הארי לבנון. לא הולך לירות לעצמו כדור בראש. הוא אומר, שיש לו תחושה של הקלה, שיצא מהליכלוך הזה. כועס רק שירדניה נפלה כמו שנפלה. אם היה רוצה לחסל אותה, הוא אומר, היה עושה זאת באלגנטיות, כמו שפירק את הלבנון

מה קרה למבוטחים?

בסופו של דבר, המבוטח הקטן, לא נפגע, או נפגע רק חלקית. תיק ביטוח־החיים של ירדניה נקנה על־ידי חברת־הביטוח "מנורה", בלמעלה מ־2 מיליון דולר. חברות־ביטוח שקיבלו את תיקי המבוטחים של לבנון, היו מוכנות להמשיך לבטח אותם לגבי המשך תקופת הביטוח, בתעריף נמוך־ייחסית. סוכני חברת ירדניה מצאו לעצמם חברות־ביטוח אחרות, ועברו אליהן עם רוב המבוטחים.

מי שנפגע היו, בעלי תביעות נזיקין תלויות ועומדות. ההפסדים הגדולים נגרמו למי שהחזיקו במניות ירדניה, קנו אותן בימי השיא, כשמניה היתה שווה 2000 נקודה, והיום היא שווה אפס.

סיפורה של דפנה ערוד, 41, חוזר אל סוף שנות ה־60 הישראליות, אל ירח הדבש ההיפי הקצר שהתרחש בתל אביב•הסיפור מסתיים, לפי שעה, בלידת בת ללא נישואין, ובקיום משפחה חד הורית•שוש מיימון מראיינת אשה הבוחרת בחיים ללא גבר קבוע בבית. תוך כדי הראיון, ניפרש נוף מנטאלי תל אביבי, שבו מעורבים גם אמנות, ציור, חיים בקומונות, ותפישת עולם חריגה למדי

דפנה ערוד, מקרה אשה

מאת שוש מיימון

דפנה ערוד, סוף שנות ה־60. תל אביב היתה אז תמימה למדי. דפנה ערוד ראתה את החוויה ההיפית. היא ניסתה לתרגם אותה למושגים מקומיים. היא עדיין מנסה

"כשגיליתי שאני בה־ריון, שמחתי. גלי האושר לא פסקו. מאוד רציתי שזו תהיה בת. גל האושר הזה בא ממקור עמוק. "המחשבה הבאה שלי היתה: לא חשוב אילו בעיות יצוצו בדרך, הן תיפתרנה. וכל המכשולים בטח ייפתרו באיזשהו חסד. האו־שר הזה היה כל כך עמוק.

"ללדת את מאי, זה לא היה עניין של החלטה. זה קרה לגמרי במקרה. ידיד שלי, אינדיאני מדרום אמריקה, ביקר בארץ. אחרי שהוא נסע, גיליתי שאני בהריון. הייתי מאושרת. לקחתי את בועז, הבן שלי, מבית הספר, וסיפרתי לו. גם הוא חגג. לא עלה על דעתי לעשות הפלה. כזאת מתנה, ועוד בגיל 40. במשך כל ההריון תפרתי וילונות, ובג־דים. כל ערב, הייתי יושבת, וסורגת, ורו־קמת, ותופרת בשבילה.

"מאז שיש לי את מאי, אני בולעת את הרגעים איתה. ילדים, זה משהו לא מהעולם הזה. כזה כיף. הכי אושר שיכול להיות. זה כל הזמן כיף. זה לא מתח, זה לא עבודה. אני כל הזמן נהנית".

ברחוב שלמה המלך, בדירת גג קטנה ומקסימה, גרה דפנה עם בועז בן העשר, ועם מאי־סלין הפעוטה.

בחוץ, יורד גשם. חורף קל יורד על תל־אביב. להבות האש באח הבייתי מפיצות חום שמסתנן לחדר. צלילי מוסיקה, ברקע. תמונת אושר בייתית. דפנה מניקה את מאי סלין, בועז מצייר, וחתולה מתנמנמת לרגליה של דפנה. כשדפנה לא מניקה את מאי, היא סורגת לה גרב.

על הקירות, ציורי שמן של דפנה. את דלתות העץ החומים, שיוצאים אל הגג, בנתה והרכיבה במו ידיה. דלתות אחרות, מצאה בשוק הפשפשים. מירקה ושיפצה וניסרה וצבעה והרכיבה.

את הדלתות הללו, לא פותח, כל ערב, איש שחוזר הביתה. דפנה ואבא של בועז התגרשו, כשהיה בן שלוש. מאז, האבא נודד. עכשיו, הוא בשוויץ. עם אבא של מאי סלין דפנה לא התחתנה. הוא גר בדרום־אמריקה.

דפנה ערוד היא משפחה חד־הורית מיוחדת למדי. אם, המגדלת שני ילדים, משני אבות שונים, מבלי לקבל מהם דמי־מזונות, או תמיכה אחרת. דפנה אינה אומללה או מדו־כאת. היא מצהירה שהיא מאושרת, ושהימים עוברים עליה בנועם.

לכאורה, דרושה מידה רבה של חופש מוחלט, או של אטימות, כדי להביא כך ילדים לעולם. דפנה ערוד מכירה את התיאוריות. היא עייפה מהן. מה שהיא יודעת זה שהיא רצתה את מאי.

כשהיא ישובה בכורסא, אוספת אליה את שני הגורים שלה, יד אחת חובקת במאי, ויד שניה חופנת את שערותיו של בועז, היא נראית, בעיני, כמו אמזונה מודרנית. האשה של שנות אלפיים. אשה בעלת אישיות, המתפרנסת בכוחות עצמה, ועומדת מול הגבר שוה בשווה, לפחות. הכל, כמובן, ברמה הסטריאוטיפית. יתכן שבינה לבין עצמה,

מין חופשי, אגו טריפ גדול. לא התלהבתי מזה. כל העסק לא היה חשוב

כאשר היא מוסרת לעצמה דין וחשבון, הדב־רים מעט שונים. החיים אולי קשים. הגבר אולי חסר. התדמית העצמאית אולי מכבידה. הגעתי אליה בעקבות שמועה, רכילות. תל־אביב מקום קטן, דחוס. מישהו אמר, דפנה ערוד ילדה בת ללא נישואין.

במובן מסויים, דפנה תמיד הקדימה את זמנה. באמצע שנות השישים, כשכולם עוד שרו שירי סוכנות, והשתכרו מששת־הימים, היא הסתובבה לה בעולם כנוודת היפית. דפנה ערוד, בת של יהלומן מהרצליה, שהיה גם נשיא בורסת היהלומים, הרשתה לעצמה מותרות, שמעט צעירים יכלו להרשות לעצ־מם, או אפילו לחלום עליהם: להסתובב בעולם יחף עם תרמיל ומקל, לישון תחת כיפת השמיים, ולהישאר בכל מקום, כמה שמתחשק.

התנועה ההיפית ששטפה את אמריקה, הגיעה גם לתל־אביב, בטיפטוף. דפנה היתה אחת הנציגות המקומיות הבולטות, או הקול־ניות שלה. אחרי שנישאה לאמריקאי, ונחש־פה להתעוררות ההיפית בארצות הברית, חזרה לארץ.

זו היתה התקופה של אחרי ששת הימים ולפני יום כיפור. כאן, היא נסחפה אל תוך קבוצה שכללה את ז'אק קתמור, אן מונט־אייר, אמנון סלומון, איקא ישראלי, יעל אביב, מישל אופטובסקי ואחרים. לימים נודעה הקבוצה בשם "העין השלישית".

החבורה התגודדה סביב אישיותו של ז'אק קטמור, שהיה מעין "מורה" ו"גורו" בעיני עצמו ובעיני אנשיו. קטמור, צייר וקולנוען, שיכלל מאניירות המשותפות לאינטלקטואל ולפרא־אציל. החבורה הצהירה על עיסוק באהבה חופשית, במיסטיקה, בסמים, בסר־טים.

הכל, כמובן, במושגים תל־אביביים של אותה תקופה. קטמור תרם אז להיסטוריה של הקולנוע הישראלי את הסרט "מקרה אשה" בכיכובה של הלית ישורון. סרט אישי מאוד, שלו ארומה אירופאית.

היום, "העין השלישית", והקומונה הת־שונה בבנימינה, מבחינת דפנה, הם אוסף של זכרונות.

מבחינת התרבות הישראלית, אולי קשה להגדיר את גובה התרומה האמנותית של קבוצת "העין השלישית". בכל מקרה, התרו־מה אינה חשובה במיוחד.

דפנה ערוד, במובן מסויים, עדיין חיה בהשראת חירות המושגים של הקבוצה, שהי־תה נון־קונפורמיסטית למדי.

דפנה: "כשיש סבלנות, ואף אחד לא מפריע לך, אפשר לעשות עם ילד בדיוק מה שרוצים. כשאין מתחים אחרים, כמו הבעל בא הביתה והחולצה שלו לא מגוהצת, ויש לו מצב רוח רע בשבת בבוקר, וכל השטויות. הילדה, כמו שאת רואה, אוכלת רק מהציצי. ההנקה, איזה רעיון גאוני! ומעט נשים משתמשות בו, כי הן לא יודעות איך.

"לפי דעתי, אימהות והריון, זה אחד הדב־רים המרכזיים בחיים. אחת התחושות המלא־ות ביותר. ובעולם המטורף שלנו אין שום דבר יותר חזק, ויותר אמיתי מאהבת אם. זו האהבה הכי פחות אגואיסטית. יש הרבה אהבים, שהם לא אהבים, אהבות, שמתחילות [illegible] ונגמרו בגועל נפש, אבל, אין הרבה אהבות אם שהתעכרו".

– ומה עם אהבת אב?

– "הלוואי שזה היה עובד. שזה היה יותר מוצלח. אבל, ממה שאני רואה סביבי, זה לא כל כך מצליח. לי, יש זוג הורים נהדרים. אני יודעת מה זה אבא טוב. כמה זה נהדר. ונורא חבל לי שלבועז ולמאי אין אבא כזה. אבא שלי הצליח במאה אחוז. אבל, יש לי גם הרבה חברות שאכלו קש ותבן.

"אני יודעת שכשיש אבא טוב, זו מתנה משמיים. זה דבר שאתה זקוק לו תמיד. גם היום, כשאני בת 41, אני מרגישה אהבה עזה אל אבי. וזה חבל לי, שלא יהיה לבת שלי את החוויה הנפלאה הזו. אם כי, מי יודע, יכול להיות שיהיה לה. יכול להיות שאפגוש גבר חדש. לא סגרתי את הדלת.

"אבל, גם אם זה לא יקרה, אני לא ממורמרת. לא מרגישה שאני מפסידה משהו. מאוד מרוצה מהחיים שלי כמו שהם היום. וקורה לי הרבה, כשאני נמצאת אחר הצה־רים, אצל חברות שלי, ויש אוירה נעימה ונינוחה. והבעל חוזר הביתה, והכל מתחיל להיות מתוח, והוא מתחיל לשאול כל מיני שאלות, ולהגיד כל מיני דברים. או, אני מרגישה הקלה שאני חופשייה לקום וללכת, ולחיות את חיי כרצוני".

– כשגילית שאת בהריון, והודעת לאב,

דפנה ערוד ואיקא ישראלי, סוף שנות ה־60, תל אביב. ערוד וישראלי היו זוג, לתקופה מסויימת. התצלום סופק למערכת על־ידי ערוד. השאלה, האם פירסום תצלום זה אינו הוגן ביותר, משום שישראלי מזהה עצמו היום כרב בישראל– זכתה לדיון קצר ביותר. ישראלי, בהופעתו כרב וכמחזיר בתשובה, ממשיך להחשף בהתלהבות בפני התקשורת. הוא עדיין, במובן מסויים, בשאו־ביזנס. לדברי ערוד, העיסוק במין, במסגרת קבוצת "העין השלישית", היה מוגזם

היו הרבה הצעות, כשהייתי בהריון עם הילדה. עם חתונה, בלי חתונה

דפנה ערוד, נובמבר 85, תל אביב. היא היתה במקומות הנכונים, בשעה הנכונה. יש לה הסבר מדוע כשלה התנועה ההיפית. טבע האדם לא השתנה. החמדנות נותרה

שנמצא בדרום אמריקה, שאת מתכוונת ללדת, לא היית מוטרדת מהתגובה שלו? לקחת את התגובה שלו בחשבון?

– "ברור שאמרתי לו שאני בהריון, והוא הכיר באבהות. אבל, לא רציתי ממנו דבר. בכלל, אני מוצאת שזה שיגעון, כל העניין הזה, שנשים רודפות אחרי גברים בשביל אבהות. זה נראה לי טיפשי. למי אלוהים נתן ילדים? לאשה! הוא הסתכל למטה, ואמר: על מי הכי אפשר לסמוך? מי יכול לגדל ילדים? האשה!

הלוואי שזה היה עובד. זה קרה לגמרי במקרה. ידיד שלי, אינדיאני

"לגדל ילד זה לא דבר קטן. אלהים ידע מה הוא עושה. זה לא במקרה. נראה לי שאת המתנה הכי גדולה שהיה לו לתת, הוא נתן לנשים: לגדל את הדור הבא. ונשים, במקום להבין את גודל המתנה, נבהלו. והוא נתן להן את זה, בצורה כזו, שהילד רק שלהן. הוא נתן להן את הברירה אם לשתף או לא לשתף את הגבר בחוויה הזו. אם אשה לא אומרת לגבר, איך הוא בכלל יודע? הוא גם לא בטוח שזה שלו.

"בספר, 'עמק הסוסים', שמספר על תקופה פרהיסטורית, מתואר איך, אז, נשים בכלל לא ידעו שיש קשר בין זיווג להפריה. אחרי כמה חודשים, נולד להן ילד. זאת אומרת, אם לא תגידי לו שאת בהריון, הוא לא יגלה. אם הוא בסדר, את יכולה להגיד לו. ואם הוא לא בסדר, את לא חייבת להגיד לו.

"במצב הטיבעי, אם גבר רוצה משפחה, רוצה ילדים, הוא צריך להיות סופר־בסדר. הוא זה שמשתדל ורוצה, והיא זו שמסכימה: היא לא זו שמתחננת. הרי היא נושאת את המתנה. ב'עמק הסוסים', כל הסוסות חיות בעדר של סוסות, עם הילדים שלהן. הן בוחרות בסוס הכי חזק שישמור עליהן. הוא כל הזמן רץ מסביב, ומשגיח שאף אחד לא יגש. כשהוא מזדקן, סוס צעיר מחליף אותו. שאר הסוסים הם לבד. אין להם ממש חיים.

– שני האבות של הילדים לא משלמים מזונות. לפרנס שני ילדים זה לא דבר פשוט. איך את מסתדרת מבחינה כלכלית? לקחת את זה בחשבון? זה לא הרתיע אותך?

– "אבי, בחוכמתו הרבה, החליט לחלק את הירושה בחייו. אמרתי לאבי שאני משקיעה את הירושה שלי בנכדה שלו. כשהייתי בהריון בניתי בעצמי, יחד עם שני פועלים, חדר לילדה וחדר עבודה בשבילי. זו גם היתה עבודת הנגרות האחרונה שלי.

"הכסף הזה העביר אותי את התקופה הקשה. אין ספק שיש איזו תקופה שבשבילה צריך לחסוך מראש. אבל, גם אם לא היה לי את הכסף, זה לא היה מונע מבעדי ללדת. הייתי עושה את זה בכל מקרה.

"יש לי המון חברות. כשהכרתי אותן, כולן היו נשואות. כשהתגרשתי, להן היו בעלים. לאט לאט, כולן התגרשו. יד הגורל. לכולן היו ילדים. הגברים שלהן נעלמו אחד אחרי השני. שתיים ויתרו על מכונית, כדי שיסכים להת־גרש. ואיך הן חיות? הן חיות. אשה לא יכולה לעבוד ולפרנס? מה העניין?!

הגעתי אליה בעקבות שמועה. דפנה ערוד ילדה בת ללא נישואין

"אז אני מציירת בערבים. כשהתינוקת ישנה, יש לי 5־4 שעות נטו לעבודה. זה לא מספיק בשביל לחיות? לא צריך למכור תמונה בהון כסף. אפשר למכור במחיר סביר.

"לאחרונה, קבלתי לעשות עיצוב פנים של 'אורוות הבארון' בראשון לציון. אני הולכת לעבוד עם הילדה על הידיים. גם לעבודה הבאה אלך עם הילדה. יש אתי תמיד תיק להחליף אותה. כשהיא צריכה לינוק, אני מניקה אותה, והילדה רגועה. בצורה שאני חיה, אני יכולה למצוא פתרונות, ויש גם יותר חשק למצוא פתרונות. יש לך גם יותר כוח.

– בכל זאת, אומרים שהרבה יותר קל לגדל ילדים, כשיש גבר לצידך. ולך בעצמך, לא חסר גבר? בן זוג?

– "ממש לא חסר. לא יודעת למה לא. לא מרגישה ממש שחסר. דרך אגב, היו הרבה הצעות. כשהייתי איתה בהריון, זה היה ממש מצחיק. לא יכולתי לצאת לרחוב, בלי שמיש־הו יתחיל אתי. חברים, מהרבה שנים, קפצו על המציאה. כל הזמן זרמו הצעות אבהות, ואיך שאני רוצה: תמיכה כלכלית, עם חתונה, בלי חתונה. באף אחד לא הייתי מאוהבת, אז אמרתי 'לא'. כשהילדה תגדל, היא תבחר את מי היא רוצה כאבא.

"בעצם, אני בעד 'בית קטן בערבה': אמא נהדרת, אבא נהדר, ילדים נהדרים, חיות וטבע. אבל, לפי האפשרויות שיש כרגע במציאות, אני לא מוכנה להתפשר. אשה אחרת במצבי, יכול להיות שהיתה אומרת שנישואים זה הכרח המציאות. קודם כל, הבטחון הזה. אני לא מרגישה שזה בטחון, אני מרגישה שזה באלגאן. כי זה מאוד לא נוח לחיות עם בן אדם שאת לא מאוהבת בו".

– אולי את לא זקוקה לגבר, אבל ילד צריך גם אבא. את לא מוצאת שזה מעשה אכזרי כלפיו, כלפי הילד?

– "צריך, צריך. מה לעשות!? ואני לא רוצה להכעיס את עולם הגברים, אבל, אני מכירה הרבה מקרים, שיותר טוב שהאבא לא יהיה בבית.

"ואני לא משחררת את הגברים מאחריות. אני גם לא רוצה להישמע יותר פמיניסטית מהפמיניסטיות. אין לי שום דבר נגד גברים, למרות שהרבה מאוד מהם, לא נחמדים. והם לא נחמדים באשמת האמהות שלהם. משהו בגידול שלהם דפוק.

"הייתי נשואה פעמיים. אם אני לא מתאה־בת, אני לא מתחתנת יותר. אולי, כשאין

←

טריפו לא התאים

– איפה משתלב הבימאי פרנסוא טריפו בסיפור שלך?

– "אני לא יודעת מה רוצים ממני עם הסיפור הזה! כשטריפו היה בארץ, הוא חיזר אחרי, כמו שכל גבר מחזר אחרי אשה. אני בכלל לא התייחסתי לזה ברצינות. טריפו היה מאוד נחמד, איש רגיש, קצת ביישן. אבל, זה לא בדיוק התאים לי".

מתוך הסרט "מקרה אשה", של ז'אק קטמור. הסרט היה התרומה הבולטת של קטמור לאמנות הישראלית. קטמור הנהיג את חבורת "העין השלישית". תרומת החבורה לאמנות הישראלית אינה ברורה

דפנה ערוד היא אישיות פרטית. עם זאת, היא אולי מייצגת תקופה וחבורה ישראלית, שבסוף שנות ה־60 ריתקה את תשומת הלב שלנו• בחבורה היו ז'אק קטמור, ואיקא ישראלי. קטמור עזב את ישראל, לפני כעשר שנים. הוא מתגורר בהולנד. ישראלי חזר בתשובה, ברעש גדול. ערוד חיה בתל אביב, כשהיא מבקשת לקיים את מושגיה בתוך סביבה בורגנית• היא אינה מציעה את עצמה כדגם חיקוי לנשים צעירות. היא המקרה של עצמה• היא פשוט מתקיימת כפי שהיא

ילדים, בגיל מבוגר, בשביל חברות, כשבכל זאת מתחשק לך מישהו לערבי החורף. כרגע, אני לא רואה שום סיבה בעולם בשביל להתחתן. חברה שלי היתה נשואה פעמיים, מכל אחד יש לה בן. היום היא גרושה. הבן הקטן נוסע עם הגדול לאבא שלו בקבוץ, ולהיפך. אני לא מבינה מה הבעייה? אם יש יחסי רעות, אין שום בעייה.

"בכיתה של בועז, בבית־ספר א.ד.גורדון 70% מההורים של הילדים גרושים. כשהוא היה בכיתה א', שמעתי שלושה ילדים מדב־רים. אחד אמר לשני: 'למי אתה הולך היום, לאביך או לאמך?' השני ענה: 'לאבא'. השלי־שי אמר: 'הורי עוד לא התגרשו. לי יש רק בית אחד'.

– היום את ב'טריפ' של אמא. אבל גם כאמא את יוצאת דופן. כשמכירים את ה'הסטוריה' שלך בעצם לא מופתעים. תמיד

הייתי נשואה פעמיים. אם אני לא מתאהבת, אני לא מתחתנת יותר

חיית משוחררת. מה נשאר לך מהתקופה ההיפית ומהעין השלישית?

– "בשנת 63', כשהייתי בת 19, התחתנתי בפעם הראשונה. הוא היה אמריקאי, חיינו בארצות הברית. אחרי חמש שנים, התגרש־תי. לקחתי לי שני ג'ינסים, שני סוודרים, כמה חולצות ו־12 ספרים, ויצאתי לדרך. מכל הספרים שהיו לי, בחרתי את הספרים שליוו אותי בילדות.

"לא היה טעם שאשאר בניו יורק. התחילה אז תקופת ההיפים, ולא רציתי להפסיד אותה. באמירות ההיפיות היתה תקווה גדולה. היתה תחושה שמחר העולם הולך להשתנות. פרחים בשיער, בגדים נקיים. היתה לך הרגשה שזו מהפכה כלל עולמית. מהפכת אהבה כזו.

"ההכרזה שלי היתה: לעזוב את החיים המסודרים שחייתי, ולצאת לחיים. לבדוק ולגלות, מי אני, כשאין לי בית, אין לי מסגרת, אין לי כלום. נסעתי לחווה מבודדת בקרבונדייל. נוף מטריף. חייתי שם עם עוד זוג. שאבנו מים מן הבאר ובית השימוש היה בחוץ, על ראש גבעה, רחוק מהבית. ומה שראית משם, למרחק של קילומטרים, היה רק הרים ויערות.

"אחר כך נסעתי לטקסס. יחד עם עוד שני בחורים פתחנו מועדון. ההופעה הראשונה של קט סטיבנס היתה אצלנו במועדון. נתנו לו צ'אנס. גם אני הופעתי שם. שרתי ערב אחד בשבוע. הייתי אז בת 25. זו היתה תקופה מטורפת.

"היה לנו קדילק ישן שהיה פעם לימוזינה. כל יום היינו נוסעים לגלווסטון, אי ליד יוסטון, עם גלון של יין אדום. היינו משתזפים שם ערומים, לצלילי מוסיקה כמובן. לקראת השקיעה היינו צולים סטייקים וסרטנים. מה־חוף, היינו נוסעים ישר למועדון ופותחים אותו.

"משם המשכתי למקסיקו. חייתי על החוף כמה חודשים. ומשם, לסאן פרנסיסקו, קליפור־רניה. כל הזמן הסתובבתי יחפה. קניתי בדי משי וקטיפות יפים, ותפרתי שק מלא בבגדי ים. עליתי יחפה, עם השק, לאוטובוס, ונסעתי לאורך החוף בקליפורניה. אף אחד לא ידע איפה אני, ולא ידעתי איפה אנחת.

"לקראת השקיעה הגעתי למקום מטרף ביופיו: שלל פרחים צהובים וסגולים טובלים בחוף. ירדתי מהאוטובוס. הסתבר שקוראים למקום לאגונה ביץ', שאחר כך מאוד התפ־רסם, אבל אז, לא היה ידוע. האוכלוסיה שלו היתה מורכבת מציירים, פנסיונרים עשירים והיפים. ירדתי ישר לים, ראיתי את השקיעה.

"בבוקר, נכנסתי למתווך, ואחרי חצי שעה היה לי בית ספרדי. היו לי 320 דולאר, נתתי לו 300 דולאר, נשארו 20. למחרת, מכרתי את בגד הים הראשון שלי ב־50 דולאר. גרתי שם חצי שנה בלי לעבוד. התפרנסתי מהשק של בגדי־הים שתפרתי במשך שבועיים. באיזשהו שלב, הרגשתי שחסר לי משהו. חשתי ריקנות. ב־69' חזרתי לארץ.

– מה קרה, לדעתך, לתנועה ההיפית? למה ואיפה זה נכשל?

– "אני הייתי בתחילת העידן ההיפי. אחר כך, זה התחיל להדרדר ולהסתאב. אנשים איבדו תקווה. שקעו בסמים כבדים. היה הרבה רצון טוב. אבל, לא היה משהו בתוך הבן אדם שישנה אותו. עדיין נשארה קנאה, צרות עין, חמדנות".

– איך את רואה את תקופת "העין השלי־שית"?

– "כשהגעתי לארץ, פה, העידן ההיפי רק התחיל. בהתחלה, סתם היינו חבורה. הם קראו לעצמם 'המשפחה'. היינו ב'טריפ' שכל אחד עושה מה שהוא רוצה. חיים ביחד, אוכלים ביחד, נשארים לישון איפה שנשארים לישון, עושים מסיבות ביחד, נוסעים יחד לטייל. אחר כך, שכרנו חנות, ופתחנו את ה"עין השלישית".

"בשבילי, זה היה המשך של חוץ־לארץ, רק יותר פרובינציאלי. זה היה יותר הדוק, כי כולם הכירו את כולם. כל ה'טריפ' נמשך שנתיים אינטנסיביות. אחר כך, כל אחד התפזר לכל עבר.

"ה'עין השלישית' בכלל לא היה דבר חשוב. זו היתה סתם תקופה של פסיכודאל־יות. היו קטעים נחמדים, כמו, לאכול ביחד, לדבר מלב אל לב, לראות יחד את הזריחה. אבל, אלה קטעים שאפשר להגיע אליהם בכל מסגרת. אבל, היו גם קטעים אחרים.

"אני לא רוצה להישמע מתחסדת, אבל, היו הרבה עניינים של מין חופשי, שאני, באופן מיוחד, לא התלהבתי ממנו. היה גם הרבה אגו טריפ של כל מיני אנשים, שבמשך הזמן

הגבר אולי חסר. התדמית העצמאית אולי מכבידה. יתכן שבינה לבין עצמה

נעשה יותר ברור. אנשים שניסו בכל כוחם להיות מעניינים, וקצת משוגעים. אותי, הטי־רוף הזה לא עניין. אותי, תמיד עניין הצד המוסרי של הדברים. ובעיניהם, הייתי קצת אנכרוניסטית.

"אני זוכרת איזה ערב ב'עין השלישית', שהם "ירדו" על בן אדם, ועשו ממנו צחוק. והוא, כל הזמן, פירפר, וניסה להיות 'אין'. והם, כל הזמן, לעגו לו. קמתי ואמרתי: אתם פשוט אוכלי אדם, ויצאתי בטריקת דלת. מאז, לא חזרתי.

"אבל, היו לנו גם זמנים יפים ביחד. אין שום ספק. כשעשינו איזה סרט נחמד; כשבי־לינו כל הלילה ונסענו לפנות בוקר לטייל וגמרנו בשפת הים; או כשנסענו לאיזה קבוץ. אבל, במשך הזמן, האוירה הזאת של האגו והפוזה, באיזשהו מקום, נשבר לי מזה.

"כולם היו אנשים עם כמות עצומה של קסם אישי. הרבה כאריזמה. ואלה אנשים שכמעט תמיד מעניינים. נעים להסתכל עלי־הם. הם יפים. הם מקסימים. השאלה, איזה שימוש אדם עושה בקסם הזה שלו".

– אחרי ה"עין השלישית", את עוברת לבנימינה, ומתנסה בחווי של קומונה. מה זה היה? פירוש מודרני לחיי קיבוץ?

– "בבנימינה, גרתי עם שישה חבר'ה, מקבוץ הסוללים. אחר כך, כל פעם הצטרפו אחרים. כולנו היינו חברים טובים. אמרנו: נגור יחד בכפר, וכל אחד יעסוק באמנות שלו. קנינו בית. לכל אחד היה חדר. כולם השתתפו בהוצאות. חלק עסקו בקרמיקה, היה עוד צלם, מוסיקאי, ואחד שעושה אמאיל. היו לנו חיים יפים.

"אחד היה נותן אוכל לתרנגולות. אחד היה משקה את הגינה. אחת היתה מכינה ארוחת בוקר. אחר כך, כל אחד פנה לעיסוקו. זה נורא כיף לעבוד ביחד. יש אוירה של יצירה. ב־11 בבוקר היינו עושים הפסקה, מנגנים על גיטארה ושרים, נוסעים פתאום להתרחץ במעיין, הולכים לים. חוזרים, אוכלים צהריים ועובדים הלאה עד הערב. כל פעם משיהו אחר שטף את הכלים. כל ערב היינו שומעים מוסיקה, שרים, עושים קומזיצים. זה נמשך שנה וחצי. עד היום כולנו עוד חברים נורא טובים".

נאיבי, כאילו סוריאליסטי

דפנה ערוד מזהה עצמה כציירת. היא מתפרנסת מציור, באופן חלקי. הצגתי תצלומי עבודות שלה בפני מבקר אמנות. לדעתו, ערוד אינה יכולה להחשב ציירת מיקצועית לחלוטין. הציור שלה הינו חובבני במקצת. הוא מושפע מסיגנונות נאיביים וכאילו סוריאליסטיים. בעשר השנים שעברו, היא לא הוצגה בגלריה מרכזית. מן הציור מוקרנים חרדה, נשיות מסובכת. הקו שאבלוני.

יש 33 דרכים להפוך את החורף לחורף יפה

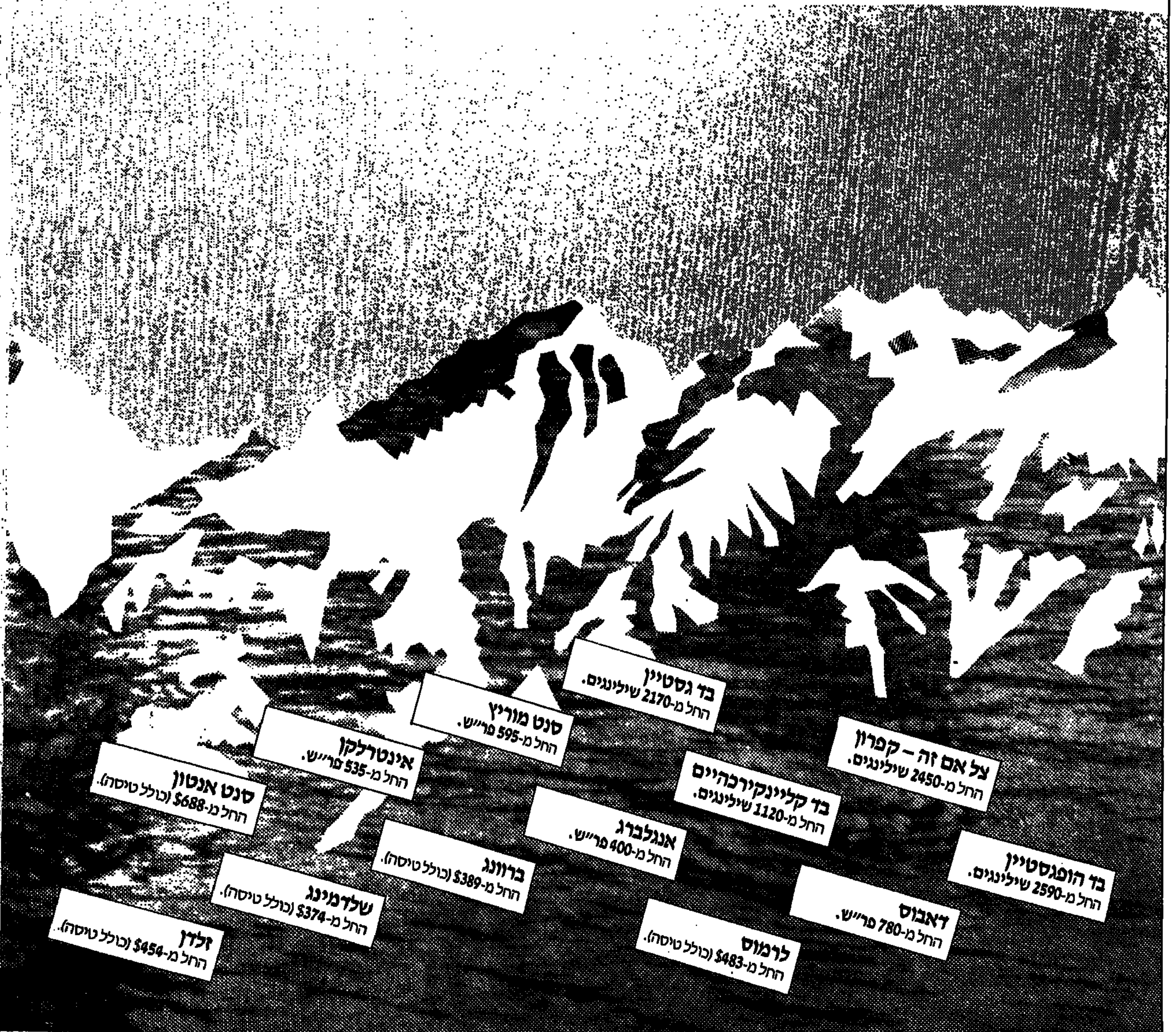

קחו את אתרי הסקי למשל...

הערה: המחירים ל-7 **לילות** במלונות ליחיד בחדר זוגי. המחירים אינם כוללים היטלים, מיסים ו-MARK UP של איירתור.

החורף היפה ממתין לכם ב-13 אתרי סקי בעיירות היפות ביותר באלפים השוויצריים והאוסטריים ומזמין את אלה שכבר גילו את עולם הסקי וגם את אלה שחיכו להזדמנות המתאימה ללמוד סקי. גלישה, החלקה על קרח, טיפולי מרפא, בריכות שחיה מחוממות, סאונות, מסעדות לאניני טעם, מועדוני לילה ובתי קאזינו הם רק חלק מהבילויים המצפים לכם ברוב אתרי הסקי. הוסיפו לזה אויר הרים צלול, נוף עוצר נשימה, טיולים ופעילות סקי כמובן ותקבלו את החורף היפה של חייכם.

לפרטים נוספים וחוברות מידע פנה אל סוכן הנסיעות שלך.

להתראות אצל סוכן הנסיעות

עכשיו גם אתה יכול החורף היפה

אל על

פיטמה ירוקה

חיפה, נובמבר 1985, תמונת נוף מקומי עם ימאים אמריקנים. עברו הזמנים של ההתרגשות הגדולה. חיפה התרגלה לביקורי הצי. הימאים האמריקנים התרגלו לחיפה. היום, קשה למדי להפקיע מחירים. הימאים יודעים כמה בדיוק עולה נסיעה במונית, כמה עולה בקבוק בירה

בוקר לפני 1984 הגיעה המכה הגדולה. בוקר רגיל. רק בחיפה המשיכו לשפשף עיניים. למטה, בים, מחוץ למזח, כמעט סותמת את המפרץ, עמדה ה"נימיץ". חזיון אדיר. נושאת מטוסים ענקית, מלווה בכמה ספינות מלחמה, פאר הצי השישי. לא רק ה"סטילים" משרבורג ניראו, פתאום, כמו סירות הצלה. כל חיפה התגמדה. חמש עשרה אלף גברים, ימאים, נחתים, טייסים, מילאו כל חור בעיר. מגרנדה, מלבנון, מחודשיים על הים בלי יבשה, ובלי אשה.

בבוקר עוד היתה חגיגה. סוחרים קטנים, המסעדות הגדולות, נהגי המוניות. חיפה ראתה "ירוקים" בעיניים.

בחצות, נכנסה השנה האזרחית החדשה. החגיגה ניגמרה. אלפי גברים התנודדו ברחובות, מחבקים בקבוקי בירה, ו"ג'י אנד בי". לקראת הבוקר, אספו ניידות משטרה את אחרוני השיכורים. היה משהו עצוב ובהמי בסילבסטר 84'. הנשים בחיפה נישארו בבית. קשה לשכוח את "נימיץ". השיא שלה עדיין לא נישבר. החודש, מביא לכאן הצי השישי רק תשעת אלפים חיילים במכה. גם אז, ב־84, לא היתה זו הפעם הראשונה. מי שאוהב נקודות־התחלה, יאלץ להסתפק בשנת 76', ג'רי מקדונלד, הנספח הימי בשגרירות ארה"ב לא זוכר את התאריך המדויק, בע"פ. ייתכן שהיה זה ביוני, אולי ביולי. מה זה כבר משנה? מאז עברו בנמל חיפה מאתיים חמישים וחמש אוניות של הצי השישי. מרביתם בביקורים חוזרים. גם את שם האוניה הראשונה אין איש זוכר. אולי היתה זו ה"ניו ג'רסי", ייתכן שה"אינדיפנדנס".

אם ניתעקש, ישלוף ג'רי מקדונלד את שמה מניבכי הארכיון בשגרירות ארה"ב. אך גם הפרט הזה ניראה היום שולי. מזווית מקומית, לפחות, רואים כאן תהליך.

מי מרוויח מכל התהליך? קודם כל נהגי המוניות, חלפני הכספים, וכמובן סוחרי הסמים והזונות. יש עבודה לכולן. גם לאלו שמגיעות מתל־אביב נהריה וירושלים. הסכומים גבוהים. אצל הזונות, סוחרי הסמים, חלפני הכספים והדולרים שחורים: מס הכנסה היה מת לשים עליהם ידיים. אין אומדנים מדוייקים. גם לגבי העסקים המורשים, אף כלכלן או מוסד לא עשה איזשהו סקר.

כשעזבה ה"נימיץ", בפעם האחרונה, אמרו שהיא השאירה כאן שלושה מיליון דולר. הנתון הזה יצא מגדי ססובר. עמיל מכס, שזכה להיות הסוכן המיסחרי של שגרירות ארה"ב בישראל. אם יש בידי מישהו נתונים מדוייקים, ססובר יודע עליהם. הוא לא מוכן לדבר. "את אף אחד זה לא צריך לעניין".

אביו, יעקב ססובר, הוא קונסול הכבוד של ארה"ב בעיר. גדי, סביר להניח, עושה עסקים טובים.

בסיס אמריקני? הממשלה תחליט

האם צפויה חיפה להפוך לבסיס ימי של הצי השישי?

שמואל מאיר מהמכון ללימודים אסטרטגים באוניברסיטת תל־אביב: "לא ידוע על החלטות מסוג זה ברמה האסטרטגית, מדינית. הרבה תלוי כאן בהתפתחויות שיבואו במשטר הסוציאליסטי ביוון. ניתן להניח שאצל מתכנני האסטרטגיה בצבא האמריקאי נראית חיפה כאלטרנטיבה נוחה. יש להם כבר תשתית טובה בנמל חיפה. בינתיים, קשה להטיל ספק בכוונותיהם המוצהרות. אך כל זה יכול להשתנות בעתיד הקרוב".

שימחה דיניץ, מי שהיה שגריר ישראל בארה"ב. כיום חבר כנסת:

"זהו בור סוד. נניח שהתקבלו החלטות, ונניח שאני יודע. אף אחד לא ימסור עדיין את העובדות. כמו שאתה רוצה לדעת גם היריבים שלנו היו רוצים לשמוע את האינפורמציה האסטרטגית הזו. התשובה צריכה לבוא ממשרד הבטחון".

דני ווינריך, דובר משרד הביטחון:

"לא היתה פנייה מצד ארה"ב אלינו בנושא. במידה ותהיה פנייה כזו, זה נושא להחלטת ממשלה".

אחת לשנה, הם מציפים את חיפה. בשנה שעברה, הם השאירו בחיפה 3 מיליון דולר. הכסף הלך לבתי מלון, לספקי מזון, לנהגי מוניות, לבתי מסחר, לאלכוהול, לזונות • קובי ברוק מתאר, בקווים כלליים, את חיפה המתעוררת למגע הדולר האמריקני. היא מתעוררת, כפי שיתעורר תינוק למראה פיטמת אימו. במקרה זה, צבע הפיטמה ירוק • הביקור הנוכחי הסתיים באונס חיילת הצי האמריקני. הביקור הקודם הסתיים באונס קשישה חיפנית

מאת קובי ברוק

תצלומים: רון סולומון/ קונטקט

אח"כ, באות החברות הגדולות. "תנובה", שהצי השישי רוכש ממחסניה אספקה טריה. שרותים ומצרכים אחרים, רוכשות האוניות, במרוכז, מיצרנים שונים בעיר. הסחורה מסופקת לפי תיקני האריזה הנהוגים בצי. גם חברת "אוויס", להשכרת רכב, שזכתה במיכרז של הצי השישי, מרוויחה לא רע. לא מפרטים סכומים מדוייקים. אך כולם אומרים שמדובר בסכומים גדולים.

החודש, ישבור הצי האמריקאי שיא נוסף. רבע מהצי השישי ייתרכז לשבועיים במפרץ חיפה. מפחיד. שמונה ספינות, נושאת מטוסים, וגם משחתת בריטית אחת. ים של גברים, משכורת חודשית ממוצעת של אלפיים דולר. ראש של חיילים ודימוי דביק של פליטי השוק האזרחי בארה"ב. הכל בהכללה, כמובן. גם המחשבה על מכת פתע גרעינית.

חיל־הים ורמב"ם הספיקו לערוך תימרונים משותפים עם הצי השישי. ייתכן שלולא מייקל לאנסווקר, היה התימרון של חיל הים עובר על מי מנוחות. אך לאנסווקר, איש חדר המיבצעים של ה"נימיץ", נעצר בשעת התירגול הימי. הוא נחשד כמרגל רוסי. הועבר לארה"ב. שם הואשם שהעביר מידע על פעילות צבאית ישראלית ואמריקאית בים התיכון.

התימרון המשותף עם בית החולים רמב"ם עבר בהצלחה. לרמב"ם, עם ההיסטוריה ארוכה ועצובה בקליטת נפגעים, לא היתה בעיה עם הצי האמריקאי. בית החולים נכנס לכוננות. המחשב המרכזי הוסב לשפה האנגלית. וחיילי הצי השישי שיחקו את הפצועים. בשעת הפיגוע בשגרירות ארה"ב בביירות, שוב הוכנס רמב"ם לכוננות. שוב הוסב המחשב לאנגלית. שני נציגים משגרירות ארה"ב הגיעו במיוחד לבית־החולים. אך לבסוף העדיף הצבא האמריקאי להעביר את הנפגעים שלו לבתי חולים בגרמניה המערבית.

המעורבות האמריקאית בצפון הביאה קצת עבודה גם למספנות ישראל. סתמו שם חורים לספינות הצי שניפגעו מול חופי לבנון. שיפוצי חירום. כשנחלצה ארה"ב מהבוץ, חזרו הספינות לטיפולים במספנת הצי השישי בנאפולי. עתיד המספנות עדיין לא ידוע. אין זה סוד שמשרד התחבורה מצפה למשהו גם מהכיוון האמריקאי. אך אלה האחרונים רק מגששים. בינתיים.

ענין של מדיניות. וזו מוגדרת ע"י הצבא האמריקאי כ"משימת הצי בנוכחות". להבדיל ממעורבות. "רק לקחת אספקה טריה. ולהעביר חופשה על היבשה". אין מי שמדבר על חיפה כבסיס ימי של הצי השישי. מי ששואל, ניתקל מיידית בתשובה אמריקאית שלילית.

שמואל מאיר, חוקר במכון ללימודים אסטרטגים באוניברסיטת תל־אביב מאמין להם.

בעתיד הרחוק, הוא מעיר, העניין של הצי השישי בחיפה כבסיס, יכול להישתנות.

הצי השישי עוכב לאט ובטוח. מגיע לחיפה עם פיטמה של דולרים. חיפה רוצה לינוק מהר. בלי לחשוב פעמיים. כבר למדו איך אוכלים את הצי השישי.

יש טכס קבוע שחוזר על עצמו עם כל ביקור רישמי. מהבחינה הזו, הרישמית, הצי השישי הוא אורח של עירית חיפה, ושל חיל הים הישראלי. שם, בבסיס של חיל הים מתחיל הטכס. מפקד הספינה האורחת מצדיע לאברהם בן שושן מפקד חיל הים. אח"כ, עוברים כולם ללשכת ראש העיר. משיקים כוסות, מחליפים דגלים.

הצי השישי השתלב בחלום חיפאי עתיק. להפוך את חיפה לעיר תיירים. בינתיים, מתייחסים לאוניות מלחמה כמו אל ספינות נוסעים. ועושים מאמצים להנעים את הביקור על האורחים.

הטכס נימשך. שער פלמר, הפתח של נמל חיפה. ערמות של "מרצדסים", חלפני כספים, זונות, סרסורים. "ציידי התיירים" של ישראל השלישית. החודש, היה שם עמוס במיוחד. חיפה התרגלה לתופעה. חיפה נעשית אט אט, עיר נמל אפורה. גברית כמעט. ה"נימיץ", "אייזנהאואר", ה"סרטוגה", טהרן, בירות, סייגון מי זוכר? אין הבדל. היו זמנים, שביקור על נושאת מטוסים היה לסטטוס חברתי בעיר. הם חלפו. גם נהגי המוניות כבר לא סוגרים אלפיים דולר בערב. למדו את המחירים, האמריקאים האלה. שבעה דולר מהכרמל לנמל. שכחו מהטיפים. הכל כאן ניכנס לפסים שיגרתיים. לא רק בגלל גילה גרזון.

אם לא היתה גרזון, ה־U.S.O. היה מוצא גילה אחרת. זהו מוסד שדומה ל"ועד למען החייל", אבל האמריקאי. שלושים ושלושה סניפים ברחבי העולם. שמונה באגן הים התיכון. לפני שנתיים, פתחו סניף בחיפה. עכשיו, מנהלת אותו גילה גרזון. סימפטית, בת שלושים ומשהו, סופר נאמנה לתפקידה החדש. לדבר איתה על הצי השישי, זה כמו לדבר על אלוהים עם אדם דתי. אין ספקות, רק מעשים טובים. הם ארחו על האוניות את ילדי הנצחונים. לוקחים את ילדי איל"ן לטיולים. מבקרים באופן קבוע בבתי חולים. אורחים למופת. בביקור הזה הם צבעו מחדש את ביתה של זקנה בת 106. מצידה, שיבואו כמה שיותר. "אפשר לחשוב שהצי השישי המציאו את הזונות".

לגילה גרזון דימוי עצמי של שליחת הסברה. היא האשה הישראלית הראשונה שפוגשים האמריקאים. עוד לפני שהם יורדים לחוף, מגיעה גרזון עם פרוספקטים וסירטי וידאו. עושה להם הכרה ראשונית עם ישראל, חיפה והסביבה. אחריה, עולה לספינה רותי ווינשטיין, יו"ר האגודה לפיתוח תיירות בעירית חיפה. ממנה מקבלים החיילים מחירונים מעודכנים, וסקירה על אפשרויות הבילויים.

בפתח גן־האם, תלוי שלט ענק: "חיפה מברכת את הצי השישי". לא ידוע ידו של מי בדבר. שלושים מטר משם, נימצא המשרד של ה־U.S.O. כשיש לחץ, כמו עכשיו, פעילים במוסד הזה כמעט חמישה עשר אנשים. חלקם מתנדבים. חלקם האחר, מקבל שכר דולרי. לא חסרים לועד למען החייל האמריקני אמצעים כספיים. הרבה תרומות זורמות אליו בארה"ב. בארץ הוא מקבל "תמיכה מוראלית". ממשרד התיירות, ממשרד הפנים ומראשי ערים. הגוף הזה שמטפל היום גם באירוח חיילי הצי השישי אצל משפחות חיפאיות. לפניו, אירגנו את האירוח אנשי התאחדות עולי קנדה ואמריקה. בשנים הראשונות, היתה ההיענות החיפאית מפתיעה. היו ביקורים הדדיים. מי שאירח חייל אמריקאי לשבת, זכה במקביל בכרטיס ביקור על אוניית הצי השישי. קשה לקבוע מה קדם למה. הצי השישי שהקשיח את הנוהלים, או שחיפה גמרה להתלהב מאוניות מלחמה. בכל אופן, הנורמליזציה ביחסים, הרגה את תקופת הביקורים. היום, במיקרה הטוב, מצליחים לגייס עשר או עשרים משפחות חיפאיות טובות.

ה־U.S.O. נימצא במקום טוב. משמאלו פאב, מימינו פאב, ממולו דיסקוטק ופאב. מאחוריו, עומדת הקונכיה האקוסטית של גן־האם. לפעמים, בקיץ, מופיעות שם להקות־רוק של הצי השישי. "וודסטוק" לא רואים שם. אבל, נחמד. גן־האם, שבמרכז הכרמל, הוא אחד משני המקומות האהובים על חיילי הצי השישי. השני ממוקם בעיר התחתית, מסביב לשער הנמל. זו לא העדפה מיוחדת. אין אלטרנטיבות אחרות בעיר הכרמל.

אפילו הזונות נעלמו מהרחובות. שמעו על ההיסטריה האמריקאית: "איידס". עכשיו, כשמגיעה אוניה, משתנים אצלהן דפוסי העבודה לתקופה קצרה. כל זונת־רחוב בחיפה, הופכת זונת צמרת. דירה שכורה, נהג מונית שמביא קליינטים, חמישים דולר לרבע שעה. יש כאלה שעושות אלף דולר בלילה. נהג המונית עובד על אחוזים.

הקצינים האמריקאים הולכים למלון דן. מנומסים, אדיבים, בעלי תרבות, משפחות וילדים. מלון דן הוא בין הראשונים לדעת על בוא האמריקאים. הצי השישי מזמין לקציניו חדרים, כמעט חודש מראש. לפעמים, מטיסים את משפחות הקצינים מארה"ב לישראל. לחופשה משותפת.

הקצינים האמריקאים מסירים את הדרגות והכובע רק בחדרים. גם השוטרים הצבאיים של הצי השישי מסתובבים ברחובות במדים. חולצה ומכנסים שחורים, כומתה, ואלה שמידלדלת מהמותניים. ענין של היירארכיה נוקשה. לפעמים, המדים עושים את הבן־אדם. לפעמים, מספיק רק הראש. על כל פנים, קיים הבדל בסגנונות. החיילים הפשוטים חוזרים בלילה לאוניות. מסתובבים ברחובות בתלבושת אזרחית.

בינתיים, הצי השישי מבסוט. טוב לו בחיפה. כאן, הם אומרים, מקבלים אותם יפה יותר מכל עיר נמל אחרת בסביבה. חיפה מחזירה אהבה. מהמוסדות בעיר לא תישמע מלה אחת רעה על האמריקאים. עדיין מתגאים לארח את הצי השישי. נאפולי ואיטליה עברו כבר את השלב הזה. שניהם בסיסים מרכזיים של הצי השישי. היום, כבר לא נעים להיות שם חייל של הצי השישי.

נישבר להם מהאמריקאים. בת־קול דומה כבר יצאה מדליית אל כרמל. כפר דרוזי, ביערות הכרמל, אתר תיירות מסוגו בחיפה. שם כבר שונאים את ה"ניו ג'רסי". ספינת תותחים של הצי השישי שהגיעה לכותרות כשהאמריקאים הסתבכו בלבנון. אמריקה אהבה לראות אותה מפגיזה את הדרוזים בהרי השוף.

הדרוזים בישראל לא שכחו את שעשתה ה"ניו ג'רסי" לאחיהם. כשירדה מהקו, בדצמבר שנה שעברה, נכנסה ה"ניו ג'רסי" לביקור שיגרתי בנמל חיפה. הדרוזים מחו. מחאה שקטה, בקומוניקטים לעיתונים. ביקשו שלא יתנו לה להיכנס. זה עזר כמו כוסות־רוח למת.

הפלישה הנוכחית החלה לפני שלושה שבועות. באותו יום, יצאו עובדי את"א להפגנה נוספת. הפגנה קטנה שזכתה לכמה שורות בעמודים הפנימיים.

בערב, הראו ב"מבט לחדשות" את הברנשים והחתיכות של הולנד וגרמניה מפגינים. "לא רוצים טילים, לא רוצים אמריקאים", צעקו שם. המרחק בין חיפה להאג הוא לא רק גיאוגרפי. כאן, הקירות עדין נקיים. אין אף כתובת "ייאנקיס גו הום..."

הזקנה חיה באמריקה

אחרי הבקבוק השלישי, ג'וני הייגוד היה כבר ב"סוטול" פראי. אח"כ, בבית המשפט, הוא ימלמל משהו על מכה בראש. אבל אז, לילה חיפאי של יוני 84', ג'וני הייגוד, חייל מארינס בן 21, שיכור על כל הראש. הוא מגיע לקומה השביעית של בנין רב קומתי במרכז הכרמל. ערום כביום היוולדו. כשיתפקח, יאמר לחוקרים ששכח את הכל. בינתיים, ג'וני שיכור, חייל של הצי השישי, שהגיע לחיפה מלבנון.

בקומה השביעית, לא היה כלום. הייגוד, ערום, מסרית מאלכוהול, משתלשל למירפסת הקומה החמישית. רק אלוהים יודע איך. לשופט, הוא אמר שהמוח איבד מודעות עם הגוף.

הקומה החמישית. בדירה ישנה זקנה ערירית, בת שבעים ושתיים. ג'וני הייגוד, מכה בה ללא רחמים, ומבצע בה אונס אכזרי. בדירה שממול, שומע השכן צעקות איומות ומזעיק את השוטרים. הם רואים חייל מארינס ערום בן 21. בפינה שוכבת זקנה מוכה, בת 72. השופט אסר לפרסם את. שמה. היא הועברה לבית חולים "כרמל". ג'וני הייגוד נלקח לתחנת המשטרה.

המשפט נימשך קרוב לשנה. התובעת, עו"ד סילביה פרימין: "הוא ממש התעלל בה. דברים כאלה ניתן לראות רק בסרטים דימיוניים. קשה להבין איך אדם מגיע לשפל כזה".

הסניגור, עו"ד בר דיין, ביקש מבית המשפט: "לפתוח את שערי הרחמים".

עוד לפני מתן גזר הדין, משלמת ממשלת ארה"ב עשרים אלף דולר פיצויים לזקנה שנאנסה. הזקנה מצידה, מנסחת מכתב לבית המשפט. כותבת שהיא סולחת לחייל שאנס אותה.

באפריל 85', יוצא פסק הדין. מבית המשפט המחוזי בחיפה: "אין אנו מומחים בתורת הנפש", כותבים השופטים, "ואין זאת אלא שהנאשם מסוגל לאצור בקירבו מניעים שונים. ולפעול בעיתות שונות בדרכים אלו ואחרות".

ג'וני הייגוד נידון לשבע שנות מאסר. ארבע מהן בפועל.

ג'וני הייגוד היה אירוע חריג. גם בלכסיקון המישטרתי מנסחים זאת כך. במשטרת חיפה אין נתונים שקושרים את עקומת הפשע עם ביקורי הצי השישי.

לפעמים, משתמשים בחיילי הצי השישי כסוכנים סמויים בכדי לעלות על סוחרי סמים. ולפעמים, בעבור חופן דולרים, מלטפות גימנזיסטיות חיילי מארינס. אך מי כבר יכול לעזור בזה.

הדירה שבקומה החמישית נמכרה. הזקנה שנאנסה, לקחה את הכסף עשרים אלף דולר, ועזבה את הארץ, לפני תום המשפט. היום, היא חיה בארה"ב.

אומרים ישנה ארץ

גנים לאומיים

שומרון ● יהודה ● ירושלים

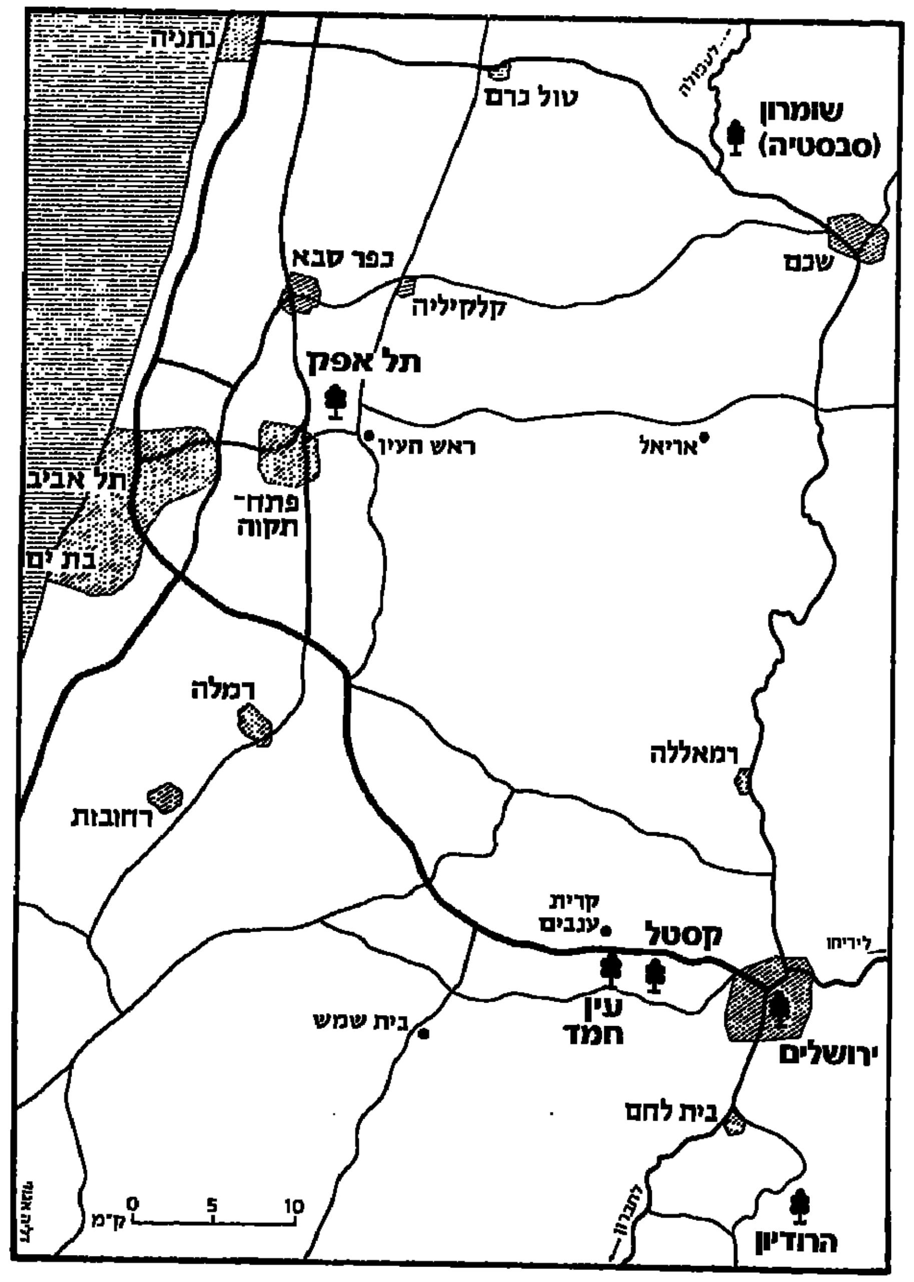

שרידי רחוב העמודים של סבסטיה

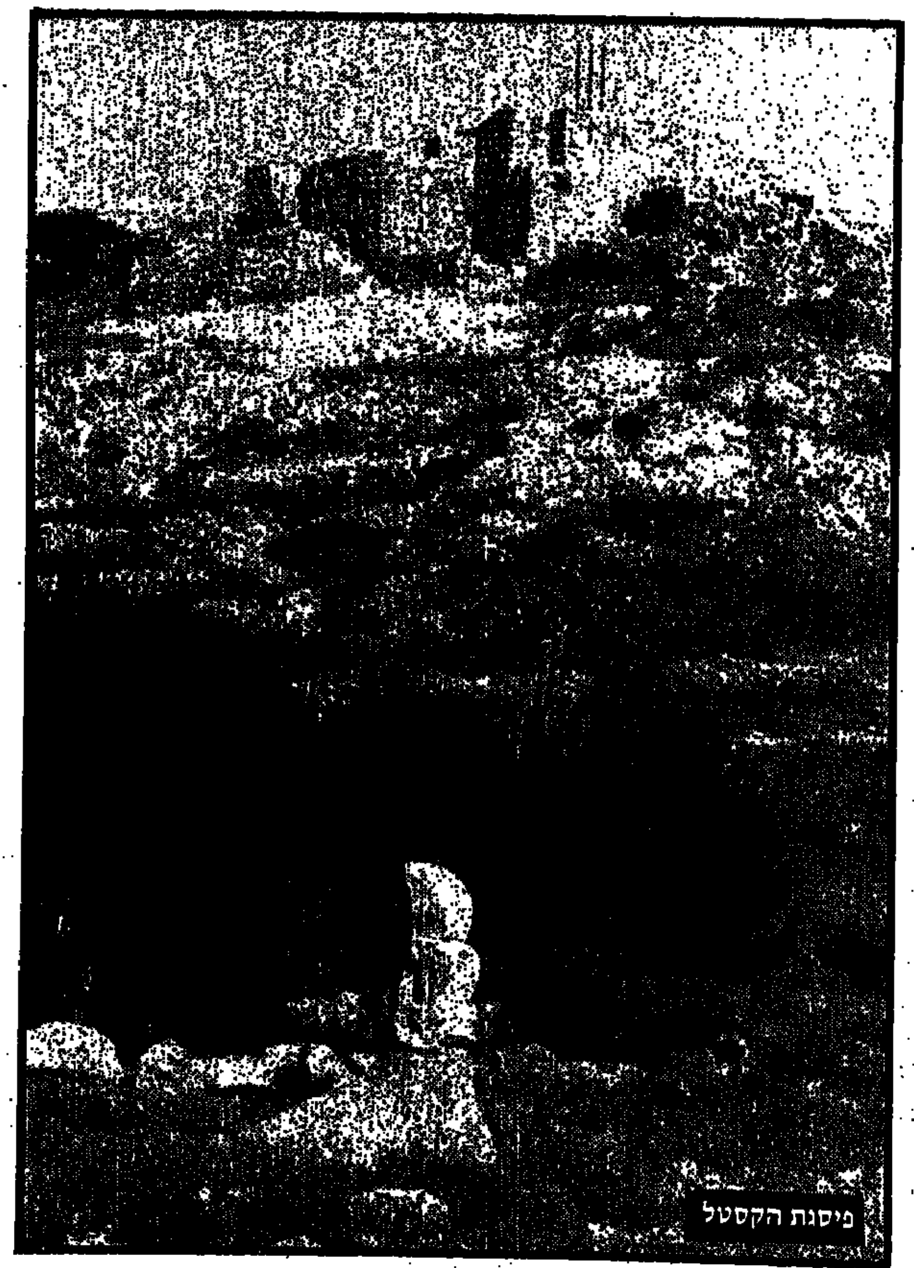
פיסגת הקסטל

שומרון־סבסטיה

"בשנת שלשים ואחת שנה לאסא מלך יהודה, מלך עמרי על ישראל... ויקן את ההר שמרון מאת שמר... ויבן את ההר ויקרא את שם העיר אשר בנה על שם שמר אדני ההר שמרון" (מלכים א', ט"ז, 23־24).

העיר שנבנתה במקום היתה במשך 160 שנה (880־721 לפנה"ס) בירתם של מלכי ישראל. על פיסגת ההר הקימו עמרי ואחאב בנו ארמון ומקדש, מוגנים על־ידי חומות. בעיר התחתית ישבו תושבי העיר והסוחרים.

בשנת 721 לפנה"ס, "בשנת התשיעית להושע לכד מלך אשור את שמרון ויגל את ישראל אשורה..." (מלכים ב', י"ז, 6).

שומרון נבנתה שנית על־ידי מלך אשור, והעיר הפכה לאחר מכן למושב הנציבים של מלכי בבל ופרס.

בשנת 331 לפנה"ס מרדו תושבי העיר נגד שלטונו של אלכסנדר מוקדון, אשר עלה עליה והושיב בה ששת אלפים מנאמניו.

שומרון חרבה במלחמות החשמונאים ונבנתה שוב בימי הורדוס המלך, אשר הקים בה, לכבודו של אוגוסטוס קיסר, בניינים מפוארים ונתן לה את השם סבסטיה (סבסטוס – תוארן היוונית של אוגוסטוס).

רשות הגנים הלאומיים מחזיקה באתר מאז 1967 וביצעה בו עבודות שימור, בטיחות ושיפוצים.

אפק (אנטיפטריס)

אפק הייתה מקום יישוב כבר בתקופות קדומות מאוד. נחפרו כאן שכבות ישוב שהחלו בתקופת הברונזה, המשיכו בתקופה הכנענית והישראלית והסתיימו בתקופה הרומית־ביזנטית. כן מצוי כאן מבצר אנטיפטריס, שהוקם בתקופה העותמנית. המיבצר ושרידי ארמון המושל המצרי שבתחום חומותיו, שוקמו ושוחזרו חלקית על ידי רשות הגנים הלאומיים, בשיתוף עם עיריית פתח־תקוה.

במקום מצויים חורשות גם מצולות, מישטחי דשא נרחבים, שירותים ומיתקני נופש פעיל.

מבט בעד פירצה בחומה, אל שטח החפירות הארכיאולוגיות שלמרגלות מיבצר אנטיפטריס

מעכשיו, היתרונות של ביטוח מנהלים וקופות גמל בתכנית אחת-

יותר

„מגדל" החברה הגדולה ביותר בביטוח חיים נותנת „יותר" למנהל ולעובד.

„יותר" הינה תכנית ביטוח חיים חדשה של חברת „מגדל", שנועדה למנהלים ולשכירים והותאמה במיוחד לתנאי המשק הישראלי, האינפלציה, השכר והצרכים הביטוחיים והפנסיוניים.

„יותר"
מתבססת על השכר השוטף של העובד!

הכיסוי הביטוחי, תשלומי העובד והמעביד צמודים לשכר השוטף ומתעדכנים לפיו.

„יותר"
תשואה קבועה ומובטחת לכל תקופת הביטוח

תשואה ריאלית קבועה על כספי החסכון בגובה 4%־4.25% לשנה בריבית דריבית, גם לגבי הפרשות עתידיות עקב גידול ריאלי בשכר.

„יותר"
4 מסלולי ביטוח לבחירתך

הפוליסה הגמישה מאפשרת לכל מבוטח להתאים את הביטוח והחסכון לצרכיו ואף לשנותם במהלך תקופת הביטוח.

„יותר"
כל התנאים בפוליסה אחת

הכל פשוט, ברור ומרוכז בפוליסה אחת כאשר כל התנאים נשמרים לאורך כל תקופת הביטוח.

„יותר"
בטחון למעביד ולעובד

הפוליסה החדשה מעניקה יותר בטחון למעביד ולעובד מבחינה פנסיונית וסוציאלית וחוסכת הרבה דאגה.

פנה לסוכן הביטוח שלך ב„מגדל":

מגדל מחוז המרכז
רח' סעדיה גאון 26, ת"א, טל. 03-647647
מגדל מחוז הצפון
רח' הרצל 27, חיפה, טל. 04-672141
מגדל מחוז ירושלים
רח' בן־יהודה 34, ירושלים, טל: 02-228441
מגדל סניף באר־שבע
רח' הנשיאים 25, מרכז רסקו, טל. 057-38111

מגדל
חברה לביטוח בע"מ

ביטוח חיים של מגדל נותן לך יותר

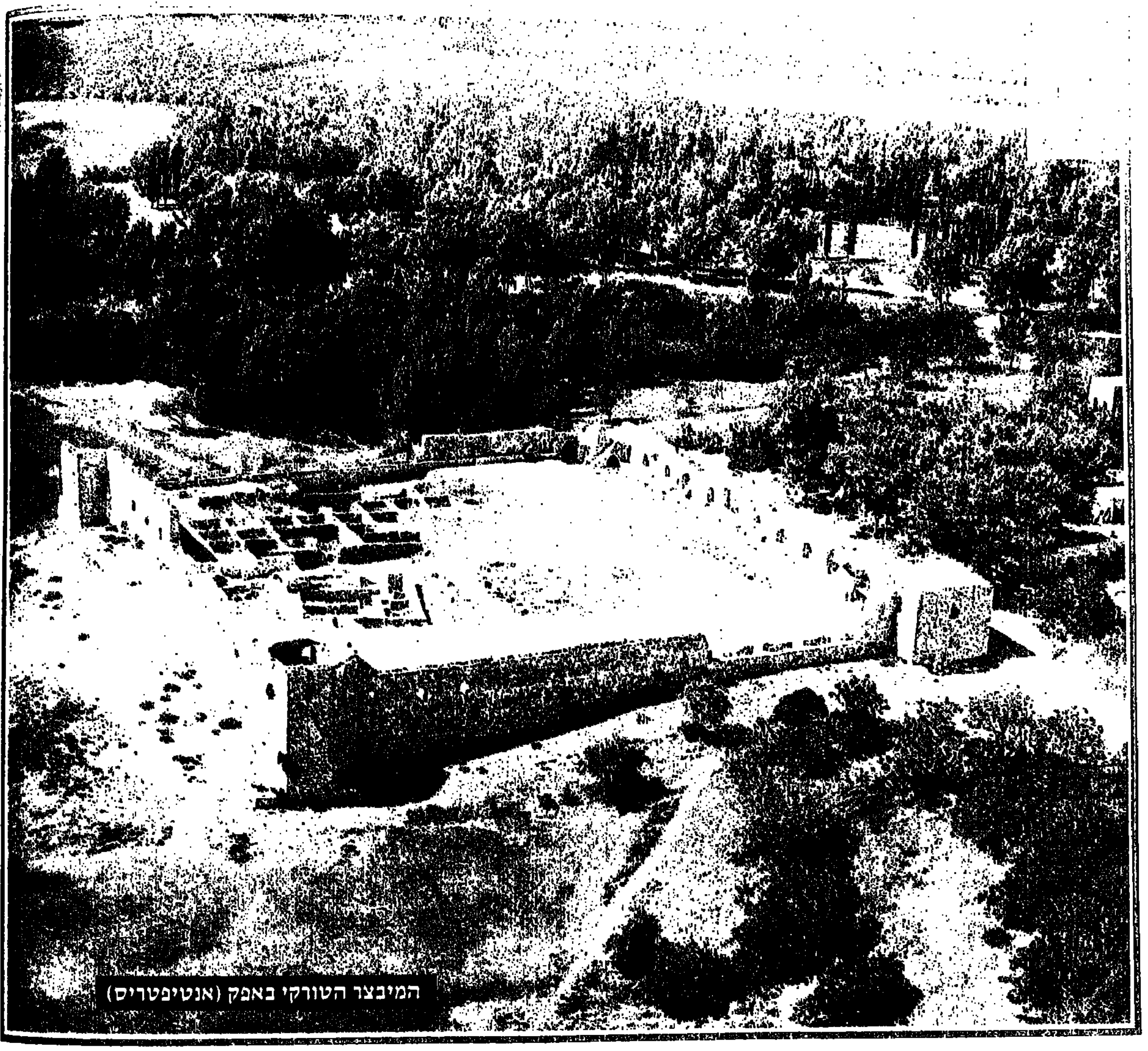

המיבצר הטורקי באפק (אנטיפטרים)

המינזר הצלבני בעין חמד (אקווה בלה)

גן החומות בירושלים

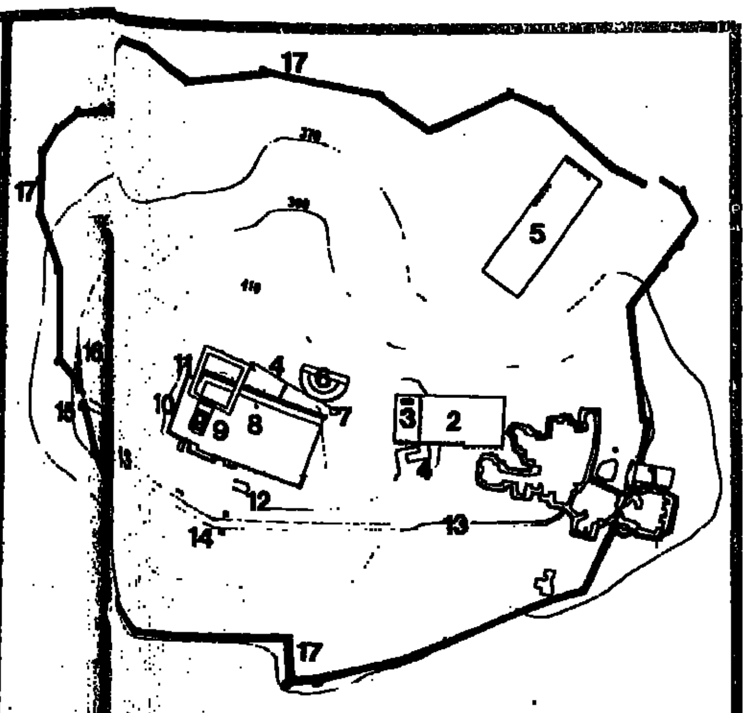

1. קתדרלת סט. ג'והן
2. פורום רומי
3. בסיליקה
4. קיר ישראלי
5. איצטדיון
6. תיאטרון רומי
7. מגדל הלניסטי
8. אקרופוליס
9. מקדש אוגוסטוס
10. קיר האקרופוליס [illegible]
11. קיר האקרופוליס [illegible]
12. כנסיית סט. ג'והן
13. רחוב העמודים
14. חנויות
15. שער העיר
16. חומת העיר ההלניס
17. חומת העיר הרומית

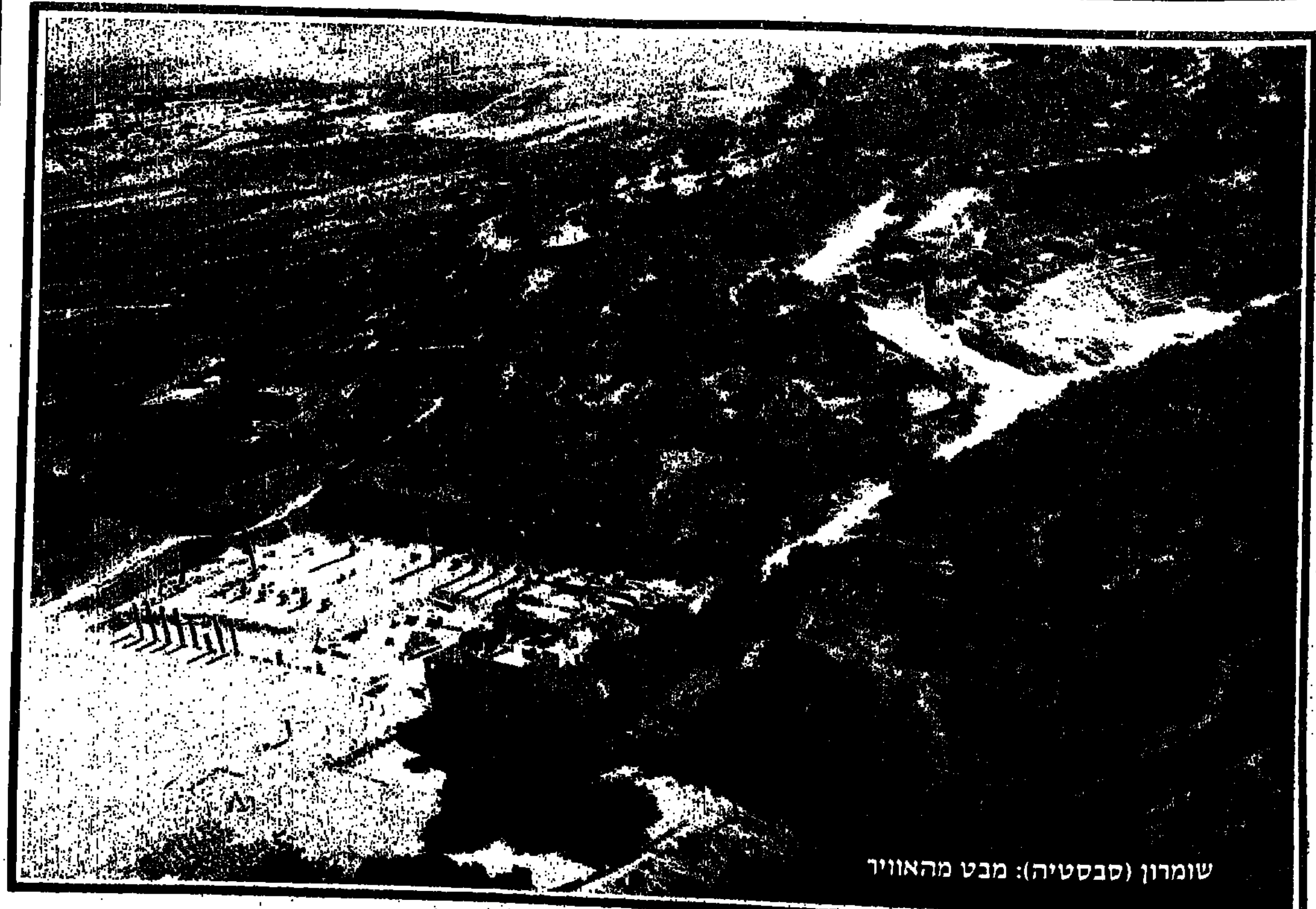

שומרון (סבסטיה): מבט מהאוויר

הרודיון במבט מהאוויר

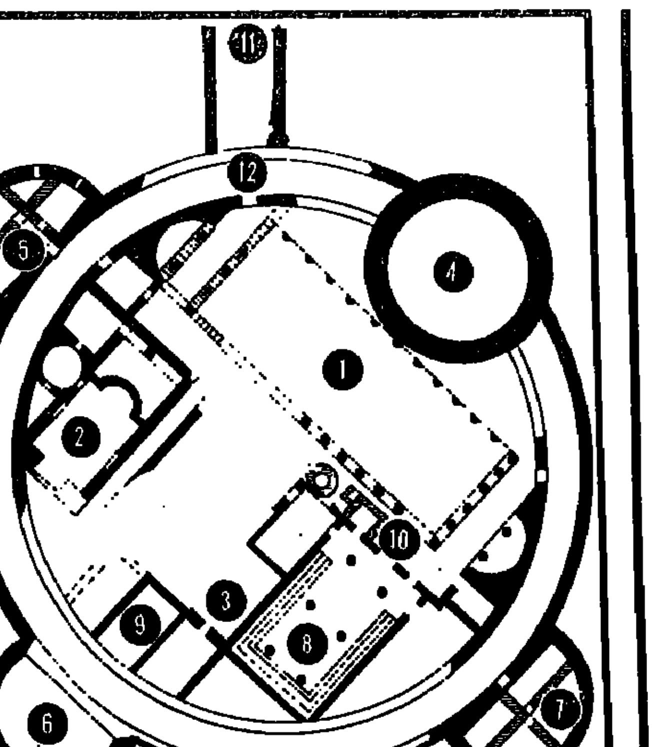

מקרא

1. חצר וגן מוקפים עמודים — מתקופת הורדוס (מאה א' לפנה"ס)
2. בית מרחץ — מתקופת הורדוס
3. אגף המגורים — מתקופת הורדוס
4. המגדל המזרחי
5. המגדל הצפוני ובו חדרים וחלונות
6. המגדל המערבי
7. המגדל הדרומי
8. בית כנסת מימי המרד הראשון והשני (מאות א' וב' לספה"נ)
9. כנסיה (מאה ו'־ז' לספה"נ)
10. מקוה מימי המרד הראשון
11. יסוד המדרגות העולות לארמון
12. שער הכניסה לארמון

הקסטל

אתר קרבות, רב חשיבות, במלחמת העצמאות. הכפר הערבי שבמרומי הפסגה, נמצא כ־2 ק"מ דרומית־מזרחית לקריית ענבים, וחלש על הדרך לירושלים.

עם כיבושו ב־1948 ע"י כוחות ההגנה נפרצה הדרך לבירה.

וזה סיפור הקרב שהתחולל במקום:

באמצע חודש מרס 1948 מחריפה הלחימה באיזור קסטל־צובא. הר הקסטל הוא השטח החיוני בגיזרה המזרחית של הדרך. ההר והכפר שעליו בידי הערבים. כוחות "ההגנה" מחזיקים במחצבת צובא שמדרום, ובישובים מוצא וארזה שלמרגלות ההר ממזרח. הערבים תוקפים את המחצבה ב־1 באפריל. הקרב משתולל ונמשך שתי יממות, ומשתתפים בו כוחות מחטיבת "עציוני" ומהפלמ"ח. בלילה שבין 2־3 באפריל כובש כוח פלמ"ח את הקסטל ללא התנגדות.

כוחות ערבים מקומיים פותחים בהתקפות־נגד, הנמשכות שלושה ימים רצופים, בסיוע אש ממקלעים בינוניים ומרגמות קלות.

הכוח הקטן שבשטח הקסטל ומישלטיו הולך ונחלש עקב הצליפה המתמדת, מחסור באספקה וגשם היורד ללא הרף. בערב ה־5 באפריל כובש האויב את כל המישלטים מסביב לקסטל. במאמץ גדול מתרכזת תגבורת של מחלקה מחטיבת "עציוני" העולה ותופסת את הקסטל. היא מספיקה בקושי למלא את מקום הנופלים והפצועים ולהחליף לוחמים תשושים.

מיפקדת "ג'יהד אלמוקדס" מבצעת את ה"פזעה" (הזדעקות) הגדולה ביותר במלחמת העצמאות. אלפי כפריים מזויינים, נוהרים אל זירת הקרב.

ב־6 באפריל אחה"צ פותחים הערבים בהתקפות על הקסטל. ההסתערות נמשכת גם בשעות החשיכה. הקרב מתחולל גם למחרת. מטוסים קלים של "שירות האוויר" מפציצים את ריכוזי האויב, ללא הצלחה.

בערב ה־7 באפריל מקבל מפקד "נחשון" את הפיקוד גם על מרחב קסטל־מוצא. באותו יום מגיע לקסטל המפקד הערבי עבד אל־קאדר אל־חוסייני, שהוזעק משליחות בסוריה כדי לפקד אישית על הקרב. בבואו הוא פותח בהתקפה. לאחר אש עזה, שנמשכת כשעתיים, מתחילה בשעה 23.00 ההסתערות. לקראת שעה 03.00 כובשים הערבים מספר בתים בקצה הדרום־מערבי של הכפר ומגיעים עד סמוך לעמדת הפיקוד. משם הם נהדפים ברימונים.

עם שחר מתקדם עבד אל־קאדר עם שניים מלוחמיו ומטעני חבלה בידיהם, לעבר עמדת הפיקוד של "עציוני". הם מתגלים. רס"פ העומד בעמדת הפיקוד, הורג את עבד אל־קאדר בצרור מתת־מקלע. אנשינו אינם יודעים מיהו הנפגע.

בבוקר ה־8 באפריל, חלה הפוגה בלחימה. משוריין מגיע לקסטל ומביא מזון ומעט תחמושת. כן מגיע סמג"ד הגדוד הרביעי של הפלמ"ח, רואה את מצבם הקשה של המגינים ומבטיח להחליפם בצהריים.

בשעה 10.30 נפתחת אש כבדה על הקסטל משלושה כיוונים. הערבים, המאמינים כי מנהיגם נישבה, פותחים בהסתערות עזה, כדי לשחררו. מצבם של המגינים קשה ביותר. מחלקת פלמ"ח מקובצת, בפיקוד מ"פ, יוצאת לעזרתם. ב־13.30 כובשים הערבים את חלקו הדרומי של הכפר. במקביל מגיעה התגבורת בשני משוריינים ואנשיה מעפילים במדרון. כוח החלוץ מגיע לעמדת הפיקוד של הקסטל. עתה נופלת עמדת בית המוכתר. חלק מן המגינים נסוג לעבר ארזה והכביש הראשי. כוח הפלמ"ח מחפה על נסיגת החי"ש ואחר נסוג בעצמו. בעת הנסיגה פוקדים המ"פ וסגנו: "הטוראים יסוגו. המפקדים נשארים לחפות".

הפלמח"אים יורדים במידרון בחיפוי מפקדיהם, הנשארים – ונופלים בקרב. רק אחד המ"כים נותר בחיים. אבל הערבים אינם מנצלים את נצחונם. פורצות ביניהם מריבות על הפיקוד והם מתפזרים. מרביתם נוסעים לירושלים העתיקה, כדי להשתתף בהלוויית מפקדם.

בשעות אחה"צ של ה־8 באפריל מורה מפקד מבצע "נחשון" לכבוש את הקסטל מחדש בלילה, ולהחזיק בו בכל מחיר. לקראת שחר ה־9 באפריל, יוצאת מקריית ענבים פלוגה של הפלמ"ח מהגדוד הרביעי, וכובשת את הקסטל. מאז לא חוזר המקום לידי הערבים.

כיום מהווה הקסטל גן לאומי. רשות הגנים הלאומיים, בשיתוף עם הוועדה להנצחת קרבות הקסטל, הכשירה את האתר לביקורים, ומקימה בו דגם קרבות ושלטי הסבר. בשיתוף ק.ק.ל. נסללו בדרך גישה וחניה וניטעו עצים במקום.

עין חמד
(אקווה־בלה)

רשות הגנים הלאומיים

אקווה־בלה שליד כביש ירושלים־תל־אביב, מהלך 12 ק"מ מירושלים, היא אתר של מינזר שהקימו הצלבנים במאה ה־12. הם שנתנו למקום את שמו הלאטיני, שתרגומו "מים יפים" – על שום המעיינות שבסביבה.

במרוצת הדורות חרב הבניין, אך גם החלקים ששרדו עדיין הם עוז־רושם. הללו, וכן הרקע של נוף, ירק ומים עוררו את רשות הגנים הלאומיים ליזום ולבצע תוכנית גדולה של עבודות פינוי, גינון ושיחזור ארכיאולוגי, כך שאקווה־בלה הצלבנית היא כיום עין־חמד העברית – אחד השטחים המושכים ביותר באזור ירושלים, לנופש ולטיולים.

במקום הותקנו מדשאות ומזרקות קטנות, נשתלו שיחים, ולמימי המעיינות נכרה אפיק בין סלעים ומעברים מרוצפי־אבן. בכל מקום נשמעים קולות המים, עוברים בתוך הגנים, נופלים על־פני טראסות של דשא ומשתפכים אל בריכה גדולה. יש פינות־חמד הכוללות ספסלים ושולחנות עשויים קורות־עץ – ואפילו דוכנים לצליית בשר, לשימושם של המבקרים במקום. העמק, חבוי בין שני תלים, המשמשים לו מיסתור מרעש החיים המודרניים ומרוצת המכוניות על הכביש.

בקצה הגיא עומדת החורבה הצלבנית – מיבנה דו־אגפי בעל חצר פתוחה, הנשענת מאחור אל צלע ההר. חמות־האבן האיתנה מצד העמק היא בגובה שתי קומות, ונשתמרו בה בשלמותם הפתחים וחללי־החלונות הקמורים, אבל מן הקומה העליונה נותרה רק החזית. קומת־הקרקע של כל אחד משני האגפים מכילה חדר אחד, מקומר וארוך, ובו חרכים עמוקים. באחד החדרים יש אבן־ריחיים גדולה.

הטראסות, גדרות־התמך ומישעולי־האבן, עוצבו על־ידי רשות הגנים הלאומיים והם מתמזגים יפה בסביבה. הרשות התקינה כאן גם מגרשי־חניה, דרכי־גישה ושירותים.

גן חומות ירושלים

שטח של 3,000 דונם, המקיף את ירושלים העתיקה תוכנן כגן לאומי שייצור לאורך החומות, חגורת ירק מטופחת.

הגן נועד לשמור על יופיה של ירושלים; למנוע תיכנון העלול להשחית את צביונה המיוחד; לתת רקע נאות למקומות הקדושים ולאתרי הזיכרון מכל התקופות, מימי המקרא ועד ימינו ולספק שירותים נאותים למבקרים ולעולי רגל הנמשכים אל קסמי עיר הקודש.

עבודות הפיתוח, השיפוץ, השיקום והגינון נעשו על ידי "רשות הגנים הלאומיים", בשיתוף עם עיריית ירושלים, המחזיקה את הגן.

בתחומי הגן הלאומי הזה נכלל הר ציון, הסמוך לחומת העיר העתיקה, שעליו היתה בימי הבית השני העיר העליונה. על הר ציון קבר דוד ומרתף השואה, לזכר 6 מיליוני היהודים, שניספו בידי הצורר הנאצי.

"רשות הגנים הלאומיים" ביצעה בהר ציון, בשיתוף עם משרד הדתות, עבודות הכשרה של אולם למופעים, של דרכי גישה, שיחזור מיבנים, גינון ועוד.

הרודיון

רשות הגנים הלאומיים

הרודיון הוא אחד הארמונות המבוצרים שבנה המלך הורדוס (37 לפנה"ס – 4 לפנה"ס) במדבר יהודה, כדי להבטיח את מישטרו מבית ומחוץ. בימי המרד הגדול ברומאים (66־70 לספה"נ) ומרד בר־כוכבא (132־135 לספה"נ) תפס מעוז זה מקום מרכזי במערכה.

החפירות שנוהלו במקום העלו, בתוך השאר, עדות לקרב העז שהתחולל כאן: שרידי דליקות־ענק אשר בה חרבו חלקים מן המבצר. חפירות אלו גם אמתו להפליא את דיוק תיאורו של יוסף בן מתתיהו.

בתקופה הביזאנטית ישבו כאן נזירים. מהתקופה הזאת נותרו שרידי כנסיה קטנה מן המאות ה־ו־ז לספירה, שנבנתה על גבי מיבנה מתקופת הורדוס, המעוטר במשיחיים (פרסקאות).

בשנת 1967 קיבלה עליה רשות הגנים הלאומיים את הטיפול באתר זה ודאגה להמשך החפירות, לסלילת דרכי גישה וחניה, לשילוט, גידור ושירותים.

בימים אלה מבצעת הרשות עם מ.א. גוש עציון עבודות שימור ושיחזור בעתיקות שנחשפו למרגלות ההר.

גן החומות בירושלים

כדאי

מזון מלכות סיפור של חיים

- **מהו סודה של מלכת הדבורים?**
- **מדוע אורך חייה גדול פי עשרים (!) מחיי דבורה רגילה.**
- **בריאות, חוסן, פוריות, אריכות ימים במזון מלכות.**
- **פרופ' ג.פ. סוונסנד מקנדה: "מזון מלכות, אנו מקווים שבמשך הזמן יתגלו כל סודותיו ויהיה זה הישג לאנושות".**
- **מזון טבעי מפרחי הבר הטהורים של הגליל העליון.**

מאת ג. יפית

יש מלכה אחת ולה תפקיד מרכזי מאין כמוהו בקרב בני עמה. היא אינה חיה בארץ רחוקה, אין היא מלכה מן האגדות, אולם ספור חייה מופלא ומרתק מכל ספור אגדה. זו היא מלכת הדבורים.

ממלכתה, הכוורת, מאוכלסת במספר רב של דבורים עמלות, בין שתים עשרה לעשרים וארבע אלף במספר. עוד כמה מאות זכרים בממלכה, והיא האחת והיחידה – המלכה.

ביום אחד, ביום חתונתה מתרוממת המלכה לגבהים. הזכר אשר ישיגה, הוא החזק והמושלם שבזכרים, הוא יהיה לבעלה לרגע אחד מאושר. אחר כך, לאחר שימלא את תפקידו, יפול וימות. המלכה מטילה מספר עצום של ביצים, כאלפיים ביממה, היא אימן הטבעית של כל הדבורים בכוורת ומלכתן הבלתי מעורערת. המלכה מארגנת ומלכדת את אלפי הדבורים העסקניות לעם, היא האחראית להמשך קיומו של העם.

כיצד נוצרת מלכה? ממה היא ניזונה? מה מעניק לה את סגולותיה הכל כך מיוחדות? כל התשובות מצויות במזון ממנו היא ניזונה: "מזון מלכות" ROYAL JELLY. מהו אותו מזון מבורך, ממנו ניזונה המלכה משך כל שנות חייה והמעניק סגולות כה מדהימות של בריאות, חוסן, פוריות ואריכות ימים? מדוע הוא מתאים למלכה? מה הוא מעניק לה שאין לאחרות? מה סודו? תפקידיה החשובים של המלכה מחייבים מימדי גוף גדולים יותר. ואכן מידות גופה ומשקלה עולים ב־100% על אלה של דבורה עמלה. מרשים עוד יותר הוא ההבדל בתוחלת חייה. בעוד הדבורה העמלה חיה שבועות מספר, מגיע אורך החיים של המלכה עד לשש שנים!

ואולם הפרט המרתק ביותר אשר נתגלה אודות תכונותיו המופלאות של מזון המלכות קשור בעצם בריאת המלכה. נסתבר כי בעוד אלפיים רימות הניזונות כרגיל הופכות לזחלים רגילים ומתפתחות לדבורים עמלות, "נבחרת" רימה אחת על ידי הדבורים כמלכה! הרימה המיוחסת והזחל שבקע ממנה מוזנים על ידי הדבורים במזון מלכות טהור בלבד. תהליך התפתחותה של דבורה זו מהיר יותר וסופו פלא אמיתי. דבורה שהיא הגדולה, החסונה והמפוארת בכוורת. מלכה חדשה נוצרה. הגורם שכה שינה והבדיל בתנאי הגידול וההתפתחות, זה אשר העניק גודל, פוריות ותוחלת חיים גדולה הוא מזון המלכות.

סוד מזון המלכות

תכנו והרכבו של מזון המלכות ידועים. אולם כאשר מנסים להבין את סגולותיו המיוחדות נזכרים בדבריו של אחד מגדולי החוקרים ובר־הסמכא בתחום זה. פרופ' ג.פ. סוונסנד מקנדה האומר: "מזון מלכות, אנו מקווים שבמשך הזמן יתגלו כל סודותיו ויהיה זה הישג גדול לאנושות".

לראשונה הוקדשה תשומת לב לחומר מיוחד זה על ידי מגדלי הדבורים והאנטימולוגים אשר עמדו על תכונותיו המופלאות. מזון המלכות הינו מרכיב תזונתי מיוחד בסגולותיו, הוא נוצר בבלוטות באוור הראש של הדבורה הצעירה, הוא מורכב מכ־60% מים, כ־12.5% חלבונים, כ־12.5% פחמימות, כ־5.5% שומן, כ־9% סוכר, כ־1% אפר וחומרים נוספים ביניהם מינרלים, ויטמינים, הורמונים וחומצות רבות וחשובות ביותר. (לקבלת מידע מפורט, פנה בכתב אל מחלקת ההדרכה, מכוורת "גלילי", קבוץ שמיר ד.נ. גליל עליון). מליונים ברחבי העולם נהנים מכפית אחת ליום של מזון מלכות כשהוא מעורב בדבש טבעי. רבים רבים הם אלה המייחסים לו תכונות מיטיבות שונות ורבות.

הסקרנות וההתענינות בהשפעה המיוחדת שיש למזון המלכות על התפתחותה של המלכה, הולידו מחקרים רבים על השפעתו על בעלי חיים. נסתבר כי מזון מלכות שניתן לארנבות ולחולדות, גרם לעליה בכושר ייצור הביציות בשחלה (אצל חולדות), להתפתחות מינית מהירה, להגדלה משמעותית בייצור הביצים ולהארכת משך החיים.

בהמשך לגילויים אלה, גילתה גם תעשיית הקוסמטיקה את מזון המלכות, כמרכיב רב ערך ומוצלח למשחות שונות המשמרות ומעדנות את העור.

צוף מפרחי בר טבעיים

בשדות הבר של הגליל העליון ורמת הגולן, בשטח נקי ממפגעים אקולוגיים ושופע פרחים, מתעופפות הדבורים של קבוץ שמיר ולוקטות את הצוף מפרחי הבר הטבעיים. במשך שנים ארוכות של עבודה מאומצת נבנתה תשתית רחבה בעלת האיכות המתקדמת ביותר להפקת מזון מלכות.

המפעל, גאוותו של קבוץ שמיר, מקיים קשרי ידע עם עשרות אנשי מדע ומכונים ברחבי העולם. כל מאמץ בחומר וברוח הושקע על מנת להגיע להפקה מושלמת של החומר המופלא "מזון מלכות". כיום עומד לרשות המפעל הציוד המתוחכם והחדיש ביותר להפקת החומר היקר ללא מגע יד.

אנשי המקצוע הרבים מחו"ל המבקרים במפעל מביעים התפעלות רבה, וכיום גאים אנשי "גלילי" ביכולתם להציע ידע לאחרים.

איכותו הגבוהה של מזון המלכות המיוצר בקבוץ נובעת בין השאר מן האיכות הטבעית הגבוהה של צוף הפרחים. עבוד החומר למזון טעים נעשה ללא תוספות כימיות. ערבוב הדבש עם מזון המלכות, שהינו עיקר העבודה, נעשה על פי נוסחה סודית הנשמרת בקבוץ שמיר בדומה לנעשה ביקבי יין עתיקים בצרפת. מזון מלכות "גלילי" מפורסם בטיבו המעולה ברחבי העולם. הוא מיוצא בהצלחה לארצות רבות. בינהן איטליה, נורבגיה, הולנד, יפן, אוסטריה, גרמניה, אנגליה ועתה גם לארה"ב.

תהליכי ההפקה והייצור המשוכללים הביאו לשני פרסים חשובים שהוענקו למפעל "גלילי", לשני פרסים אלו משמעות וחשיבות מעבר לכבוד שהם מביאים. פרס "איכות המוצר" ומדליה על ההומוגניות שהוענק למפעל בקונגרס של אפימונדיה (האגוד העולמי של מגדלי דבורים). לא פלא של"גלילי" לקוחות קבועים ומוצר מעולה שאינו משתנה ברמתו, בטעמו ובאיכותו.

הפולנית

מוצר נוסף המופק בקבוץ שמיר הנו פולנית, מזון טבעי המכיל בנוסף למזון מלכות ודבש גם פולן, האבקה המצויה באבקנים של הפרחים השונים. הפולן, שהוא הייסוד הזכרי של הפרח, נחשב בעולם החזונה הביולוגית כמזון נדיר בהרכבו המגוון – אוצר תזונתי מרוכז. בממוצע מכיל הפולן כ־30% חומצות אמינו (חלבונים) 50% פחמימות טבעיות (סוכרים ועמילנים), 14% חומצות שומן בלתי רוויות, ריכוז עצום של מינרלים ויסודות קורט, ויטמנים A,B,C,D,E וחומרים נוספים בעלי השפעה חיובית.

הפולן מכיל יותר חלבון מלא מאשר ביצים או בשר. הוא אחד המזונות הצמחיים הבודדים המכילים ויטמין B12 המצוי בדרך כלל במזון מן החי.

כותב החוקר האנגלי כריס נוויל בירחון התזונה "פריבנשן" גליון 19/9: "הפולן הוא אחד המזונות הבודדים, שאפשר בהחלט להתקיים עליו אם אין בנמצא מזון אחר, מפני שהוא מזון מושלם המספק את כל האלמנטים הדרושים לבריאות הגוף ולתקינות פעילותו".

בברית המועצות ידוע הפולן כמזון מגביר אנרגיה וכות סבל. לכן הוא ניתן לספורטאים בכירים לשיפור הישגיהם.

מאמן הנבחרת האולימפית האנגלית טים מקוב אומר: "הפולן יכול להיות הגורם המבדיל בין בינוניות לאליפות".

הפולנית הינה מוצר מזון ייחודי של "גלילי".

היא מופקת באמצעים משוכללים, בעזרת הנסיון והידע שהצטברו במפעל במשך שנים.

היחס הנכון בין הדבש – מזון המלכות והפולן (אבקת הפרחים) משפרים את טעמה ומבטיחים את איכותה המעולה.

פולנית – חגיגה לצמחונים, מומלצת לכלו

למעוניינים במידע נוסף בנושא מעניין זה, נא לפנות למחלקת ההדרכה, מכוורת "גלילי" קבוץ שמיר, ד.נ. גליל עליון.

מזון מלכות גליל
פולנית גליל

מוצרי מיכוורת גליל — מוצרי טבע משדות הגליל העליון.

להשיג בחנויות טבע, בתי־מרקחת ורשתות השיווק.

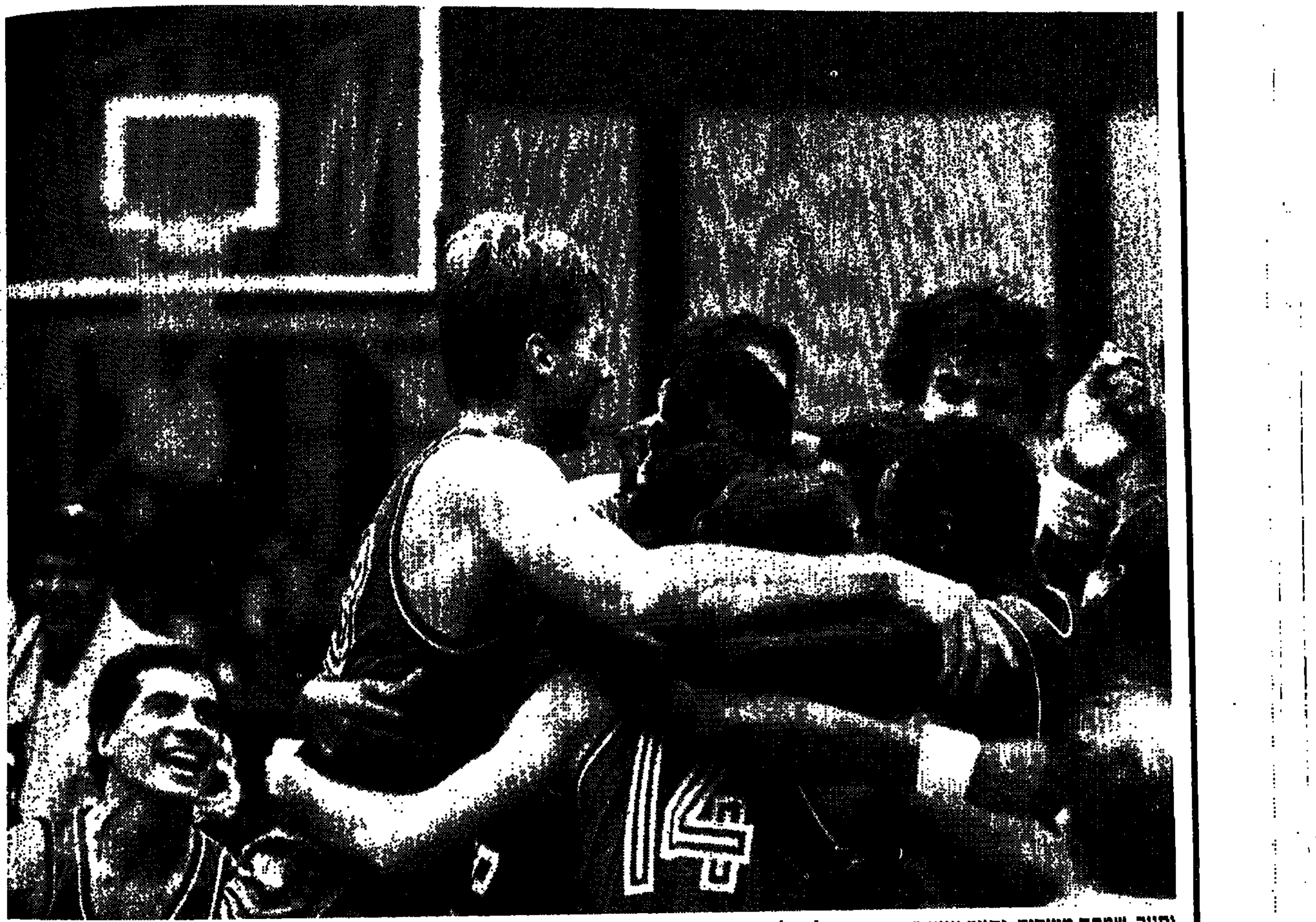

נתניה, שמחת מנצחים. נתניה אינה מועדון כדורסל. זו להקה. מחר, היא עלולה להתפזר לכל רוח. הקמת נתניה היא שיעור טוב בכלכלת הכדורסל הישראלי

מכבי תל-אביב וכל השאר

מאת אדם ברוך

תצלומים יוסי רוט

ה יה חם, לח, צפוף, ולא נעים באושיסקין, איצטדיון הכדורסל של הפועל תל אביב. הפועל הפסידה לאלי־צור נתניה. הפסד צורב, גם אם צפוי.

משהו קורה בכדורסל הישראלי. קוראים לו אליצור נתניה, אך הוא אולי מתפרש מעבר לאליצור נתניה. המשהו אינו דראמטי במיוחד, אינו טראגי במיוחד. הוא מוגבל לכדורסל הישראלי. הוא הכדורסל הישראלי. אליצור נתניה היא רק הבבואה, או התוצאה, או מה שאתם רוצים. הכדורסל גם פורח, וגם מתעוות. צמח כסף משונה.

אין הרבה מה לעשות בנתניה. במובן מסויים, אין נתניה. היא פרבר מורחב, ורחוק במקצת, של תל אביב. לאחרונה, שהיתי ימים אחדים בנתניה. יותר מסעדות מבתי כנסת. בית ספר מיקצועי מקיף, שהוא מפעל חינוכי מן המיטב. ישיבה תיכונית, מכבי נתניה, ים, מוסדות עירוניים, כיכר, פולקלור הולך ומיטשטש. ואליצור נתניה.

בשבוע שעבר, נתניה ניצחה את הפועל תל אביב בביתה, במבצרה. נתניה הובילה מן הדקה השלישית. תל אביב לא תפסה את הקצב של נתניה. לקראת סיום המשחק, תל אביב ניסתה להתעשת. כמו לוויתן מובס, אם לא ממש מושפל, תל אביב חבטה באוויר, הרעידה אותו מעט. לא יותר. עצוב. תל אביב מתמוטטת לתוך עצמה.

נתניה ומכבי ת"א, כל אחת לחוד, מייצגת את ליגת הכדורסל הישראלית. מכבי את הקלאסיות, את היציבות, את ההשקעה הנבונה.

נתניה מייצגת את הכדורסל הישראלי, כי בנתניה קיים אלמנט מוצק של בדייה. נתניה היא אמצאה פרטית של יהודי. אמיד, עולה חדש, ניל גילמן. הוא, למעשה, רכש את קבוצת אליצור נתניה. ההשתלטות שלו על הקבוצה, לא לוותה בקשיים ניכרים.

נתניה רחוקה מתל אביב. יתכן שבתל אביב, גילמן היה מתקשה להשתלט על קבוצה בליגה הלאומית.

לפני שנים אחדות, ניתן היה להתרשם כאילו שלום גניש, קבלן, משתלט על קבוצת הכדורגל של בית"ר תל אביב. גניש הזרים כסף, או התחייבויות לבית"ר. מוטל'ה שפיגלר אימן אז את הקבוצה. היה תואם בין השניים. לימים, גניש הסתבך במשפט מס. בית"ר תל אביב שבה למקורותיה הישנים.

גילמן השקיע בנתניה כ־100 אלף דולר. בקבוצה משחקים 5 זרים, 4 שחורים, ולבן אחד, אף הוא אמריקאי, לצד מעט תושבים־שחקנים מקומיים. רק מובן שאין להם קשר מפותח במיוחד ליהדות הדתית לאומית. "אלי־צור" היא פרי רעיוני של הפועל המזרחי. לימים, הפועל המזרחי היא המפד"ל. המרחק בין החבורה הנתיינתית לבין זבולון המר, הינו כמעט היסטורי. המרחק כוודאי מרוצף אבסורדים. מגוחך.

לצד השחקנים השחורים, דני ברכה, כדור־סלן סימפאטי, לשעבר שחקן הפועל תל אביב. כאשר ברכה פוגש, על המגרש, את קבוצתו לשעבר, הוא נע על דלק נקמה, שלו אוקטן מיוחד.

תל אביב, משום מה, מסובכת בחשבונות אישיים, ובנקמות במינונים שונים. בארי ליבוביץ, כוכב עבר של הפועל, שמח לנקום בה. פיני חוזז, שחקן עבר, לא תמיד איחל טוב להפועל.

יש דבר־מה פאתטי בקבוצת הכדורסל של הפועל תל אביב. אם הכדורסל הישראלי יצמית מתוכו מיתוסים בני קיימא, השלימול־יות של הפועל אולי תהייה ביניהם. נתניה האירה באור חזק במיוחד שלימוליות זו.

גילמן עדיין לא השקיע את כל ה־100 אלף שלו. למה שימהר. הוא משלם לשחקניו משכורת חודשית. כלומר, רוב ההשקעה, או ההתחייבות הכספית, עדיין לפניו, מפוזרת לאורך העונה. בינתיים, ניכנס כסף ממכירת כרטיסים, מחסויות מסחריות.

במיפגש הבא עם מכבי תל אביב, בתנאי שנתניה תהיה המארחת, ובתנאי שנתניה תמשיך בקצב הנוכחי, גילמן עשוי להחזיר את כל ההשקעה שלו באליצור נתניה. המפ־גש האחרון בין הפועל לבין מכבי תל אביב, באיצטדיון יד אליהו, הכניס ברוטו למעלה מ־100 אלף דולר. מפגשי מתח בכדורסל הישראלי, מושכים את הקהל.

האולם, במשחק הפועל ונתניה, היה מלא, דחוס. מחיר הכרטיסים, 12 אלף, 15 אלף שקל. אגב, הפועל אינו מספק לצופים תמורה הולמת. האולם אינו מאוורר כראוי. הישיבה קשה. המקומות אינם מסומנים. החנייה אינה מוסדרת כראוי. במחצית, אין כמעט אפשרות לעזוב את מקום הישיבה. האולם הזה אולי שייך לתקופה שקדמה לאמריקניזציה של הכדורסל המקומי.

גילמן השתלט בנקל על אליצור נתניה. לא היה מי שיתנגד. עסקני אליצור אולי לא היו מוכשרים להתמודד עם המושגים של הליגה הלאומית.

גילמן התמודד עם המושגים. התמודדות חזיתית. הוא רכש, למעשה, קבוצה חדשה. גילמן הרכיב אותה משחקנים שחורים,

מלחמת לבנון, ואולי אף נפילת הבורסה, עשו משהו. ההיסטוריה סביב גביע אירופה תתמתן

כמו עיבל לדעת מה יקרה מחר?

שמעון מזרחי, יו"ר מכבי תל־אביב, בשעת משחק ליגה, 1985. לא מעט מנהלי קבוצות שואפים להיות שמעון מזרחי. הדימוי שלו סולידי, מבוסס על קבלות טובות. תצלום: אסף פוקר

ליגת הכדורסל יצאה לפגרה בת 4 שבועות•מכבי תל אביב ניכנסת לבית הגמר של גביע אירופה•אליצור נתניה היא אפתעת העונה•הפועל תל אביב כושלת•מכבי תל אביב קלאסה בפני עצמה•הליגה, עד כה, מרתקת•אדם ברוך מסכם את הליגה. המרחק שבין אליצור נתניה לבין מכבי תל אביב, משמש לו נקודת מוצא•מכבי קלאסית. נתניה היא העיוות הגדול של הכדורסל הישראלי

הישגים, דירוג, עיוותים, סוציולוגיה

מיקצוענים, שניפלטו, או עמדו במשא ומתן קשה עם קבוצות שונות. והוא רכש שחקני־חיזוק. הכל, במחירים נוחים למדי.

מכבי והפועל תל אביב נחשבות המשלמות הכבדות. מי שלא נירכש על ידן, יתפשר על שכר שפוי.

קובי לוי, כתב "7 ימים", פגש את גילמן, במסגרת הכנת כתבה על אליצור נתניה. הכתבה פורסמה עם תחילת משחקי הליגה. הוא התרשם שגילמן רשאי לייחס לעצמו תיחכום בכל הנוגע לאופן החתמת השחקנים שלו, ולאופן קביעת שכרם השנתי.

גילמן ידע משהו בסיסי, והשתמש בו. הם, השחקנים השחורים הנימצאים בארץ, רוצים לשחק, מוכרחים לשחק. בראש ובראשונה, הם מעוניינים במכבי תל אביב. לאחריה, בהפועל תל־אביב. ההצגה הגדולה מתקיימת בתל אביב. אם אתה בתל אביב, יש סיכוי שבאירופה יראו אותך. השחקנים השחורים נעים על הקווים הישראלים, תוך פזילה לאלה האיטלקיים, ההולנדיים, הטורקיים, היוונים, האנגליים, הצרפתיים, הספרדיים. אנשים בעקבות גורלם.

מי שלא מגיע לתל אביביות, שכרו צונח. גילמן נתן לאחרים מהם לצנוח. ואז, הוא קטף אותם. קטיף משוכח למדי.

בשעת כתיבת שורות אלה, נתניה נמצאת במקום השני בליגה. במקום הראשון, כצפוי, מכבי תל אביב. נצחון נתניה על הפועל תל אביב, אישר באופן נחרץ את ההרגשה שנתניה אכן השנייה בליגה, מבחינת איכות המשחק, איכות ההצגה, התכונות האישיות של השחקנים.

גילמן אסף את השחקנים הול, פייר, סימס, ברכה, נברסון, פאל, ואת המאמן יוסי הררי, ויחד הרכיבו משהו הדומה למועדון כדורסל.

כאן אולי קבור הכלב. נתניה אינה שום דבר הדומה לשום דבר הנקרא "מועדון כדור־רסל". היא נראית כמו אוסף של פליטים, מוכשרים ככל שהם. התואר המחייב "מוע־דון" גדול עליהם.

גילמן, בהתחלה, אולי התקבל כרפרודוק־ציה עמומה של שמעון מזרחי, מנהל מועדון מכבי תל אביב. לא מעט מנהלי קבוצות חולמים שהם שמעון מזרחי. גילמן, אולי שלא בטובתו, נכשל מעט בתחום "המכירה העצ־מית", ולכן אולי זוהה כעוד אגו הסובל ממודעות לקוייה, המנסה למצוא לעצמו מקום בספורט הישראלי.

יודעי דבר מעריכים שמכבי והפועל תל אביב משלמות, כל אחת, משכורות שחקנים שנתיות, המסתכמות ב־ 350 עד 420 אלף דולאר. גילמן, המשלם 100, עשה עסק טוב, אם מותר לשפוט על פי הנצחון על הפועל. למה אם מותר. מותר, ועוד איך.

הפועל תל אביב במשבר. הנהלת הקבוצה בנתה על היכולת, ועל הפופולריות של שחקני החיזוק, ארל ויליאמס, ג'ק צימרמן. זה לא זה. ויליאמס וצימרמן כשלו בדרכי עם מכבי תל אביב. הפועל מאבדת את מעמדה כמספר 2 בליגה, וכאיום על מכבי תל אביב.

מכבי שולטת בליגה בעוצמה, שלא היתה מקובלת כאן בשנים האחרונות. מכבי הביסה את נתניה, במשחק ליגה. מילא התבוסה. כל קבוצה בליגה מועמדת לתבוסה, באדיבות מכבי.

אבל, התבוסה אולי הציגה בהבלטה את ה"פליטות" של נתניה. היא, נתניה, כאמור עדיין אינה מועדון, הראוי לשם "מועדון". מועדון הוא תואר. מכבי היא מועדון כדור־רסל, המנוהל כמועדון. נתניה היא להקה. אולי להקה טובה וממזרית, אבל להקה.

לנתניה אין עומק ממשי. יש לה את העומק האישי של גילמן. הפועל תל אביב היא מועדון, גם אם כושל למדי. נתניה צריכה עשר שנים על מנת להיות מועדון.

מה זה בעצם "מועדון". היום, בספורט הישראלי ניתן להתייחס במושגים מיקצועיים למעט קבוצות. ביניהן, למועדון הכדורגל של

הליגה, מבחינת מכבי, היא מעין תרומה ל"מאמץ הציוני". למעשה, מכבי נמצאת באירופה

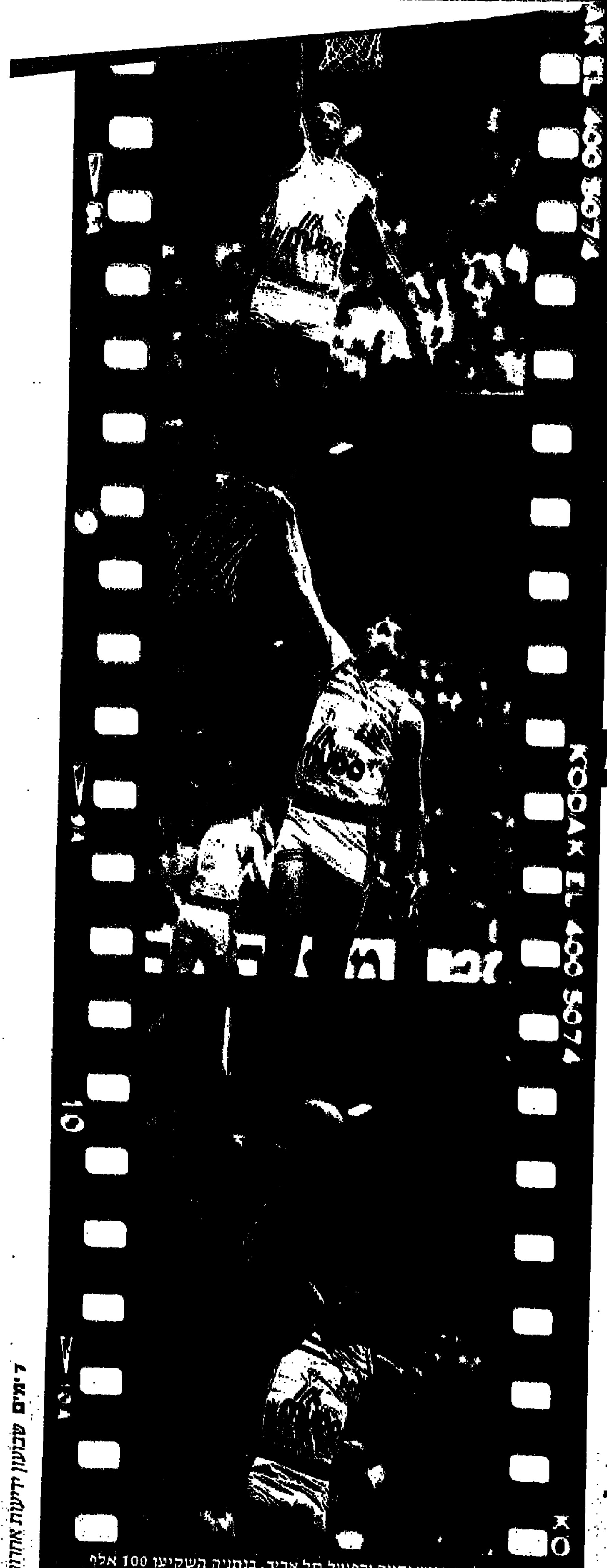

מתוך החימום לפני מפגש נתניה והפועל תל אביב. בנתניה השקיעו 100 אלף דולר. בהפועל קרוב ל־400 אלף דולר. הפועל, לפי שעה, היא האכזבה של הליגה

כבוד ראש העיר

עד לפני כשנה, הוא היה ראש מועצה טירון, שפעל בשולי החדשות. כהנא הפך אותו למנהיג. בשבוע שעבר, הציב אותו הרב פרץ שוב במרכז החדשות, בהחרימו את טקס הפיכת אום־אל־פחם לעיר • שבוע אחרי, האשם מחאמיד, 41, חד״ש, משכיל ערבי, סלף־מייד־מן, חוזר אל בעיות הזבל והביוב. העיר שהוא עומד בראשה עומדת על סף פשיטת רגל • מאז הכרוז שהקפיץ את הרב פרץ, האשם זהיר בניסוחיו הפוליטיים. למרות זאת, יש לו כמה ביטויים לא מחמיאים על ח״כ אבידוב ורפול, ועל מדיניות הממשלה. גם סאדאת וחוסיין לא יוצאים נקיים

מאת עמוס נ

בוקר באו הנושים הראשונים ודפקו על הדלת. הם דרשו מהאשם מחא־מיד כמיליארד שקל. רק שמעו שנהייתי ראש עיר, אמר מחאמיד, וכבר חשבו שהתעשרתי. הוא ביקש שיחכו. אולי חודש. אולי שנה. הוא לא יודע.

אחרי הכרוז ההוא שפירסם, אומרים עליו שהוא אוייב המדינה. הרב פרץ החרים את טקס הכרזת העיר. האשם אומר שגרם עוול גדול לילדי המקום שהתכוננו לטקס. עכשיו הוא חושש, שגם כספים לא יקבל. הקבלנים צועקים. מנהלי הבנקים לא נותנים לו מנות. מניין יקח מיליארד שקל? בשבוע שעבר אמר שאינו מתחרט על מה שכתב.

״מה בסך הכל כתבתי? השוויתי בין גיהנום לגן־עדן. הבאתי לידיעת התושבים שלי את האפליה הנוראה שקיימת במדינה: לפיתוח ההתנחלויות בגדה המערבית הוציאה הממשלה בין השנים 68׳ ל־84׳ מיליארד שבע מאות וחמישים דולר, וזאת מבלי לקחת בחשבון את התקציבים הכלליים לצבא התוק־פנות האלימות וההשפלה, בזמן שאנחנו, כרשות ערבית, מקבלים שליש ממה שכל עיר יהודית בעלת היקף דומה מקבלת. זה מצב בלתי נסבל. ביקשתי מהתושבים שישביתו את הכפר. אני לוחם למען זכויותי ועוד קוראים לי מתסיס.

״נכון, אמרתי צבא ההשפלה. מה רוצים, שנרמה? שנאמר שאין כיבוש בגדה? אני חייב להיות אמיתי עם העם שלי. הדברים שאמרתי אינם חדשים. הרבה מפלגות חושבות כמוני, הרבה יהודים״.

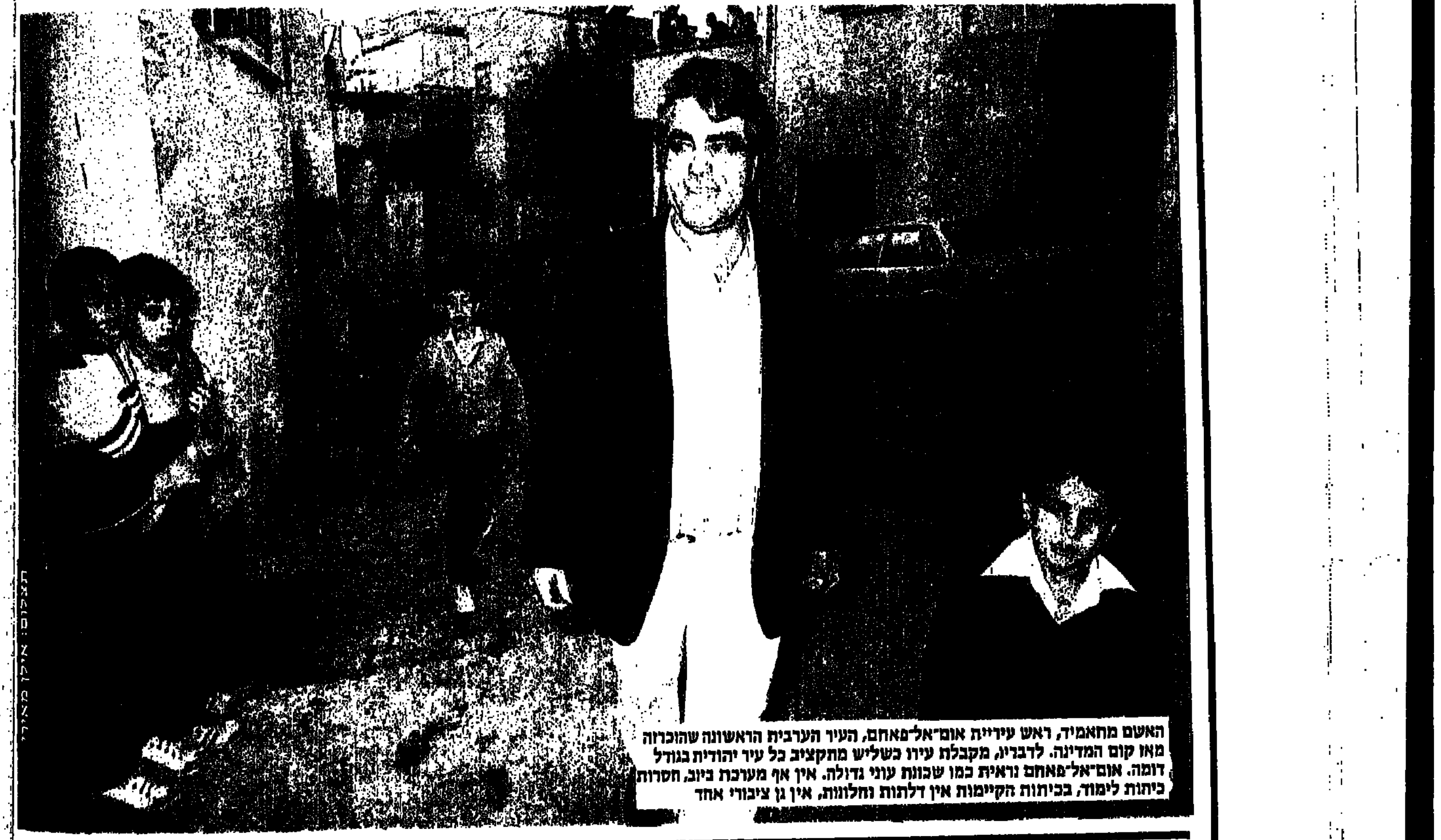

האשם מחאמיד, ראש עיריית אום־אל־פאחם, העיר הערבית הראשונה שהוכרזה מאז קום המדינה. לדבריו, מקבלת עירו כשליש מתקציב כל עיר יהודית בגודל דומה. אום־אל־פאחם נראית כמו שכונת עוני גדולה. אין אף מערכת ביוב, חסרות כיתות לימוד, בכיתות הקיימות אין דלתות וחלונות, אין גן ציבורי אחד

בצהריים, אום־אל־פחם נראית כמו שכונת עוני גדולה. הביוב עולה על גדותיו, זורם בתעלות פתוחות, מציף את הרחובות. הכבי־שים הרוסים. בית ליד בית. בית בתוך בית. זוהמה וריח רע. וחמורים. ומכוניות. ומיסג־דים.

אל האשם מחאמיד מגיעים דרך סימטאות צרות. אין שמות לרחובות, רק מספרים. כחול וירוק. קופת־חולים מאוחדת. בית־מרקחת סמיר טנוס. סוכנות ביטוח ״שומרת״. את בניין העירייה של האשם מחאמיד מזהים לפי מכוניות הזבל.

הוא לא התרגל עדיין לתואר החדש. לפע־מים מתבלבל בטלפון. אומר שמדבר ראש המועצה. מי יודע אם יתרגל אי פעם: אום־אל־פחם נראית כמו כפר גדול. האשם אומר שיכניס את זה לראש של התושבים: ״זה הכל פסיכולוגיה״.

הלישכה שלו עלובה. שניים על שניים. חמש כורסאות חומות. שולחן עץ פשוט מכוסה פלסטיק. דגל המדינה על השולחן. תמונת הנשיא על הקיר. תמונות נאיביות עם הרבה שלום. והמואזין ברקע.

לפני קצת פחות משנה, בישרו לו שאום־אל־פחם תוכרז עיר. הוא התרגש, התחיל לקרוא לעצמו ראש עיר. על המכתבים חתם: האשם מחאמיד, ראש העיר. פתאום נבהל: אולי מישהו יתחרט, לך תדע. הוא גנז את התואר. השבוע קראו לו ראש העיר והיה לו קשה. הוא אוהב שקוראים לו האשם.

עד לפני כשנה כמעט שלא הכירוהו. הוא היה ראש מועצה חדש, שפעל בשולי הכות־רות. פתאום, בין יום, מצא עצמו במרכזן של החדשות.

כהנא הוציא אותו משלוותו, כשהודיע שיבוא לאום־אל־פחם ויקים בו משרד להגירת ערבים. המונים התגודדו בכניסה לכפר. ער־בים ויהודים. קיבוצניקים ועירוניים. האשם נטל מיקרופון וקרא להמונים לשמור על איפוק. הוא התרוצץ בין חברי הכנסת ואנשי המשטרה. חילק הוראות לסדרנים. פתאום התעופפו אבנים. פתאום ניתך גז. האשם לא הצליח לשלוט במצב עד הסוף. כהנא גורש. למחרת אמרו, שאלמלא דמותו המרגיעה היה מתחולל לבטח אסון נורא.

הרבה אורחים צילצלו לברכו: אחדים איי־מו על חייו. פתאום היה ללהיט תיקשורתי. מכל העולם צילצלו לראיינו. הוא היה נבוך. לכלי התיקשורת אמר: ״הבאנו למיפנה ביח־סים בין יהודים לערבים בארץ הזאת. בפעם הראשונה נוצרה שותפות שלא על בסיס מפלגתי. בפעם הראשונה עמדו יהודים וער־בים ונאבקו יחד כנגד תופעה המסכנת בצורה שווה את שני העמים. יחד הריחו גז והזילו דמעות. הרגשנו שותפות גורל. הגעתי למס־קנה, שכל מאבק ללא שיתוף פעולה בין שני העמים – לא יצלח״.

כשנרגעו הרוחות, שב לאלמוניות: אל המצוקה הנוראה. אל 25 אלף תושביו

חיים קוברסקי, מנכ״ל משרד הפנים: מחונך

האשם מחאמיד הוא אדם מחונך, שמתנהג ליד שולחן שיחה בצורה נאותה. הוא יודע לנסח את דבריו.

הוא קיבל מועצה עם קשיים רבים. אינני יכול לומר שהיקף המאמץ שלו בתוך היישוב משביע את דעתנו. ראש מועצה צריך גם להציג תביעות קשות לתושבים, ואת זה הוא אינו עושה.

העיר לא תסבול ממה שאמר. עיר אינה חוטאת. איננו פועלים על־פי שינאה או אהבה. עם זאת, נוסיף לתבוע ממנו שיתקן את אותה התבטאות אומללה.

האשם מחאמיד היה רוצה לראות מדינה פלשתינאית לצידה של מדינת ישראל. בערפאת הוא רואה את מנהיג העם הפלשתינאי שמחוץ לגבולות ישראל, לכן יש להכלילו בכל משא ומתן. את השליטים הערביים הוא מאשים בהתרפסות לארה״ב, אבל לא היה איכפת לו לקבל מהם תרומות

הממורמרים. הוא החל לנסוע לקיבוצים ולע־רים, וסיפר עד כמה הגזענות משחיתה. רצו לסתום לו את הפה, והוא לא נתן. על דלת לשכתו הדביק מדבקה: ״לא לגזענות״. השמ־שות בביתו מלאות את המדבקה הזאת. הוא אומר שביקר במחנה השמדה בגרמניה, וראה מקרוב מה עלולה הגזענות לעולל. גם על היטלר, אמר, צחקו בתחילה.

בשבוע שעבר אמר, שהוא חרד מפני הבאות. לא, לא כהנא מפחיד אותו. מפחידה אותו מדיניות האפליה של הממשלה, שמסיי־עת לגזענות להתפשט. ח״כ אבידוב, אמר, הוא לא פחות מכהנא. גם רפול. האשם על כהנא: ״איזו מפלצת״.

הוא זוכר איך בילדותו רדפו אותו, איך קראו לעברו ערבי מלוכלך. הוא לא רוצה שילדיו יסבלו כמוהו. הוא מרגיש עדיין מקופח. המרירות בוקעת מגרונו.

כשהיה בן ארבע, התעורר באחד הלילות בבהלה. חבטות עזות נשמעו על הגג. הוא זוכר שראה חיילים ישראלים תופסים עמדות בכפר. הוא רעד ובכה. זהו זכרון הילדות הראשון שלו, הוא אומר. מאז, אמר, הלבינו אחדות משערות ראשו.

הוא גדל בכפר בתוך ביקתת חימר עלובה. הוריו, מוסטפה ושריפה, היו עניים מרודים. עשרה אחים ואחיות, כולם בחדר אחד. האשם מחאמיד אינו יודע אל־נכון מדוע יצא המו־צלח: אחיו פועלי בניין. האשם בדרך לדוקטו־רט.

הוא למד בבית־הספר העממי בכפר. ספרים שאל מחבריו. את שיעוריו כתב בעיפרון, כדי שיוכל לעשות שימוש חוזר במחברותיו. תיכון למד בעפולה, בבית־ספר יהודי.

היה לו קשה, הוא זוכר. העברית היתה זרה לו. לעגו לו. יום יום נאלץ ללכת מהכביש הראשי הביתה ברגל, כי לא היה לו כסף לאוטובוס. כשנדרשו הוריו לשלם שכר לי־מוד, נאלץ לעזוב את בית־הספר.

בגיל 14 יצא לעבוד. עבד בבניין בחדרה. אחר־כך הרחיק עד גבעתיים ועבד במפעל שיש. אסור היה לו לעבוד: הוא היה צעיר מדי וגם ערבי. הוא נאלץ, על כן, להסתתר מפני פקחי משרד העבודה. בלילות, ישן על הרצ־פה.

יום אחד, הוא מספר, בעודו מטייל בחדרה ובגדיו מלוכלכים בסיד, עבר האוטובוס לעפו־לה, וקול אלמוני קרא אחריו: האשם, האשם. הוא הביט וראה את המורה שלו לאנגלית יושב באוטובוס. מה אתה עושה כאן, שאל המורה. האשם אמר שאין לו כסף ללמוד. תבוא מחר לבית־הספר ותביא את אבא, צעק לו מהחלון.

האשם: ״באנו. המנהל שאל את אבא אם הוא רוצה שאלמד, ואבא אמר שהוא מוכן אפילו למכור את הכפייה שלו בשביל זה. חזרתי ללימודים. התלמידים שאלו איפה הייתי כל הזמן, ואני התביישתי לספר. ראו חינה על הידיים שלי, חשבו שהתחתנתי. אתם משוגעים, אמרתי. בסוף סיפרתי להם שהייתי בבית־חולים״.

הוא אומר שהיה תלמיד טוב. הצטיין בתלמוד. כשסיים את התיכון, נרשם לסמינר למורים בהדסים. לימד בכפרי הסביבה. לימים הצטרף לסגל המורים בתיכון בעפולה. היתנו איתו, הוא אומר, שישלם את שכר הלימוד שלא שילם כשהיה תלמיד. האשם: ״שילמתי להם חצי״.

שבע שנים היה מורה, לימד גם בבית־הספר המקומי בכפר. במקביל, החל ללמוד בלשנות אנגלית וייעוץ חינוכי באוניברסיטת תל־אביב. בבוקר לימד. אחר־הצהרים למד. הוא סיים בהצטיינות את לימודי התואר השני בייעוץ חינוכי. האשם בשבוע שעבר: ״נדחפ־תי ללימודים אולי בכדי להוכיח שגם עני יכול להצליח. רציתי לקדם את עצמי ללא פרוטקציות, ללא מפלגות״.

הוא מונה לסגן מנהל התיכון המקומי. לפני כשנתיים החל בהכנות לעבודת הדוקטורט בפסיכופוליטיקה. תיכנן לחקור את דרכי עיצובן והתגבשותן של אמונות פוליטיות אצל פלשתינאים ואצל יהודים, אלא שתוכניו־תיו שובשו: חד״ש ביקשה ממנו שיתמודד על ראשות המועצה. האשם סירב: ״אני ישר. פוליטיקה זה ליכלוך״.

מעודו לא היה פוליטיקאי. עד 77׳ הצביע רק״ח. ראשי חד״ש שמעו שהוא צעיר ומש־כיל והחליטו להמר עליו. הם האמינו, שבעזרתו יוכלו ליהנות מתמיכתם של הצעי־רים הלאומיים הקיצוניים באום־אל־פחם. האשם סירב להיות מועמד. לבסוף נשבר: ״הפעילו עלי לחץ כבד מאוד״.

30 באוגוסט 1984, גז מדמיע באום־אל־פאחם, בעקבות כוונתו של הרב כהנא להגיע לכפר, כדי לפתוח בו משרד להגירת ערבים. האשם, אז ראש המועצה, קרא להרגעת הרוחות. לכלי התקשורת אמר: ״הבאנו למפנה ביחסים בין יהודים לערבים״ תצלום: יו.פי.

המערך לא רצה בו, נלחם בהאשם קשות. משרדים ממשלתיים, הוא אומר, קיבלו איו־מים שלא לעבוד איתו. הוא יודע שלא נוח למימסד לעבוד איתו. מתייחסים אלינו, אומר האשם כאילו יש עדיין מימשל צבאי: הרבה חשדנות, הרבה בדיקות ביטחוניות.

סמוך לפני הבחירות לכנסת נבחר למקום החמישי ברשימת חד״ש. הוא לא רצה לרוץ לכנסת, הוא אומר, אך במפלגה שיכנעו אותו שהדבר יעזור לכפרו, והוא ניסה את מזלו. 2,000 קולות בלבד חסרו לבחירתו לכנסת. לוא הוצב במקום השלישי, במקום צ׳רלי ביטון, סבורים ראשי מועצות ערביות, היתה חד״ש זוכה ליותר קולות ברחוב הערבי.

מכריו אומרים שהוא מגלה הבנה פוליטית. הוא הגון, אומרים. גלוי־לב; חם ופתוח. הם אומרים שהוא עוד צריך לגדול. יריביו יאמרו שהוא חיוור. תמים מדי, מאמין לכל אדם, חסר כושר החלטה. אין לו תכונות של מנהיג, יאמרו. קשה לו ללכת בין הטיפות, להתכופף. האשם אומר שהוא מוכיח שפוליטיקה אפשר גם אחרת. בחד״ש רואים בו אחד המועמדים הרציניים לכנסת. האשם: ״אין סיכוי. אני רוצה לחזור לבית־הספר״.

״באום־אל־פחם [illegible] כשנבחר, תלו בו תקוות. אחרי שנתיים, אומרים תושבים, העיר מידרדרת. אפילו על הקיים, אומרים, האשם מתקשה לשמור. האשם: ״מה אני אשם?! אין לי כסף״.

אלמלא העימות עם כהנא, לבטח היה נעלם מהמפה. לפני כשנה, בכניסה לאום־אל־פחם, קנה את מקומו ברחוב הערבי. הוא דיבר בלהט, הצטלם היטב. כלי התקשורת אהבו אותו. האשם בשבוע שעבר: ״לא השתניתי. נשארתי צנוע״.

הוא ממשיך ללכת במיכנסי ג׳ינס ובסנד־לים. את חליפתו הראשונה קנה רק לפני חודשים אחדים, לקראת ביקורו של הנשיא בכפר. את החיפושית שלו, מודל 73׳, לא החליף כבר שנים. עכשיו מגיע לו וולבו, הוא אומר. לא, הוא לא יקנה. הוא ימשיך לנסוע בחיפושית.

יש לו חובות כבדים. אין כסף לעירייה. כבר ששה חודשים, הוא אומר, לא קיבל משכורת, העדיף לוותר למען העובדים. עכשיו דורשים ממנו בבנק שבעה מיליון שקל. הוא לא יודע מניין יקח. הוא אומר שהוא מיואש.

עוד מעט יצטרך להכריז על פשיטת רגל. עם תקציב פיתוח שנתי של מאה אלף דולאר

ח״כ דן כהן, ר״צ: ביזבוז

פגשתי בו לראשונה לפני כשנה, בכניסה לאום־אל־פחם. באתי להשתתף בהפגנה נגד כהנא. הערבים שהיו שם שאלו אותי מדוע אינני משאיר להם את המלאכה. עניתי שלא באתי להגן עליהם אלא על היהדות שלי, והם כעסו. האשם היה היחיד ששמח לשמוע את דברי. אז הבנתי מיהו.

הוא בלי ספק מנהיג שכהנא הוליד. את מעמדו הוא קונה בזכות פשטותו ועממיותו – לא כל־כך בזכות האידיאולוגיה שלו.

אני חושב שהוא ביזבוז בחד״ש. לא מתאים להם. הוא לא מר נפש וזועם וקיצוני כמוהם. הוא פתוח ולבבי ואיכפתי. המיסגרת שבה הוא פועל כופה עליו כל הזמן, והוא צריך לרצות אותה. לכן, לפעמים הוא מועד ומתבטא כפי שמתבטא. ברצון היינו מקבלים אותו בר״צ.

לא יכול להמשיך. האשם: "אין לנו ביוב, לכן יש אצלנו מחלות קשות מאוד, שאין בשום עיר אחרת. חסרות 80 כיתות לימוד: במרבית הכיתות הקיימות אין דלתות ואין חלונות ואין ונאים סניטריים. אין מועדון תרבות, אפילו לא גן ציבורי אחד או מגרש כדורסל. הפועל אום־אל־פחם נמצאת בליגה ב', בראש הטבלה, ונוסעת לשחק בכפר קאסם. מה אני כבר מבקש? לא ביקשתי לא בריכת שחיה ולא מגרש טניס".

הדרך לדבת אלמור עוברת בין מטעי זיתים וסברס. שם למעלה, ב"גבעת המערות", כ־3 ק"מ ממרכז העיר, שוכן ביתו. האשם ברח מן הצפיפות. יש לו גינה גדולה. מגדל שזיפים ואפרסקים, ותאנים, ושקדים, וענבים. וגם נרקיסים.

ויש לו סלון אירופאי: כורסאות עדינות וספה, ומזרונים על הריצפה וספרים – הרבה ספרים. יש לו קוראן בדנית וכרכי לנין ומרקס בערבית וספרי חינוך באנגלית ובעברית. הוא קרא את יומן מערכת סיני של משה דיין, ואת שיח לוחמים ואת ארבעה סיפורים ל"ס. יזהר.

הוא אומר שביקר במחנה השמדה בגרמניה, וראה מקרוב מה עלולה הגזענות לעולל

הוא אומר שהוא מרגיש כמו אזרח סוג ב', כמו תושב זמני. לפעמים עוצרים אותו במחסומי־דרכים, לפעמים גם מכים אותו, לדבריו. כשהוא יוצא לחו"ל, מפשיטים אותו. לוקחים את הנעליים לבדיקה. כשהוא חוזר, שואלים אותו שאלות משפילות: עם מי בילה, היכן ישן. פעם, הוא מספר, שאלו הילדים את אמא מדוע בודקים אותם, והיא אמרה: בגלל שאתם ערבים. איזו השפלה, איזו השפלה, אומר האשם.

הוא היה יכול למנוע מעצמו את כל הסבל הזה לוא הזדהה, אבל הוא לא מעוניין. הוא אומר שהוא רוצה להיות כאחד העם.

האשם: "יום אחד הרסו בית בכפר שכן. נסעתי לראות. שוטרי משמר־הגבול לא נתנו לי לגשת. ציוו עלי שאחזור. סירבתי. תחזור, צעקו עלי. סירבתי. אחד תפס מקל ואיים לשבור לי את הראש. הוא הכניס את ידו

שהיהודי הוא דמות חיובית יותר ממנו, התחיל פתאום לראות את עצמו באור חיובי. גם היהודים התחילו לראות את הערבים באור יותר חיובי. במחקרו גם הפריך את הדיעה הרווחת, ששינאת ערבים אצל בני עדות המזרח חזקה יותר מאשר אצל יוצאי המערב.

האשם: "מה קרה? ראשית, מלחמת 73' החזירה לנו את הגאווה. שנית, ברחוב נראו יותר ויותר משכילים ערבים, לכן היהודים התחילו להחשיב אותנו. לכן הערכתנו העצמית עלתה. גם אצלכם חל שינוי: יוצאי המזרח התחילו להרגיש פחות מקופחים, יותר יהודים. לכן דימויים העצמי השתנה. לכן שנאתם פחתה".

תוצאות המחקר מעודדות אותו. הוא רואה בהן עוד צעד לשלום.

הוא מאד דוגרי. איש עם עקרונות. לוא התפשר מעט, היה אולי חי היום עם הרב פרץ

כינו את האשם כפוי טובה. בשבוע שעבר אמר האשם שלא איכפת לו למות על דיעותיו.

הוא חושב שבמדינת־ישראל צריך להיות שוויון זכויות לערבים. אסור שתהיה אפליה עדתית, אסור להפלות את האשה. לדעתו, צריך להגן על זכויות העובדים. צריך להלחם בפאשיזם. אלה עקרונות חייו. אלה עיקרי אמונתו שהובילו אותו לחד"ש.

הוא מאוד היה רוצה לראות את כל הפלשתינאים במדינה אחת לצידה של מדינת־ישראל. למדינת־ישראל יש זכות קיום לתמיד, אומר האשם, אך גם לעם הפלשתיני יש זכות להגדרה עצמית: "רק מדינה פלשתינית תפתור את הסיכסוך במזרח־התיכון".

לא, הוא יודע שהשלום עם חוסיין לא יהיה שווה כלום. כמו השלום עם סאדאת. הוא בז לשליטים הערביים. רק לעצמם הם דואגים. רק לעושרם. רובם משרתים נאמנים של ארה"ב. מין עבדים נרצעים. הוא בכלל לא בטוח שהם רוצים מדינה פלשתינאית. לדעתו, הם חוששים שמדינה כזו תהיה בסוף קובה של המזרח־התיכון.

"עכשיו צריך לשבת ברצינות ולגמור את

צילום: שלום בר־טל

שר הפנים, הרב פרץ, החרים בשבוע שעבר את טקס הכרזת אום־אל־פאחם לעיר, בעקבות כרוז שהפיץ האשם מחאמיד, בו כינה את צה"ל "צבא תוקפנות, אלימות והשפלה" השבוע טען האשם, שאינו מצטער על הכרוז שהפיץ

את הבית הקים לפני עשר שנים, ללא רישיון. 40 אחוז מתושבי אום־אל־פחם, אומר האשם, גרים כך. אחר־כך שילם פי שניים, והלבינו לו את הרישיון. רבים מתושבי אום־אל־פחם מבלים יום יום בבתי־משפט. מחר־מחרתיים עלולים לבוא ולהרוס להם את הבתים. האשם מכיר את ההרגשה.

כמה מכתבים כבר כתב, כמה התחנן שיתקינו לו טלפון, ולא באו. עוד סימן מסממני האפליה, הוא אומר: "אני לא מאמין שיש עוד ראש עיר בארץ ללא טלפון. תראה את אבו־רביע הבדווי, השלטון היה חפץ ביקרו, ותוך זמן קצר מתחו לו קו של 40 ק"מ בלב המדבר. ואני, אני מבקש תקציב לטלפון אלחוטי, ובמשרד הפנים אומרים לי אין כסף".

הוא איש עגול. גבותיו עבות. שערו נוטה להכסיף. אנה־מאריה היא אשתו. בלונדינית, כחולת עיניים. שייכת ולא שייכת. היא נולדה לפני 39 שנה בדנמרק. האשם בן 41. הם הכירו על חוף ימה של קיסריה, בעת ששהתה בארץ כמתנדבת. היא גננת במקצועה. לפני 16 שנים נישאו. האשם אומר, שהוריו לא רצו בה: היא היתה נוצריה. רק משאיים כי יסע לדנמרק וישא אותה לאשה, נתרצו.

אנה־מאריה התאסלמה. עכשיו היא עקרת בית. מוסלמית מודרנית. היא ילדה להאשם שלושה ילדים: איאד בן 15, סמיר בן 12 וסוזן בת 9.

מבעד לחלון המכונית וכיבה את המנוע. אתה עצור, אמר. יצאתי והלכתי איתו. אנשים שזיהו אותי אמרו: תגיד שאתה ראש מועצה. מה פתאום, אמרתי. לפתע הופיע קצין משטרה שהכיר אותי וצעק: מה קורה פה, מדוע לא הזדהית. אמרתי: אינני מוכן. השוטרים מתנהגים כמו פרשטקים. היום זה אני. מחר יהיה זה מישהו אחר. לא הסכמתי לוותר על המעצר. רק לאחר תחנונים ממושכים של הקצין – ויתרתי".

זה לא יכול להימשך ככה, אומר האשם. בסוף יהיה פיצוץ. במסגרת עבודת ה־מ.א. שלו חקר את הסטריאוטיפים של נוער יהודי וערבי במדינה. הוא גילה, שבסוף שנות ה־70 חל שינוי אצל הנוער: צעיר ערבי שחשב פעם

בשלום; אולי היה נושא במישרה בכירה אחרת. שלוש פעמים הציג מועמדות לתפקיד מנהל בית־הספר המקומי, ולא מונה. איש לא הטיל דופי בכישוריו. רק דיעותיו הפוליטיות, הוא אומר, עמדו לו לרועץ.

באום־אל־פחם לא כולם משלימים עם הדרך שבה בחר להילחם במימסד הישראלי. הוא גורם לנו נזק, אומרים אחדים מזקני העיר.

לפני חודשים אחדים קומם עליו את קיבוצי הסביבה. בכרוז שפירסם, תקף את המערך והאשים את הקיבוצים בסיפוח אדמות המקום ובפגיעה במקומות קדושים. את התנועה הקיבוצית האשים בהקמת התנחלויות ברחבי "המולדת הפלשתינית הכבושה בגדה המערבית וברצועת עזה". הקיבוצניקים נפגעו. הם

העניין הזה אחת ולתמיד. אסור לשכוח את אש"ף. אש"ף לא המנהיג שלי. הוא המנהיג של העם הפלשתיני מחוץ לגבולות ישראל. לכן אני בעד הכללתו בכל משא ומתן. ערפאת הוא הכתובת. אני מאמין לו. אני מאמין לכל ההצהרות שלו".

האשם משתדל להיות זהיר בניסוחיו. הוא מעגל אותם, מעדן אותם. הוא לא צריך צרות. הוא אומר שהוא מחפש עכשיו קצת שקט.

בשבוע שעבר לא ידע ממה להתחיל. כל כך הרבה בעיות יש לו. כבר תלה את הסמל. הדפיס הרבה דגלים, אך העיר ריקה מתוכן. הוא אינו יודע מניין יקח כספים. אולי יצא למסע התרמות בעולם. לא איכפת לו לקבל כספים מכווית או מכל מדינה ערבית אחרת שתהיה נדיבה. לא, מאש"ף, הוא אומר, לא יסכים לקבל.

עכשיו יצטרכו להראות כמו עיר. עם תמרורים ושלטים וחנויות לתפארת. האשם רוצה להיות כמו עפולה. התושבים יצטרכו להיות נקיים יותר. אם לא, האשם יענישם. עכשיו יצטרכו ללמוד לנהוג בזהירות. אולי רמת החיים תעלה. אולי יהיו הרבה מכוניות.

הם כפריים מאוד. חובשי כאפיות. רוכבים על חמורים עדיין. במקום "כיף" (מה שלומך) יאמרו "ציף". במקום "אל" (אמר) יאמרו "קאל".

עכשיו, אומר האשם, נצטרך לפתוח קורסים למבטא עירוני...

מוחמד אגבריה קאסם, תושב: אכזבה

מיום שקיבל את המועצה בידיים לא עשה כלום. חבל על הקולות שנתנו לו. לא עשה מטר אחד אספלט, לא תיקן את הביוב. הכל מוזנח ומלוכלך. אני אומלל. כותב לו מכתבים, והוא לא עונה. אני חושב שהוא לא יודע לנהל את העיר.

שלא תחשוב, אישית הוא בחור טוב ומוכשר. מאוד ישר. והגון. שמעתי שבשטחים אומרים שהוא עלא כיפק. מבחינת חד"ש הוא באמת הצלחה. הוא נמצא כל הזמן בידיים של הקומוניסטים והם משחקים איתו. אבל מבחינת העיר הוא כישלון. שיהיה פחות פוליטיקאי ויותר ראש עיר. מה אני צריך? בית־ספר, ביוב – לא פוליטיקה.

הורוסקופ

מאת האסטרולוג אילן פקר

לשבוע המתחיל ב־22.11.85 והמסתיים ב־28.11.85

הארועים המרכזיים הצפויים השבוע

- זעזוע בממשלה עד כדי קרע גלוי בין הליכוד למערך.
- שביתות והשבתות במגזרים שונים במשק על הרקע הכלכלי.
- שיבושים בתקשורת ובדואר.

האישיות בחדשות

שמעון פרס – ראש הממשלה – יליד מזל אריה. תאריך לידתו שנוי במחלוקת. לפי המוצהר הינו יליד 16/8/1923 אולם לפי הלוח העברי יוצא תאריך לידתו – כ' באב תרפ"ג, ובהתאם לכך התאריך לפי לוח הנוצרי צריך להיות 2/8/1923. ההבדל בין שני התאריכים בא לידי ביטוי בשינוי מיקומו של הירח במפת לידתו השמיימית של פרס. לפי התאריך הראשון, הירח במזל מאוניים ואילו לפי התאריך השני, המוקדם יותר, הירח במזל טלה, ברום השמיים.

הירח משקף באסטרולוגיה הפוליטית את אופי הקשר בין המנהיג לבין העם, וכן את כושר המנהיגות של האדם. התהליכים האישיים, שפרס עבר במסלול הפוליטי, משכנעים אותנו, כי התאריך המוקדם מתאים יותר עבורו, היינו, כשהירח חזק, ברום שמיים, ובמזל טלה, ולא כשהוא חלש במזל מאוניים.

הקשיים בהם נתקלו האסטרולוגים בתחזיות הפוליטיות, לפני הבחירות האחרונות, לגבי עתידו של פרס, נבעו כנראה מהעובדה, שהתאריך הנכון לא עמד בפניהם. מכל מקום, מפת הלידה השמיימית של פרס מצביעה על ריכוז של ארבעה כוכבים במזל אריה (שמש, מאדים, נפטון וכוכב חמה) מזל המנהיגות, אך מאידך מצביעה על היבט שלילי בין הירח (כוכב העם) לבין כוכב שבתאי (כוכב השלטון). היבט כזה מלמד שפרס נאלץ להוכיח מנהיגות אמיתית וספונטנית תמיד תחת קשיים חיצוניים, כגון תנאי ביצוע מורכבים ומסובכים, ועמידה מול מתחרים.

ואומנם, לפנינו כיום דוגמא כיצד פרס מנווט ממשלה מסובכת כפי שלא היתה מעולם.

ליקוי הירח וליקוי החמה שהתרחשו לאחרונה הקרינו זויות שליליות למפת לידתו השמיימית של פרס ונראה כי השפעת ליקויים אלה תבוא לידי ביטוי בשבועות הקרובים בצורה של לחצים פנימיים עד כדי הליכה לפירוק ממשלת האחדות או עד כדי הצורך להשתמש באקרובטיקה חדשה על־מנת להמשיך את קיומה המתנודד של הממשלה לעוד מספר חודשים.

מפת השמיים השבוע – מראה לנו, כי השמש יוצרת מפגש עם כוכב שבתאי במזל קשת, כאשר במזל זה נמצאים גם כוכב אורנוס וכוכב חמה. כוכב חמה נמצא בהילוך נסיגתי, אך עם זאת, יוצר היבטים חיוביים למאדים ולכוכב צדק. מהלכי הכוכבים השבוע מעודדים לשינויים בתפישת עולם, לפתיחות כלפי גישות ושיטות חדשות, להתנסות בשטחים חדשים ובלתי שגרתיים. זה הזמן לצאת ממסגרות שמרניות, ולנסות דרך חדשה, הן בשטח אישי, מקצועי והן בשטח החברתי. זה הזמן במקביל, להזהר מגניבות, פריצות ושריפות וכן מאבדן מסמכים, מתרמיות ומנסיעה מהירה בדרכים.

ילידי השבוע – משתייכים לקבוצת השלישון הראשון של מזל קשת (נשלטים על ידי הכוכבים צדק ונפטון. בולטת בקבוצה זו הנטייה ליצירתיות, לעבודה במישור התקשורת, הכתיבה, ההוראה, התרגום והמחקר. בני קבוצה זו ניחנים בתחושת צדק חזקה ומוכנים לצאת למאבק נגד כל עוול חברתי או אישי. יחסם כלפי הדת מורכב ומסובך, למרות נטייתם לאמונה. מכל מקום, בני קבוצה זו נחשבים כטיפוסים אידיאליסטיים ואופטימיים המשרים על סביבתם תחושת פעילות יוצרת.

קשת (23.11-21.12): השבוע הדגש עבור הקשתים הוא בהתארגנות לדרך חדשה בחייכם. מתחזקת בכם ההרגשה, כי אי אפשר עוד להמשיך באותה דרך שהלכתם בה עד היום, אם במישור האישי ואם במישור המקצועי. עומס אחריות, דאגות כלכליות מול הרצון להתחדשות, מביאים אתכם לבצע שינויים משמעותיים ועמוקים בכל דרך חייכם. תהליך החיים מקבל בימים אלה אצלכם מימד אחר, הרבה יותר רציני וכבד.

גדי (22.12-19.1): אתם מתחילים תקופה בה המסקנות תשובות יותר מהעובדות. הקאריירה, שהיא כה חשובה עבורכם, מפסיקה לשמש מכשיר להוכחה עצמית והופכת יותר ויותר למכשיר של חיפוש משמעות, של התפתחות פנימית, ולהעמקת הבנת הקיום. אתם מחפשים ידע חדש כתנאי להתקדמות ופתוחים הרבה יותר מתמיד לשינויים במסגרות שעד כה נחשבו כבלתי ניתנות לשבירה.

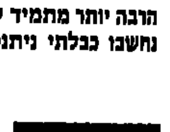

דלי (20.1-19.2): השבוע הדגש הוא על השתלבות במסגרת חברתית חדשה. דמויות חדשות משתלבות בחייכם והכרויות עם טיפוסים בלתי שגרתיים מלהיבות את דמיונכם יותר מהרגיל. זה הזמן לנצל קשרים אישיים וחברתיים לקידום מטרותיכם המקצועיות או העסקיות. אל תחששו לבקש תמיכה מידידים – תקבלו אותה ביד רחבה. בחיי הרגש, עליכם להזהר מרכילות ואי־הבנות. אין זה הזמן לגלות סודות אישיים, גם לא לידידים.

דגים (20.2-20.3): בימים אלה, אתם הדגים, עלולים למצוא את עצמכם במצוקה עקב ביקורת מוגזמת כלפיכם, רכילות זדונית עליכם, בגידה באמון שנתתם ונסיונות לשלול מכם את ההישגים האישיים או המקצועיים שהגעתם אליהם בעמל רב. אין זה הזמן לתת אמון בבעלי סמכות. מלחמתכם בימים אלה נגד העוול ולמען הצדק, האישי או החברתי, תעמוד לכם ותניב תוצאות בתוך מספר חודשים.

טלה (21.3-19.4): הדגש עבור הטלאים הוא על רגשות, כספים ונסיעות. בתקופה זו, על אף דאגות אישיות, אתם פתוחים לקשרים רומנטיים. קשר חדש או חידוש קשר ישן יעלה לכם את המוראל האישי. זה הזמן להתקשרויות עסקיות, אם כי יש צורך בזהירות רבה בבדיקת מסמכים. בענייני כספים המעילות רבה והשיפור הוא משמעותי. הנכם מוזהרים לנהוג ברכב בזהירות, בימים אלה, ומכל מקום לקחת בחשבון שיבושים בנסיעות.

שור (20.4-20.5): השוורים שמים דגש השבוע על עבודה וקאריירה, ועל גיבוש קשרים אישיים, עסקיים ורגשיים. זה הזמן לשפר את התדמית במסגרת מקום העבודה או כלפי אלה שעליכם לעמוד בציפיותיהם. הישגים אישיים יבואו הרבה יותר קל מהצפוי. עם זאת, בענייני כספים מוטב להזהר מטעויות. אין זה הזמן לספקולציות, בעניני הרגש חל שיפור רציני אף כי לא תוכלו להתפנות די הצורך לטפח נושא זה בימים הקרובים.

תאומים (21.5-22.6): בימים אלה, אתם התאומים, נמצאים בפרשת דרכים בכל הקשור לדרך ההגשמה העצמית שלכם. רעיונות ותוכניות חדשות מפרות את שיווי המשקל העדין בו הנכם נתונים זה זמן. עליכם להזהר מהתקשרויות עסקיות או כספיות ללא בדיקה יסודית במי ובמה מדובר. זה הזמן להזהר מרכילות וממסירת אינפורמציה לאנשים הלא נכונים. אל תתנו אמון השבוע גם בקרובים אליכם.

סרטן (23.6-22.7): הדגש אצלכם הסרטנים הוא על הבית, הרגשות וענייני בריאות. זה הזמן לחדש או לשנות את הריהוט בבית או להוסיף לבית אביזרים שונים. יש מביניכם ששיפוץ רציני יותר בבית עשוי להיות פתרון טוב עבורם. הרגשות השבוע חזקים ואתם דורשים יותר מתמיד תשומת לב רגשית, שהרי הרגש עבורכם הוא התנאי לבטחון עצמי. בענייני בריאות, אין זה הזמן לנסות שיטות רפואיות בלתי בדוקות או תרופות שאינן מוכרות דיין.

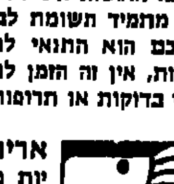

אריה (23.7-23.8): האריות מוזהרים השבוע שלא לערב רגשות ועסקים. אתם עלולים להיות מולכים שולל דווקא על־ידי אלה שרכשו את אמונכם או שיצרו אצלכם סימפטיה כלפיהם, יתכן אף שהדבר יגרום להפסד כספי זה או אחר. הרומנטיקה בימים אלה מסובכת ומטעה ועלולה לסבך אתכם בצרות. מוטב, אם כן, לצנן מעט את הרגשות כדי לא ליפול בפח. מאידך, זה הזמן להדק קשרים ישנים ואף לנהל התכתבות או ליצור קשר עם אנשים במקומות מרוחקים. ביקורים אצל בני משפחה ישפרו את האווירה.

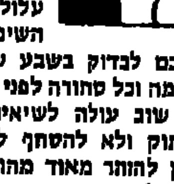

בתולה (22.8-22.9): בימים אלה אתם, בני מזל בתולה, נמצאים במתח רב מהרגיל. מהלכו הנסיגתי של כוכב חמה בימים אלה עלול לשבש לכם את כושר השיפוט הבהיר והביקורתי. עליכם לבדוק בשבע עיניים כל מסמך לפני חתימה וכל סחורה לפני קנייתה. המתח במשפחה שוב עולה לשיאים חדשים, אך מוטב לשתוק ולא להסחף לויכוחים מיותרים. זה הזמן להזהר מאוד מהוצאות כספיות גדולות מהרגיל. שמירה קפדנית על תקציב בהוצאות יאפשר לכם תמרון כספי יעיל יותר, בימים הקרובים.

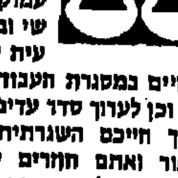

מאזנים (23.9-22.10): בני מזל מאזניים נמצאים בשלב של התעוררות חדשה והתארגנות לשינויים יותר עמוקים בדרך הביטוי האישי ובדרך ההגשמה המקצועית שלהם. זה הזמן לערוך שינויים במסגרת העבודה או במסגרת הלימודים וכן לערוך סדר עדיפויות חדש בכל הקשור לדרך חייכם השגרתית. בענייני כספים חל שיפור ואתם חוזרים לשלוט במצב. בעניני הרגש מתחילה בהדרגה תקופת פריחה ולבלוב. מכתב או הודעה שאתם מחכים לה תתעכב למשך זמן מה.

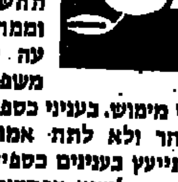

עקרב (23.10-22.11): בימים אלה אתם העקרבים מתחילים לחוש את ההשתחררות מלחצים וממחויבויות. תכנית לנסיעה למרחקים או לביקור משפחתי מתגבשות ובאות לידי מימוש. בענייני כספים עליכם, בימים אלה, להזהר ולא לתת אמון גם בידידים. מוטב להתייעץ בעניינים כספיים עם מומחה מקצועי על מנת למנוע הפסדים בלתי צפויים. בענייני הבית והמשפחה חל שיפור ביחסים. הוא הדבר בענייני רגשות. הנטיה לרומנטיקה בימים אלה חזקה אצלכם במיוחד. זה הזמן לגלות את הרגשות כלפי חוץ ולא להסתיר. כוכב נוגה נמצא אצלכם בביקור, ואין חשש מפגיעה.

אודטה א. דנין

הורות

"אני אומר לך בפעם האחרונה" הוא שמו של הקטע היפהפה הבא שמצאתי בספר "חצי-נחמה" של רות בונדי. הדברים נכתבו לפני כמעט 20 שנה, וכל מלת אקדמה מיותרת.

"דור בא ודור הולך וההורים הטובים חוזרים על אותם הדיבורים השנואים על ילדיהם והילדים גדלים ומתחתנים ומביאים ילדים לעולם וחוזרים על אותם הדיבורים השנואים על ילדיהם, שגדלים ומתחתנים – וכך הלאה עד לבוא המשיח, חשוך הבנים (יש לקוות).

● ראה, ראה, איך שניראה החדר שלך. רק לפני חצי שעה עשיתי בו סדר. האם מישהו היה אומר שזהו חדר? זה לא חדר, זה דיר חזירים. אם כבר לא איכפת לך, לפחות בגלל החברים שבאים אליך. מה הם יחשבו עלינו? מה הם יגידו: "האמא שלו לא מסודרת", זה מה שיגידו.

● פעם אחת ויחידה הייתי רוצה לראות שתעשה משהו מבלי להשאיר עקבותיך בכל מקום. קראת עיתון? הנה, הוא מונח על הריצפה. שתית מיץ? את הכוס המלוכלכת השארת על השיש. השתמשת בדבק? בבקשה, הוא עומד פתוח על הכוננית. אני בולשת? אותי לא מעניין מה שאתה עושה. העיקר שאני לא צריכה לנקות אחריך.

● תראי, תראי לאן זרקת את המעיל שלך. את הכספות שלך מצאתי הבוקר על המירפסת. בבקשה, עכשיו תביטי איזו צורה יש לחולצה החדשה שלך. סמרטוט. אבל כמובן, זה לא מעניין אותך. יש אמא שמגהצת, יש אמא שמכבסת. זה איכפת למישהו, אם יש לי יותר עבודה? לאיש כאן לא איכפת.

● פשוט איני יכולה לתאר לעצמי איך תוכלי אי-פעם לעמוד ברשות עצמך. איך את חושבת לנהל משק בית משלך? הרי את רגילה שישרתו אותך, מלפנים ומאחור. אבל חכי חכי! אחרי שתתחתני כבר תראי איך זה כשאין אמא שמנקה אחריך!

● לא גמרת את הקציצה. מה זאת אומרת, לא רוצה? לקציצה ולתפוחי אדמה את לא רעבה, אבל אילו הייתי נותנת לך עכשיו גלידה, היה התיאבון חוזר אליך מיד. תבלעי תבלעי, אל תעשי לך מחסן בפה. את יודעת כמה היו מאושרים ילדים אחרים, ילדים רעבים ומסכנים בהודו, אילו היו מקבלים ארוחה טובה כזאת? ספל אורז יבש ליום, זה מה שהם מקבלים. את היית רוצה אורז? לא תקבלי שום דבר. את תגמרי את הקציצה, אפילו אם תשבי כאן ליד השולחן עד אמצע הלילה.

● עשית את השעורים? מובן, שלא עשית. אז מה אתה שואל אותי אם אפשר לצאת למיגרש? ילד גדול כמוך צריך בכלל לשאול? אינך מבין בעצמך שקודם כל צריכים להתכונן לבית הספר? אתה לומד בשבילי? אתה לומד בשביל המורה? אתה לומד בשביל עצמך. רק חכה, עד שתגדל ותצטרך לעבוד, כמה שתצטער על כל הדברים שיכולת ללמוד ולא למדת.

● ללכת לישון מיד ובלי ויכוחים. בערב את לא רוצה ללכת לישון, ובבוקר את לא רוצה לקום. לחזור על הפרק בתנ"ך? עכשיו נזכרת? למה לא נזכרת אחר הצהריים, כאשר השתוללת עם החברות שלך? כשאת צריכה ללכת לישון, פתאום את נעשית חרוצה.

● רחצת פנים? רחצת ידיים? נקית שיניים? איך רחצת את הידיים כשאני רואה עליהן כתמים? ודאי ניגבת את הידיים המלוכלכות במגבת הנקיה. הה, ידעתי, הסבון יבש לגמרי. מה אתה עושה כל כך הרבה זמן באמבטיה אם אתה לא מתרחץ? קורא?

● מה זאת אומרת אבדו לך נעלי ההתעמלות? - מה זה "אבדו"? הן לא אבדו, את איבדת אותן. כיוון שיש לך מיליון שטויות בראש, את עסוקה מכדי לחשוב על נעלי ההתעמלות. כבר חיפשת בכיתה? אז ודאי נפלו לך ברחוב. תמיד את צריכה לרוץ כמו מטורפת. אני לא קונה לך יותר נעליים חדשות. לא איכפת לי, אז שלא תתעמלי. בבקשה. את יכולה לדבר עם אבא, אם יש לו כסף לזרוק לרחוב, שהוא יקנה לך.

● מספיק בקושי בחשבון? מה אתה מספר לי שכל הכתה נכשלה במיבחן. רמי נכשל? בטח שלא. צחי ודורון, נו, מובן, אלה הפושעים הגדולים בכיתה. למה אתה מספר לי תמיד על הציונים של התלמידים הגרועים? למה אתה לא מספר לי מה שקיבלו הטובים?

● שוב חצי לירה? בשביל מה אתה צריך חצי לירה? רק אל תמכור לי את החרוצים שלך, מחברת ציור, באמת? כמה מחברות ציור הולכות אצלך לחודש? מה שאבא מרוויח לחודש אתה מסוגל להוציא בשבוע. חכה חכה, עד שתצטרך להשתכר כסף בעצמך, עוד תראה כמה קשה להרוויח כסף, וכמה קל הוא בורח.

● לא ארשה לך להתהלך בתספורת כזאת, הרי יצחקו לך ברחוב! אומרים שזה יפה? איש אינו אומר לך את האמת. אין מיברשת בבית הזה? אין מסרק? עם ראש כזה לא אצא איתך לרחוב. כל הבנות הולכות ככה? אותי לא מעניין מה שעושות כל הבנות. אותי מעניין מה שעושה הבת שלי.

● באמת, זה מה שחסר לך, חצאית צרה. ומה עוד? אולי גם אודם ועקבים גבוהים? ילדה בגילך לא צריכה חצאית צרה. אחרי שתעמדי ברשות עצמך תוכלי לקנות לך מה שאת רוצה. אפילו נוצות על הראש, זה לא יעניין אותי. אבל כל זמן שאת בבית יש לי עוד מה לומר בשטח זה.

● אתה רוצה להיות חולה? במזג אוויר כזה אתה יוצא בלי סוודר? אחר כך שוב תשתעל כל הלילה. זכור אחד אני אומרת לך – כשתהיה חולה אל תבוא אלי. דלקת ריאות אחת לא הספיקה לך? קח לפחות צעיף על הצוואר, אוי, אתה שומע אותי? אתה שומע? הלו.

● מה זאת אומרת, נמאס לך לשמוע? לי נמאס להגיד אותם דברים אלף פעמים. אבל מה שאומרים פעם אחת כאילו מדברים אל הקיר. אתה חושב שאני נהנית לומר אותם דברים, אותם דברים, אותם דברים, אותם דברים, אותם דברים".

בישולים

הבן דוד המפואר של האג־בנדיקט

תקופות ארוכות מחייה, היתה חברתי חונה בדורצ'סטר הבריטי, ממוקמת בדירה המלכותית של המלון. בכל בוקר היתה מתעוררת כמו נסיכה – ועבד במדים היה מגיש לה על טס של כסף את ה"אג בנדיקט": מאכל פלאים מטרף, שבעלה האוהב והמפנק היה מזמין טלפונית אל חדרה ממשרדו בארץ.

מאז – נקפו השנים. הדורצ'סטר עבר לידיים ערביות, בעלה של חברתי לידיים צרפתיות, וחברתי עצמה הפכה לאשת עסקים. בתור שכזו, הפסיק להיות לה פנאי להתלבלב בבתי מלון. לפעמים היא היתה תוספת פסק־זמן אצלי בבית, מספרת לי בכיסופים על האג־בנדיקט שהיה נוחת לה פעם. היינו עורכות אז ניסיונות שיחזור בעזרת סיפרי בישול וזיכרון, ניסינו וניסינו – עד אשר הגענו אל צרוף־הטעם של פעם.

איור: עמר רוט

באמת חוויה.

היא היתה אוכלת את זה, ואוכלת את זה, וכל אותה עת היתה נשמתה מרחפת בזוהר עליון.

אחר כך, יצא לי פעם להיפגש עם אג־בנדיקט אמיתי, וכמעט מתתי מאכזבה. הסיפור המקורי פיגר במאות שנות־אור אחר מוצר השיחזורים שלנו. זה היה צריך להיות ברור. שלנו יצא לה עצום, כי הזיכרון נקף לזכות טעמו של המאכל את כל העונג של הימים ההם. החיפושים הרונקו אל יעד הרבה יותר רחוק כבר מראש. וזהו. כמו שאומרת וזהו, אחרי שעתיים חיפושים, כשהיא מורידה בתנופה את משקפיה מהמצח לחוטם: כשמחפשים – מוצאים!

ומכיוון שמרשמים קלאסיים אסור לשנות, גם אם מצאת להם גירסה משופצת, לא אקרא לעסק אג־בנדיקט. אקרא לזה "ערימה חלומית". תראו אם לא.

1. על צלחת שטוחה גדולה מניחים עלה חסה ירוק ויפה (קישוט וכתם צבע הכרחי).

2. שמים בתור בסיס פרוסה אחת דקה מאוד, גדולה מאוד (מינימום 12 ס"מ אורך ורוחב) מקופלת לשניים, כזה חפיף אלגנט חזה הודו רטוב ומעושן. הגויים עושים את זה עם דבר אחר, אבל אנחנו לא גויים.

3. על קצות ההודו המקופל, מניחים פרוסה אחת בעובי ס"מ חלה מתוקה (!) טריה וחמימה, שאותה חותכים לריבוע של 10 על 10 ס"מ ומרחיקים תוך כדי כך את כל הקרומים החומים הקשים. זה צריך להיות מצע לבן, מתקתק, ספוגי, ס"מ עובי נטו. מובן לכן למה לא טוב חצי לחמניה.

4. מורחים את זה בחמאת שום כשרה – הרי היא 100 גרם מרגרינה מלוחה רכה אך לא מותכת! מעורבבת עם 5 שיני שום גדולות, מרוסקות, ושלושה גיבעולי פטרוזיליה קצוצים דק־דק, רק העלים. ומכיוון שאני מכירה כמה יקים: כמובן שלא מורחים את כל הכמות, מאכסנים את העודף בפריזר, ומגרדים בכל פעם עם הסכין. מאוד נוח.

5. על החלה המרוחה מניחים פרוסת נקניק פאטה כבד בהיר בעובי סנטימטר אחד, מחומם בגריל עד שהוא כמעט מתפורר מעט מעט. ענין של כארבע דקות. מרימים את זה עם כף טיגון שטוחה. הבאה בתור על הפירמידה הניבנית היא

6. ביצה עלומה, שהכנתה קלה מאין כמוה.

ממלאים מחבת קטן מלוא תכולתו כמעט, במים. מרתיחים. כשהמים רותחים, מגלישים לתוכם בתנועה קפואה, בזהירות, ללא תנועה, ביצה ששוברה תחילה לתוך ספלון קפה. עושים זאת כדי שהחלמון לא "יישבר" כשהוא פוגע במים. הביצה תסתובב בתוך המחבת כסהרורית, ומעט חלקי חלבון ייפרדו מעליה. מחזירים אותם בעזרת כף אל החלמון, ככל שניתן. מרתיחים את הביצה (מרגע ההגלשה) ארבע דקות בדיוק. בתנאי שהיא בגודל 2–1. אין צורך בחומץ והמלח למי הבישול. זה לא מוסיף כלום. החלמון העטוף בחלבון תופס שיכבה קשה חיצונית, אך תוכו עדיין צמיג ודי נוזלי. לא לשבור את החלמון! חשוב שהביצה לא תהיה קשה לגמרי. כל זמן הבישול יש לנשוף על המחבת, כדי לחסום בעד הקצף המאיים לגלוש על הכיריים. מוציאים בעזרת כף מחוררת, ומניחים את הביצה העלומה, שעדיין רכה, על פרוסת פאטה הכבד. אם קרה שהביצה בכל זאת נדבקה לתחתית, "לחסוס" אותה עם כף, לשפוך באלכסון את כל המים, ובזהירות להרים אותה.

7. בוזקים על הביצה מעט מלח, ושמים מעליה כפית גדושה מיונז. במירשם המקורי הרוטב הרבה יותר מפוצץ, אבל תמיצותו ממש לא לעניין. לא יאומן כמה הארמוני ונעים משתלב המיונז הפלבאי בטעם כל המרכיבים. תוקעים בתוך תלולית המיונז זית שחור, ומגישים.

אוכלים בעזרת סכין ומזלג העוברים בתוך ה"בלוק". חותכים ואוספים מכל המרכיבים ביחד, לעלף.

סוד הטעם הוא בפרוסת החלה שתהיה טריה ומתוקה, בחזה ההודו שלא יהיה "יבש" הביצה שתישאר רכה בחלמון, והכי הכי – בטעמו של נקניק פאטה הכבד. הוא צריך להיות מאיכות משובחת, בהיר, שמן, רך ועסיסי.

מכינים כל מנה לחוד, כדי שאפשר יהיה להגישה בטמפרטורה הנכונה (כבד, וביצה חמימים) לפי דעתי – ארוחה לשניים בלבד, אחד שיאכל, אחד שיתמוגג איך הצליח לו מעשה המרכבה הבודד.

זה פשוט מטורף המעדן הזה. פשוט מטורף!

פינת הגאון:

צלחת שטוחה, חסה, פרוסת חזה הודו מעושן – גדולה מאוד, דקה מאוד, מקופלת לשניים. פרוסת חלה מתוקה בעובי ס"מ ובגודל של 10 ס"מ על 10 ס"מ, ללא הקרומים החומים והקשים. מרוחה עם מעט חמאת שום כשרה: (100 גרם מרגרינה מלוחה רכה + רסק 5 שיני שום גדולות + קציץ דק של 3 גבעולי פטרוזיליה, רק עלים. על זה נקניק פאטה כבד מחומם (מרימים עם כף טיגון שטוחה) על זה ביצה עלומה רכה עדיין, על זה מלח, כפית מיונז וזית.

חסה – הודו מעושן – חלה מתוקה – חמאת שום כשרה – פאטה כבד – ביצה עלומה – מלח – מיונז – זית שחור.

ולא בא כבושם הזה. תנסו.

עסק לא בטוח

מיהו אבי הכישלון, יעקב דננברג או הארי לבנון? דננברג: ירדניה, לא שלי. החזרתי אותה להארי לבנון. לבנון: אחרי עשרה חודשים, מחזירים? דננברג לקח מירדניה בכמה חודשים יותר כספים משאני לקחתי, בכל חיי

יעקב דננברג. בן 48, בריא היום. במקום להתעסק בירדניה, אומר דננברג, מתעסקים עם דננברג. הכל בגלל שבאתי מבחוץ, לא שייך לקליקה

(המשך מעמ' 15)

השיער שלי, הוא מחמיא לעצמו. זה שרוצים לחקור אותי על כספים, שכאילו משכתי מירדניה, זה הכל שטויות. במקום להתעסק בירדניה, מתעסקים עם דננברג. אני, תודה לאל, חי טוב. יש לי מרצדס 84' צבע כסף. זה היה תמיד חלום חיי, הוא אומר.

דננברג לא אמר את המלה האחרונה. יש לו גם גליון ציונים לכל ענף הביטוח: הענף הזה מלא יורשים לא חכמים, הוא אומר, שקיבלו חברות־ביטוח מההורים. מלא טיפשים, שלא מתייחסים לאף אחד, חוץ מאשר אל עצמם. היחידי שבא מבחוץ, כמוני, הוא שלמה אליהו. גם אותו לא קיבלו לקליקה, אף־על־פי שהוא חושב, כי קיבלו אותו. מאחורי הגב, אומר דננברג, דופקים אותו.

הכי מתישים בענף, אומר דננברג, זו חברת הביטוח כלל. מי שלא מוכר להם את העסק שלו, חוטף התקף־לב. מי שהיום קטן ולא אגרסיבי, אין לו סיכוי להישאר בענף. ענף הביטוח הולך לקראת מיזוגים. בסוף תישארנה רק ארבע חברות גדולות. כל השאר תיעלמנה. כמו שנעלמו הבנקים הקטנים מהמדינה ונותרו רק ארבעה בנקים, השולטים על הכל.

הגירסה של יהודה ברמן, מנכ"ל ירדניה: הוויכוח בין שני הברנשים, דננברג ולבנון, הוא סביב השאלה – האם ידע דננברג את מצבה האמיתי של ירדניה, כשקנה אותה. הוא הרי קנה אותה ב־400,000 דולר, וחשב שזו מציאה ושסידר את לבנון. אני מאמין שדננברג ידע בדיוק מה הוא קונה. מצד שני, אולי הארי לבנון לא בדיוק מכר בתום־לב.

דננברג עשה עוד תרגיל, אומר ברמן. הוא כאילו הזרים לחברת ירדניה מליון דולר, אחר כך לקח את הכסף בחזרה. ההערכה שלי היא, שלדננברג לא היה כסף לקנות את ירדניה. לא היה לו 2 מליון דולר להזרים לחברה. הוא סמך על השותפים האמריקנים שלו, שהם יתנו את הכסף. כשהם ברחו מן העיסקה, גם הוא הסתלק ממנה.

אני לא מאמין לאף מלה שדננברג ולבנון אומרים לי. הארי לבנון איש נחמד, אבל לא מבין בעסקים. אם היה לו שכל, לא היה מנהל בעצמו שום דבר. היה שוכר לו מישרד יפה, וחי כמו מליונר. הוא קבר בעצמו עסקים טובים.

איתן אבניאון, לשעבר יושב־ראש מועצת המנהלים של ירדניה: הארי לבנון לא ידע מה קורה אצלו בעסקים. הוא קיבל מאביו עסק יפה, ואין לו חושים לעסקים. הוא ניסה למכור לדכנר, אחר כך ניסה למכור לדננברג. השותפים האמריקנים של דננברג התקפלו, ולבסוף ירדניה התפרקה.

דננברג פנה אלי, אומר אבניאון, כי רצה שאתן לו הכשר להיות יותר מקובל בענף הביטוח. הוא טיפוס לא מקובל, בשל אופיו והתנהגותו. אין לי עניין להתראיין.

המפרק עורך־דין בועז נהיר: גרעונות ירדניה, כ־4.1 מליון דולר. הגרעונות נגרמו עקב ניהול כושל של ירדניה, שהפעילה, בין היתר, חברת־בת באנגליה, שהפסידה שם סכומים גדולים. בצר לו רצה מר לבנון, בעל השליטה בירדניה, להוציא את המכשלה מתחת ידיו. הוא ניסה למכור את מניותיו בירדניה לאחרים.

כנושא הזה הלך מדחי אל דחי, מדכנר אל דננברג. הוא מכר לבסוף לדננברג את מניותיו, בארבע מאות אלף דולר. דננברג שילם ללבנון 260 אלף דולר, ואת השאר, 140 אלף דולר, התחייב דננברג לשלם לירדניה, תמורת נכסים שהוציאו מירדניה. בין הנכסים –בית בהרצליה פיתוח, בו גר הארי לבנון, שנמכר לו ב־90 אלף דולר, ועוד 50 אלף הדולר תמורת חברת הלבנון, אומר עו"ד נהיר. דננברג, מעולם לא העביר את 140 אלף הדולר לירדניה, ועד היום המפרק תובע מדננברג או מהארי לבנון, את הכספים, או לחילופין, את הבית.

המפרק מתאר גם, כיצד הכניס דננברג לירדניה שיק על סך 970,000 דולר וכיצד משך אותו בחזרה. כיצד פוטרו 200 עובדים וכיצד נסגרו סניפים . הוא טוען, כי התעורר חשד, כי בעלי עניין משכו כספים שלא כדין מירדניה, או חייבו אותה שלא כדין בהוצאות.

המפרק טוען גם, כי דננברג שילם מכספי ירדניה כ־21 מליון שקל לעורכי־דינו, ולעורך־דין אחר, עוד ארבעה מליון שקל מכספי ירדניה.

דננברג, לדבריו, העביר לחברה אחרת שלו 20 מליון שקלים עבור איחסון תיקים של ירדניה בשטח שלו, נטל מירדניה עוד סכום של מאה מליון שקל, ושילם אותו כדמי ניהול לחברה שלו. עוד טוען המפרק, כי דננברג צריך להחזיר לירדניה את מליון הדולר שמשך ממנה. המפרק השיג, כאמור, זימון של דננברג לחקירה.

הגיבור הטרגי של הפרשה, הארי לבנון, האיש שהפסיד שתי חברות ביטוח, סירב לערוך ניתוח עיסקי מפורט של מה שאירע לו.

הוא עדיין גר בווילתו היפה שבהרצליה פיתוח. השבוע נולד לו נכד. הוא חגג את הברית, ולאחר מכן טס עם רעייתו לחו"ל, לשבועיים של מנוחה.

לבנון, איש עדין, בעל כרס, מוקף במשפחתו – בתו, בנו ורעייתו, ידע לספר, כי מרכלים עליו שאושפז, שנישבר נפשית. כאדם שכשל בעסקים, הוא נראה מאושש מאד. אפילו שמח. מה שהרגיז אותו היה דווקא הסיפור, שדננברג אמר כי היה סוכן של אביו. דננברג לא היה בחייו סוכן של אבא שלי, אומר לבנון. בימי חייו הם שנאו את אבי, עכשיו פתאום כולם אומרים עליו טובות.

בישראל, טען לבנון, אין תרבות. כולם שקרנים. כל חיי רחקתי מפירסום. אף פעם לא רצתי אחרי הכסף והכבוד. למי שיש טענות נגדי, שיפנה לבית־משפט. הפסדתי בעסקים, כי מצב הביטוח בעולם קשה. אני לא מחפש אשמים. אני מאשים את עצמי. את מי אני יכול להאשים? לא את אבי זכרונו לברכה.

כשראיתי את הצרות, רציתי להציל את החברות. רציתי לצאת מהן באופן אלגנטי. ניסיתי למכור לדכנר, ולא הלך. מכרתי לדננברג. אחרי עשרה חודשים הוא שולח לי מכתב שהוא מתחרט? ממילא השקרנים בישראל יוצאים מנצחים, אז למה לי לדבר?

הבית בו אני גר, שלי. מי שחושב אחרת, שיילך לבית־משפט. אני לא אדם עני. אני עשיר ושמח בחלקי. עברתי שנים בלונדון, לא רצתי למקומות יוקרה ולא אחרי עיסקי חברה נוצצים.

היום, אין לי חברים ואין לי ידידים בארץ. לי אין חברות העובדים שתכסה את ההפסדים שלי. הרי כל ענף הביטוח בחו"ל הפסיד מליוני דולרים. מספיק שמתרחש אסון תעופה קטן, ומפסידים את המכנסיים.

כל ימי לא רימיתי אף אדם. זה לא האופי שלי. דננברג ידע בדיוק מה הוא קונה ממני. היו לי הרבה החמצות. שנה אחת לפני שהצעתי למכור לדכנר, יכולתי לצאת עם עשרה מליון דולר ביד, מי ידע שניפול ככה?

לענף הביטוח נכנסו, בשנים האחרונות, הרבה רמאים קטנים. זו לא אותה רמה שהיתה פעם. פעם, היה מפקח על הביטוח בשם ד"ר פיקר, שפיקח כמו שצריך. דננברג רצה אז להיכנס לעיסקי הביטוח. ד"ר פיקר אמר לו בפירוש – על גופתי המתה אתה תנהל חברת ביטוח. אתה לא בן־אדם בשביל לנהל חברה כזאת. אחר כך ד"ר פיקר יצא לפנסיה, נכנסו אנשים אחרים, והענף כולו ירד.

אני לא אדם חלקלק. אני מתוסכל, כואב, צועק. כשאני מכרתי לדננברג את ירדניה, זה היה עסק רע. דננברג קנה בפרוטות, וחשב שסידר אותי. מה הוא חשב, שלבנון אדיוט?

מכרתי בתקווה, שהוא יציל את ירדניה, לא ידעתי שהוא נבלה. דננברג רוקן את הקופה של ירדניה. בכמה חודשים לקח מהחברה כספים, שאני לא לקחתי כל החיים שלי. כאשר האמריקנים יצאו מהשותפות עם דננברג, הוא כבר ידע שאין לו כסף, ועשה כל מיני סיבובים.

לחסל את ירדניה, יכולתי לחסל בעצמי, ביתר אלגנטיות. כמו שעכשיו הלכתי לפירוק מרצון של הלבנון, החברה האחרונה שנשארה לי. חובותיה של הלבנון על הנייר הם 3.5 מליון דולר.

כל החיים שלי אני טיפוס שמתחשב באנשים שעובדים עימי, שלא יפגעו. הרבה גנבו ממני ולהרבה אנשים עשיתי טובות. האופי שלי ישר. עכשיו אני לא עובד. אני לא אינווליד, אני עוד אמצא מה לעשות בחיי.

אני בן 57, תודה לאל, לא הולך לירות לעצמי כדור בראש. להיפך, יש לי תחושת הקלה שיצאתי מכל הלכלוך הזה, ושאין לי יותר עסקים כושלים. לא רוצה להתנצח מעל דפי העיתון. ממילא, כולם שקרנים.

סוף הסיפור – לא בטוח. הגיבורים עדיין מסתובבים בינינו. בית־המשפט יפסוק מה שיפסוק. בינתיים, לא הוגשו תביעות משפטיות. המיסמך המשפטי היחידי, הוא דו"ח המפרק.

מן הדו"ח הזה מצטייר דננברג, כאדם שיש לו תשובות לשאלות, כאדם שיצא עם כסף בכיס. גם לבנון לא יצא עירום. הוא רצה להיפטר מעסקים כושלים. הוא ניפטר מהם.

סיפור ירדניה והלבנון הם סיפורי נפילה. כשהנפילות באות, הן יתומות. המלחמה העכשוית, בין דננברג ללבנון, היא השאלה המצחיקה, בידי מי היתה ירדניה כשהתמוטטה. השאלה המצחיקה הזו שווה הרבה כסף. לדננברג או ללבנון. לציבור היא כבר לא שווה שום דבר. הציבור כבר הפסיד בירדניה את כל מה שהיה אפשר להפסיד, אף אחד לא יפצה אותו.

שניים מכל שלושה קוראי עיתונים בישראל
קוראים ידיעות אחרונות

פתוח במוצ"ש 17:30 - 23:00
פתוח גם ביום ו'
יריד ברהיטי אליהו גלילי
עיצוב בינלאומי במחיר עממי! מבצע ללא תקדים: הנחות ותשלומים
סלון "סער" שבתמונה ב-35% הנחה! 1.950.000 ש' במקום ~~2.990.000~~!

מערכות סלונים
מזנונים
פינות אוכל
חדרי שינה
חדרי ילדים
מזרונים
בדי רפוד
תוצרת חוץ
מרהיבים!!!
... שלושה תשלומים שקליים ... המבצע מוגבל! ...
... הנחות מיוחדות למשלמים במזומן ... שי לכל קונה! ...
המבצע נערך בשתוף עם מפעלי רהיטים אראלקו בע"מ
רהיטי אליהו גלילי
פתוח במוצ"ש 17:30 - 23:00
סירקין 13 · ככר נח · גבעתיים · טלפון: 735125

שווקים
ספריות עם חלונות זכוכית לשמירה מפני אבק

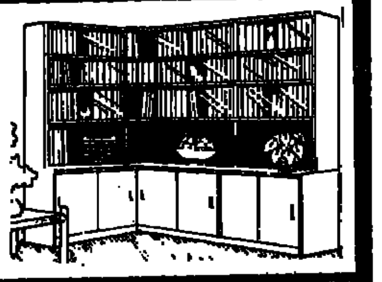
התאמת המידות
לפי דרישות הלקוח.
חוזק ועמידות
הודות לשיטת הייצור הבלעדית
של Intersystem
ייצור בלעדי
צוות אינטרסיסטם ורכיב את הספריות בכל הארץ
50 דגמי ספריות
100 אפשרויות הרכבה
קטלוג צבעוני חינם ומהודר
לכ' ספריות אינטרסיסטם ת"א, רח' בן־יהודה 148. מיקוד 63402
שם:
כתובת:
מיקוד:
ספריות אינטרסיסטם בן יהודה 148 ת"א ☎ 03-249327
פתוח רצוף כל יום מ-09.00-19.00

מועדון קוראי ידיעות אחרונות
דרך פ"ת 138 ת"א, חדר 301
טלפון 212213
נופש ישראלי
סופשבוע
לשוחרי
קולנוע
קאונטרי־קלאב – ת"א
28–30 נובמבר
חווה קולנועית – מעולם קסום.

מועדון קוראי ידיעות אחרונות
בית ידיעות אחרונות דרך פ"ת 138 תל־אביב, טלפון 212213
פרטים והרשמה בימים א'–ה' בשעות 09.00 – 18.00 ברציפות
ההרשמה פתוחה לכל קוראי העיתון ללא תשלום דמי חבר

פריז ולונדון
הטיול החם של החורף – במחיר הפתעה $599 (לא כולל מיסים)

11 ימים. כולל טיסה ת"א–פריז. פריז–לונדון. לונדון–ת"א בחברת תעופה סדירה. העברות. אירוח בבתי מלון מדרגת תיירות טובה. ארוחות בוקר. סיורי היכרות בפריז ובלונדון. מלווה ישראלי והרבה הרבה אפשרויות של בידור. סיורים וקניות סוף העונה.
ביצוע: אופיר טורס
ת"א, רח' בן־יהודה 32; י־ם. אגף מלון המלך דוד; חיפה – דרך העצמאות 62; טבריה – מרכז מסחרי לב־הגליל; ק. שמונה – מלון הצפון.
חנוכה 6.12.85

סוף שבוע לתרבות ואמנות
חנוכה, 12–14.12.85 בבית הארחה בנהריה
סוף שבוע באוירה מזרח אירופאית
עם שלושת השמואלקים
ש. רודנסקי ● ש. סגל ● ש. עצמון
בתכנית:
★ ערב הומור יהודי. ★ שחרית של שבת לחומור ישראלי.
★ מאכלים מסורתיים בפנסיון מלא.
★ נשף ריקודים – "כמו פעם".
★ לרשות האורחים בריכת שחיה מחוממת, סרטים משחקי שולחן.
המקום כולו סגור לארוע זה
המחיר 99,800 ש' בלבד – פנסיון מלא.
(אפשרות הסעה מת"א לנהריה ובחזרה)

קרוב לבבות בחג הלביבות

פנויים ופנויות
דיפלומט י"ם 12–14.12.85
בתכנית:
★ שידוך ישיר – עם דודו דותן
★ הרצאה מפי הסקסולוג – עמי שקד
★ נשף ריקודים – יש סיבה למסיבה
★ מפגשי הרפיה והתרגעות. הכרויות ותקשורת. שעשועי חברה, סרטים ועוד...
מועדון קוראי ידיעות אחרונות מועדון קוראי ידיעות אחרונות

להצליח בבגרות

בתל־אביב * בירושלים * בחיפה * ובבאר־שבע * בפיקוח משרד החינוך והתרבות

נמשכת ההרשמה למועד יוני 1986 לכל מקצועות הבגרות

וכן לקורסי הכנה לטכניון והכנה לבחינות פסיכומטריות

באיזה בי"ס ערב אקסטרני:

1. עברו 87% מן התלמידים את בחינות הבגרות בהצלחה? **2.** מחזירים לך את שכר הלימוד במקרה של כשלון בבחינה?
3. מספר התלמידים בכתה אינו עולה על 32 (27 בכתה לאנגלית)? **4.** מלמדים את כל החומר הדרוש לבחינה, כך שלא נדרש ידע מוקדם?

נכון. רק באולפן לבגרות המשמש כבי"ס בוקר וערב לאקסטרנים וגם כבי"ס עזר לתלמידי תיכון.

ראיון בלעדי עם מנהל האולפן אינג' א. לחמן (מחבר הספרים).

סוד ההצלחה

שאלה: מהו סוד הצלחתו של "האולפן לבגרות"?

תשובה: ה"אולפן לבגרות" שם דגש על ארבעה נושאים עיקריים:

1. מורים מעולים הנבחרים בקפדנות.
2. כיתות קטנות.
3. תכנית לימודים מפורטת המא־פשרת לימוד כל החומר בצורה מסודרת וללא "לחצים", וכן לחזור על מבחני בגרות משנים קודמות.
4. החזרת שכר הלימוד לתלמיד שנכשל בבחינות אם הגיש 80% משעורי הבית.

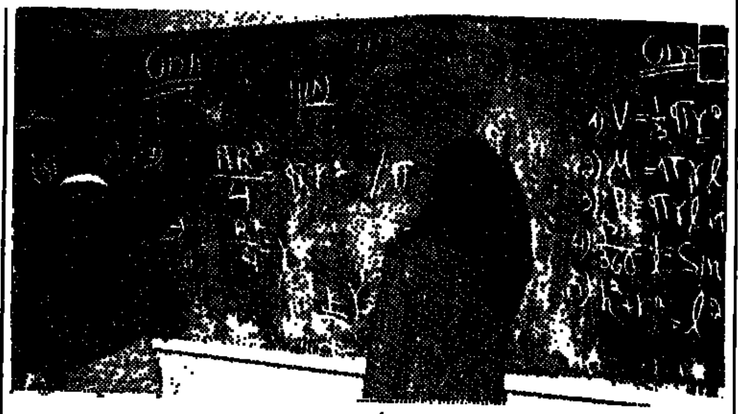

שאלה: ומה בדבר המטרה השניה אהבת המקצוע?

תשובה: ראה את תגובות הבוגרים (מקצתן ניתן בעמוד זה).

"מורה מקסים, מקסים, אוירה נהדרת בשיעורים, וממש כיף ללמוד ביחד". זוהי תגובתה של תלמידה באולפן לבגרות – אחת מיני רבות הממליצות בחום על לימודים לבגרות.

יצחק אלבז: "מצית 3 בתיכון לציון 10 באולפן לבגרות".

שאלה: האם נדרש מן התלמידים ידע מוקדם?

תשובה: לא. החומר כולו נלמד בקורסים השונים.

לסיום נצטט עוד מספר תגובות של בוגרים:

גב' אריאב (אם לתלמיד שמינית): "בקורס הפך בני לאדם אחר. לא זו בלבד שהוא שולט מצויין בחומר, אלא שקיבל בטחון עצמי וממש אין להכירו".

צילה שואג (תלמידת שנוינית, שלמדה בערב במקביל, באולפן לבגרות): 4 חודשים של כיף! 4 חודשים של חוויות וקבלת ידיעות. נוי האמין כי יום יבוא ואמנם נגיע למצב של הצלחה".

האולפן לבגרות הנמצא בפיקוח משרד החינוך והתרבות מקיים קורסים בכל מקצועות הבגרות (כיתות בוקר וערב): מתמטיקה, אנגלית, ספרות עברית, דקדוק, תנ"ך, ידע העם והמדינה, גאוגרפיה, פיזיקה, ביולוגיה והסטוריה.

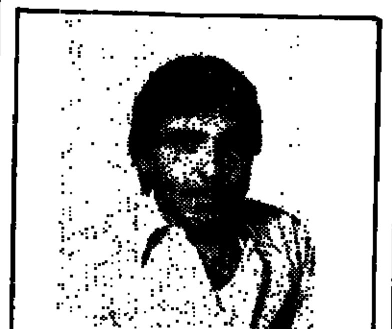

א.ט.: "הכנעתי את המתמטיקה! הוצאתי 10 במתמטיקה. תודה למורה ריקי".

במגמה לעודד תכנת שעורי בית תוגרל מדי שנה מכונית אוטוביאנקי חדשה בין תלמידי האולפן לבגרות שיכינו לפחות 80% משעורי הבית שיוטלו ע"י המורה.

ההגרלה תתקיים בפיקוח ועדה בהשתתפות נציגי התלמידים ורואה חשבון.

נ.נ. [illegible]

[illegible]

סבכה של אולפן בקלי קלות אשר [illegible] ... כל הכבוד ותמשיכו כך ... [illegible]

למדתי בבית הספר של א. לחמן שלושה קורסים [illegible] ... בקורסים לא רק שהמורים היו מעולים ... [illegible] ... א.ג.ב

[illegible] ... אמרו לי שאין לי "מוטיבציה" למתמטיקה ... [illegible] ... 7 ... [illegible]

מה שעושים כאן זה נס

"שיגעון, ממש קורס מהנה. כש־נכנסתי לא היה לי מושג מינימלי. כעת, עם צוות מורים שכזה, אני ממש מלא התפעלות. מה שעושים כאן זה נס", כותב תלמיד אחר עם סיום לימודיו. שאלנו את מר לחמן (הידוע לרבים כמחבר ספרי העזר ב־מתמטיקה ופיזיקה): "האומנם נמצא הפתרון הגואל לתלמידים המעונינים להשיג תעודת בגרות? תשובתו: "האולפן לבגרות, שנוסד בשנת 1979, הציב לעצמו מטרה, לא רק ללמד את כל מקצועות הבגרות, אלא אף להביא את התלמידים לאהוב מקצועות אלה, וליהנות מן הלי־מודים".

הצלחה מדהימה

שאלה: האם הצלחתם במשר־מתכם?

תשובה: הדברנה העובדות בעד עצמן. בנקודה זו מראה לנו מר לחמן מכתב חתום ע"י רואה חשבון (השם שמור במערכת), וכו כתוב כדלקמן:

"בסקר שערכנו בקרב בוגרי האולפן לבגרות, שניגשו לבחינת הבגרות במתמטיקה ברמת 3 יח', במועד יוני 1984, התקבלו התו־צאות הבאות: 87% עברו את הבחינה בהצלחה (ציון 6 או יותר). 33% קבלו ציון 9 או 10. ציון ממוצע: 7,4.

רחל אדרי: "למדתי באולפן לבגרות דקדוק, ספרות וחיבור, הגעתי לקורסים בלי כל ידע. הקורסים היו מעולים. יישר כח לאולפן לבגרות!".

האולפן לבגרות

ת"א: רח' דרך חיפה 81 (בי"ס תיכון חדש חדר 7) טל' 441917

ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 16, טל' 222375, 02-222340.

חיפה: רח' יל"ג 3 (בית ליגת נשים) ליד קולנוע "ירון", טל' 04-641040, 04-667411.

באר־שבע: בבנין העצמאות, רח' העצמאות 40, קומה 6, טלפון 73146, 057-71690. בב"ש מיזוג אויר מלא בכיתות.

ראש העין: פרויקט שיקום שכונות, רחוב החמישה, טלפון: 03-9369459

בת"א: עברנו מבנין למנסה הרצליה לביה"ס תיכון חדש!!

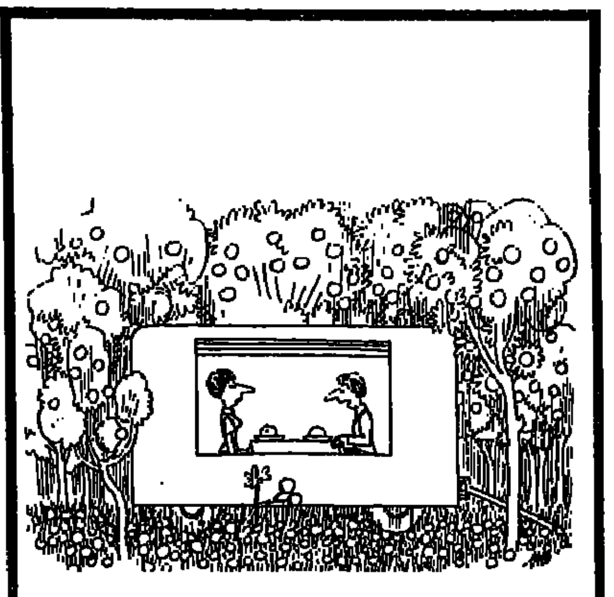
"שוב תפוחים..."

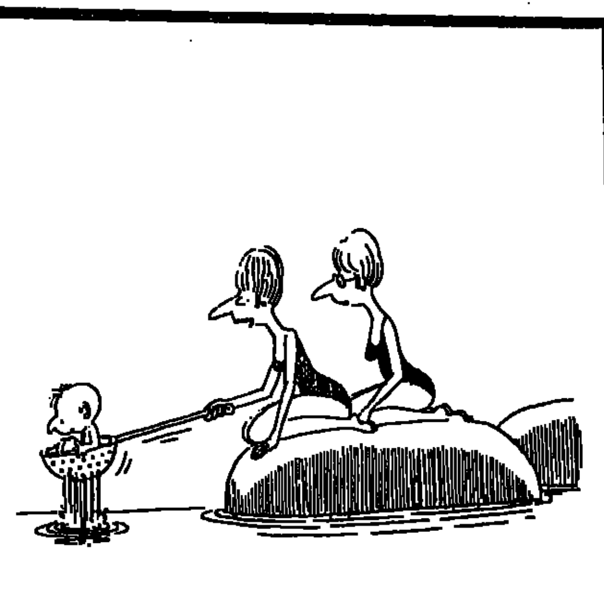
"הוא קטן מדי להתרחץ לבד..."

"אני יודעת שלא תאמיני לי, אבל שמעתי שמישהו אמר־'גם אני אוהב אותך, יקירתי'..."

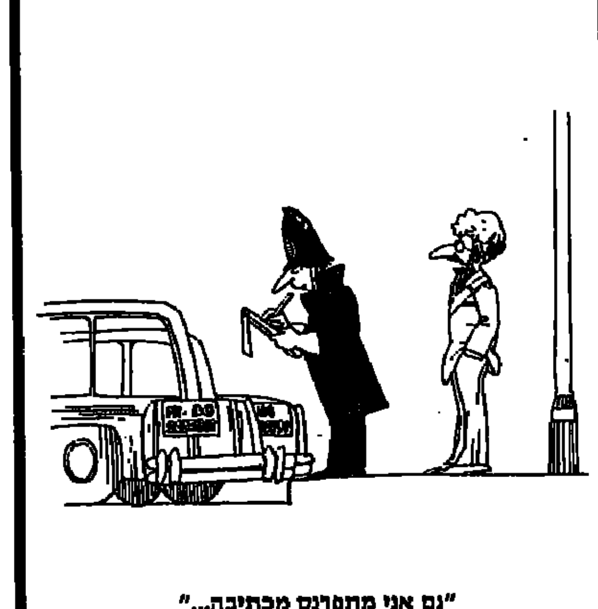
"גם אני מתפרנס מכתיבה..."

"שתלתי אותו, השקיתי, זיבלתי, גידלתי – ועכשיו, זה נראה לי טבעי לחתום עליו..."

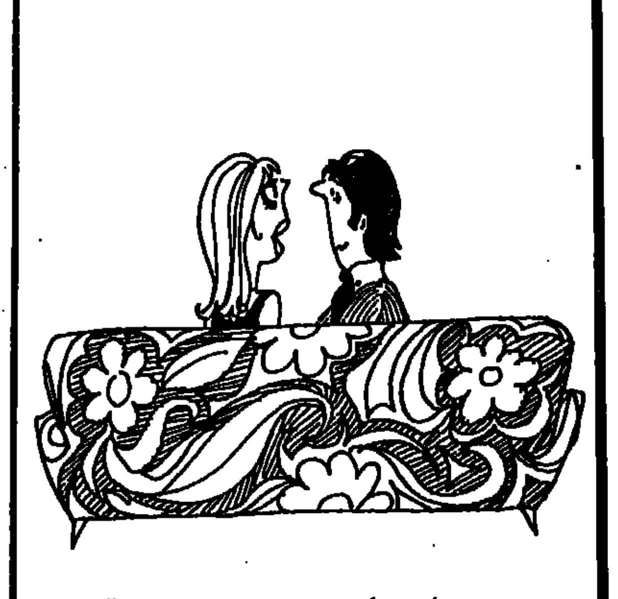
"תן לי יד, לפחות אז אדע איפה היא..."

איך בונים קוטג' בצמרת-פולג?

אם קוטג' מפואר בשכונת היוקרה רמת-פולג מעניין אותך, אתה חייב לראות את הקוטג'ים של צמרת-פולג בבנייה.

לראות איך מתוך החול צומח קוטג' עם פטיו (גן פנימי) וחצר אחורית, סלון ענק, חדרים מרווחים, מטבח מפואר, פינת משחקים, פינת טלוויזיה ומה לא?!

20 דקות מת"א, ים וקאונטרי קלאב גם רמת-פולג תוכננה כשכונת יוקרה לכל דבר. השכונה נמצאת במקום משגע ליד הים, ותמצא בה את כל השרותים הסביבתיים כולל גן ציבורי מקסים, קאונטרי קלאב עם שישה מגרשי טניס, בריכה, חדרי כושר ועוד ועוד. המיקום של רמת-פולג ממש אידאלי: מחוץ לעיר אבל קרוב אליה, בסך הכל 20 דקות נסיעה ואתה כבר בת"א.

איפה אתה בשבת?
בוא לבקר בצמרת-פולג
משרד המכירות באתר
פתוח מ־10.00 עד 16.00

משכנתאות, הלוואות ובטחונות
לרשותך יעמדו משכנתאות, הלוואות ומסלול תשלומים נוח לפי יכולתך. כספך מובטח לפי חוק מכר הדירות, לרבות ערבות בנקאית.

תכנון וייזום: קבוצת צמרת
משרד ראשי: ככר העצמאות 11, נתניה, טל. 053-35156
משרד באתר: צמרת-פולג, רמת-פולג.

בקרוב קוטג' לדוגמא

צמרת פולג
חברה לבנין ולהשקעות בע"מ
אדריכל: גבי טטרו • מהנדס: ד. וייז

צמרת-פולג. השמנת של הקוטג'ים

שעה של פנאי

תשבץ מאת הלל הרשושנים

מספר 1345

21 פרסים יחולקו בתגרולת בין הפותרים וכונה. פרס א': הספר "אל תשאלי אם אני אוהב" מאת עמוס קולק ועוד 20 פרסי ספרים שונים. המען למשלוח פתרונות: "הלל", תשבץ השבוע מס. 1345, ת.ד. 20227, ת"א (61201).

במאוזן – מימין לשמאל: 1) הון שבא בעושק או במרמה 3) מוג־לב 7) הדור הרביעי 10) שם משפחתו של אורי־צבי גרינברג 13) מיסתורין 14) מיטיב לכתוב בשיטת התקצרות (ה.ה.) – "סטנוגרפיה" בלעז 16) מבשיר קצירה 18) חסר־כח 19) בלתי נימול 21) חסר־תקוה 23) בן־צאן 24) שופט בישראל – הוא גדעון 26) אבן מאבני־החושן 27) כלי קיבול גזול 28) נקב המחט 30) "תרדיף" (שם נרדף) ל"רעיון" 31) תשובה 32) אחד מטעמי המקרא 34) בית־הבליעה 36) אחד משבטי־ישראל 37) בסיס 38) אבי נוענו 40) דברי חלקות 43) מלך החיות 44) "תרדיף" ל"שומר" 46) אומן בייצור מצנחים – מתחדישי הלשונאי הלל הרשושנים 47) "תרדיף" ל"חסרון" 48) רקיק מיובש 50) אגוז־הודו, "קוקוס" בלעז 52) קיבוץ למרגלות הגלבוע – הישוב היהודי הראשון במגרה עמק־יזרעאל; נוסד בשנת 1922; 55) חיה טורפת ממשפחת הכלבים 56) כלי קצירה 57) בעל שש כנפיים 58) מכשיר השוחט.

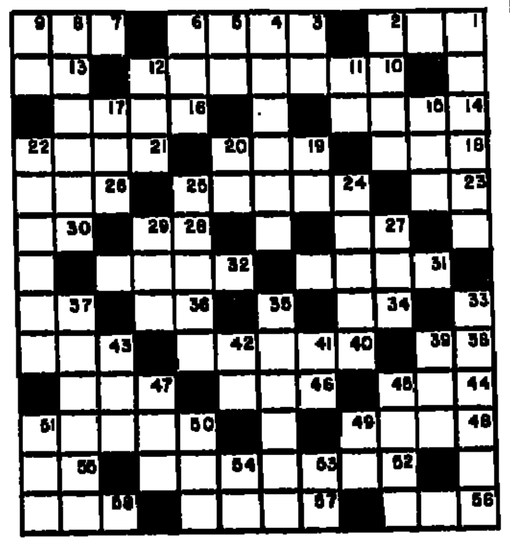

במאונך – מלמעלה למטה: 1) בירת מדינה בלקנית 2) קישוט לטלית 3) בהמה גסה טהורה 4) מלך בבל (2065 לפנה"ס –2015 לפנה"ס); נתפרסם בספר החוקים שלה, המכיל 280 סעיפים 5) עני ואביון 6) היה במקום באותה שעה 8) סופר ומורה עברי; מתרגם "רובינזון קרוזו" לעברית 9) בהמה דקה טהורה 11) "נוף" – ערוך "ראש" 12) עץ מחט 15) מעטפת־בד לשמיכה 17) נגד 19) שיח־נוי – דפנה 20) פי החיה הטורפת 22) משורר עברי, מחבר "יובל־העגלונים" ועוד 24) עיירה בעמק־יזרעאל; נוסדה בשנת 1936. 25) דג אלתית מעושן – ביטוי לועזי 27) "תרדיף" ל"צעדי" 29) מין אגוז – ביטוי לועזי 33) צמח־בר – דומה למשקפיים 35) ישוב עירוני דתי בשומרון 37) עיירה במחצית הדרך בין עכו לצפת 39) "תרדיף" ל"פחד" 41) "נשמת" הקשת 42) "...לצדה יולד" 43) מלך עמלק 45) שמתייחסים אליו בסבלנות 47) המור־בר 49) מלח־שאלה 50) מין אבן טובה 51) חוט דק בצומח; 53) חסר ערמומיות 54) לאו.

תשבץ תרתי־משמע ©

מאת נדיב אבידן

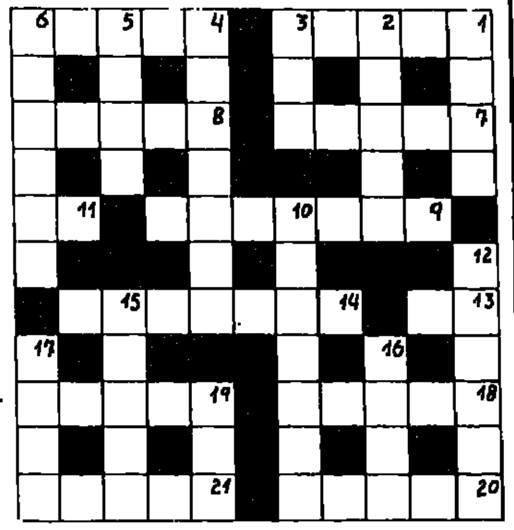

תשבץ מס' 103

מאוזן
1. ראו "11 אופקי"
4. בטנסי זה תחליף למשחקי מזל (5)
7. הוא מרפא עם סטירה את מי שמת־מר (5)
8. ועידה באניה (5) (עפ"י חיליק עמיר)
9. כשנתנו לו מזון או משקה, עבדו עליו כנראה (4,3) (עפ"י פרץ כהן)
11. עם "1 אופקי" – איך מצווים על הפסקת אש בצורה מוסיקלית? (5,2)
13. את התשובה ניתן למצוא בעמוד 54 (2)
14. פעם זה היה נמל ליצוא (7) (עפ"י אילן גולדהירש)
18. מבחינה הנדסית זו לא ממש עבירה (5)
19. הצרה באה – אבל זו כבר אופרה אחרת (5) (עפ"י אילן גולדהירש)
20. יש לו הרגשה שהוא מוסמך לסקס (5)
21. אם רוצים "ללכלך" לאן צריך להגיע בדרך ללודז? (5)

מאונך
1. השרפרף תור לאופנה (4) (עפ"י אופי־רה ודרור שימרון)
2. אם כבך לא יודע מהחיים שלו, יאמלו לנו הצלחה (מ) (5)
3. בקניה המשקה עולה (3)
4. מפתח אטום לעצירת הדליפה (5,2)
5. מאכל בקו המשקה (4) (עפ"י אילן גולדהירש)
6. בתור דוגמא: סי במול (6) (עפ"י אילן גולדהירש)
10. היכן אפשר לרכוש תמונה? (7) (עפ"י שוש קוריאט)
12. בבעלותי חברה להובלת סוסים (6)
15. פגישה עם ברון אי"ן (5)
16. מעין למתקדמים (4)
17. למעשה, ותקן מצריך זמן (4)
19. את הצער אל תוציאו מחוץ לבית (ג) (עפ"י שוש קוריאט)

בין הפותרים יוגרל סך 8000 שקלים.

את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע "ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177 מיקוד 61091 ת"א.

תשבון קטן

מאת מתתיהו ואבירם עומר

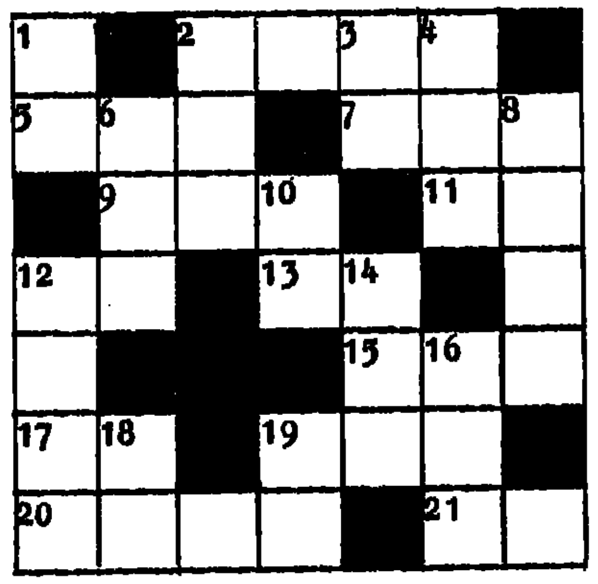

מאוזן:
2. שנת לידתו של יצחק
5. 3 מאונך כפול 10 מאונך
7. 15 מאוזן ועוד 17 מאוזן
9. ריבוע
11. גילו של מר שוזפי ב־1988
12. היום בחודש אוגוסט, שבו נולד מר שוזפי
15. סכום הגילים של אברהם, יצחק ויעקב, שלשת בניו של מר שוזפי, ב־1985
17. גיל אימו של מר שוזפי ב־1985
19. סך דמי המזונות לחודש, בחצאי שקלים חדשים, שמר שוזפי משלם לאשתו הראשונה, שרה
20. שנת לידתו של מר שוזפי
21. 13 מאוזן ועוד 19 מאונך

מאונך:
1. גילו של אברהם ב־1986
2. 7 מאוזן בהיפוך סדר הספרות
3. גילו של אברהם ב־1984
4. 10 מאונך הוא סכום ספרותיו
6. 13 מאוזן כפול 10 מאונך
8. השנה בה נשא מר שוזפי לאשה את רבקה, אמם של שניים מבניו
12. 18 מאונך כפול 19 מאונך
14. 19 מאוזן ועוד 19 מאונך
16. סך דמי המזונות לחודש, בשקלים חדשים, שמר שוזפי משלם לאשתו הראשונה, שרה
18. סכום הגילים של אברהם ויצחק ב־1985
19. גילו של יעקב ב־1989

כפתרון יש לשלוח את 8 מאונך (שנת נישואיו של מר שוזפי עם רבקה) ואת שמות בניה של רבקה.

בין הפותרים יוגרל מחשב כיס

אותיות ומיספרים

מספר 1092

			מ	צ	ב
			ח	ד	ש
			ש	ב	י
		י	ב	ט	ח
		ד	י	ח	צ
ש	ל	מ	ח	ט	צ

לפניכם חידת "אותיות ומספרים". בפעולת הכפל הוחלפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת החשבון ולמצוא את הסיפרה שאינה משתתפת בה • 12 פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה • המען למשלוח הפתרון: "אותיות ומספרים מס' 1092", ת"ד 20227, ת"א.

פתרון חידת "אותיות ומספרים" מספר 1086

א. שחזור פעולת הכפל בספרות:

```
  617
    ×
 4936
 3085
-----
35786
```

ב. הסיפרה שאינה משתתפת בפעולת הכפל הנ"ל היא: "2"

פתרון חידת "אותיות ומספרים" מספר 1087

א. שחזור פעולת הכפל בספרות:

```
   819
     ×
   613
------
  2457
  819
 4914
------
502047
```

ב. הספרות המשתתפות בפעולת הכפל הנ"ל הן: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,0

הפתרונות והזוכים

שמות הזוכים בתגרולת 12 פרסי הספרים – "אותיות ומספרים" מס. 1085

1) איתן ראובני, רח' מודיעין 10, חולון, (58328). 2) אלון הורוביץ, רח' חולדה הנביאה 7, בני־ברק. 3) שרון בר־חיים, נוה־יעקב 119/3, ירושלים, (97300). 4) משה ניסן רח' המבדיל 15, רמת־גן, (52552). 5) גיל הירשהורן, שדרות־הצבי 32, חיפה (34355). 6) אודי מוכיוב, 1143/28, אילת, (88100). 7) יוסף זגדון, רח' יוסף קיציס 11, ת"א, (69485). 8) שלמה אוחיון, רח' אלפסי 9, ירושלים, (92303). 9) גילה אברהמי, שד' יעלים 62/14, באר־שבע. 10) משה וולמן, רח' רמב"ם 39, פתח־תקוה. 11) אורלי מחדון, כפר־גבירול 37, רחובות. 12) שושנה אשכנזי, רח' הרצל 24/20, רמלה.

שמות 12 הזוכים בפרסי הספרים – "אותיות ומספרים" מס. 1086

1) אורלי כהן, רח' אחד־העם 67, פתח־תקוה. 2) איתן בקיש, רח' קומוי א'/7, חיפה. 3) זהבה זילברמן, קיבוץ יגור. 4) מיכאל שרון, ת.ד. 26057, ת"א. 5) מינה דינר, שדרות־המאירי 19, ירושלים. 6) צבי לוף, רח' אלונים 28, טבעון. 7) מרגלית בנגין, קיבוץ בית־אורן. 8) חסן פלבי, רח' המגינים 131/201, חיפה. 9) דוד ששון, רח' קהילת־לבוב 11, תל־אביב. 10) חנה זורגר, רח' חב"ד 4, ראשון־לציון. 11) זכריה מילר, קיבוץ אשדות־יעקב (מאוחד) ד.נ. עמק־הירדן. 12) טובה יהודה, שיכון ה' 44, ראש־העין.

"איפה הדג"? מגליון 1132

פרס א' – ענת ארז, רח' ווינגייט, באר־שבע.
פרס ב' – סיון בר־נתן, מענן מיכאל.
פרס ג' – אבי בנימין, בן 7, רח' סרלין, ת"א.
כן זכו בפרסים: שמוליק אגמי, חולון; חמד דגוית, ראשל"צ; חנה שמעון, פ"ת; דני נוראפשאן, חולון.

פתרון גליון 1134

• עושים חושבים: לאחד בלבד.
• צור צורה: 8 מדינות בארה"ב.

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 98

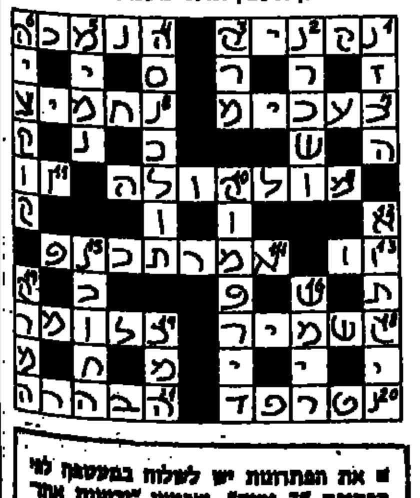

"היכן הפטיש"? מגיליון 1131

פרס א' – מיכל לוין, בת 6, רח' מצדה. בני־ברק.
פרס ב' – איתי סופרין, בן 8, רח' מודיעין. בני־ברק.
פרס ג' – לילך נעים, בת 5½, קבוץ עינת.
כן זכו בפרסים: לימור מליחי, ירושלים; זהבית מורחי, יהוד; זיגר צפריה, דמת השדון; שי מרוח, אור־יהודה.

■ את הפתרונות יש לשלוח במעטפה לפי הכתובת "7 ימים", שבועון "ידיעות אחרונות", "שעה של פנאי", ת.ד. 20227 תל־אביב, מיקוד 61201.
■ ישותפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם יגיעו תוך 10 ימים מיום פרסום החידה.
■ נא לציין את שם החידה ומספר הגליון על המעטפה.

הציור השבועי לילד

היכן הטייס?

ההליקופטר חג מעל לדנה ויוסי. הם לא הבחינו בטייס אך נופפו לו בידם לשלום. אולי אתם תגלו את הטייס הבלתי נראה.

שחמט מאת אורי צחור

הקרב האחרון

בקרב ה־24 והאחרון בדו־קרב על אליפות העולם בין האלוף החדש גארי קספארוב ואנאטולי קארפוב־האלוף היוצא, חייב היה קארפוב לנצח כדי לשמור על תוא־רו בעוד שלקספארוב די היה בתו־צאת תיקו. מצב זה הכתיב גם את אופי המשחק. ואכן, סיפורו של הקרב האחרון הוא סיפור מרתק כולל ההכנות לקרב זה.

כזכור נערכו משחקי המועמדים במונפלייה שבצרפת במקביל לדו קרב. משחקים אלה הגיעו אל המתמודדים בדו קרב על הכתר ועוזריהם שעקבו ולמדו את החידו־שים במשחקים אלה ואף למדו מהשגיאות ומצאו דרך לתקנם.

"תכנית סוקולוב"

אחד המתמודדים במונפלייה, שזכה להצלחה מרובה שם, הוא אנדריי סוקולוב, יהודי גבה קומה הצעיר מקספארוב בעשרה חוד־שים. סוקולוב זכה לפני קרוב לשנתיים, בהיותו בן 20 בלבד, בתואר אלוף ברית המועצות. בסי־בוב ה 14 ניצח סוקולוב, בקרב מלהיב, את רב האמן ההונגרי הנודע זולטן ריבלי.

תכנית המשחק של אנאטולי קר־פוב היתה בנויה כולה על תכנית סוקולוב נגד ריבלי ו־20 מסעיו הראשונים היו זהים לאלה של סוקולוב. לעומת זאת, שיחק קספארוב רק את 16 המסעים הראשונים כפי ששיחק ריבלי, ומסע אחד לאחר מכן, במסע ה־18 סטה מתכניתו של ריבלי. גם העוב־דה שקארפוב שיחק את 19 מסעיו הראשונים במהירות ורק במסע ה־20 הירבה לחשוב, מעידה כי שלף מן המוכן.

השיפור של קספארוב והתעוזה שהפגין בהמשך, גרמו לכך שקאר־פוב לא יגלה כל דרך לנצחון אפש־רי ואז החל לשחק בצורה שאיפשר־רה לקספארוב להפוך את הקערה על פיה. ולקבוע את התוצאה הסו־פית – 11:13 לזכותו.

לפנינו שני המשחקים.

הגנה סיציליאנית

לבן: סוקולוב שחור: ריבלי מונפלייה, 1 בנובמבר 1985

1.ה4, ג5; 2.פ־ו3, ד6; 3.ד4, ג:ד4; 4.פ:ד4, פ־ו6; 5.פ־ג3, א6; 6.41,, (מסע זה מאוד אופנתי בעת האחרונה, פותח בהסתערות ישירה אך מותיר את המלך הלבן חשוף ולכן נבלמת המיתקפה על ידי איומי נגד) 6...מה־ג7; (פורטיש המשיך, נגד סוקולוב, בסיבוב השביעי במונפלייה, 6...ה5; והמשחק נמשך 7.פ־ו3, פב־ד7; ולאחר 55 מסעים, של משחק מצויין, ניצח סוקולוב) 7.ר־ה2, ה6; 8.0־0, ר־ה7; 9.מ־

ח1, 0־0; 10.א4, פ־ג6; 11.ר־ה3, צ־ה8; 12.ר־ו3, צ־ב8; 13.מה־ד2, (מסע זה סוטה מהמשכים מקובלים כג13.מה־ה2, או מה־ה1,) 13...ר־ד7; 14.פ־ב3, ג6; 15.א5, פ־א5! 16.ב5, פ־ד7; 17.ר־ו2, פ־א5! (תכנית מובנת. השחור שואף ליזו־מה באגף המלכה – ואף זוכה בה. אבל...ההתרחשויות באגף המלך יהיו מהירות יותר – וכפי שיתברר למר קספארוב את הלקח מכך) 18.מה־ו2, ר־ו8; (לא מייד 18...פ־ג4; בשל 19.ר־ד4! ועל 19...פ:ג3; בא 20.פ־ד5! וללבן מיתקפה רבת עוצמה) 19.צא־ד1! פ־ג4; 20.ר־ג1, (עכשיו כבר רע 20.ר־ד4? שכן על 20...פ:ב2; לא יועיל 21.פ־ד5, ה:ד5; 22.ר:ב2, ד:ה4; והצריח מגן על הרגלי וללבן אין גם שום איום מיידי כ 23.מה־ד4,) 20...ב5; 21.א:ב6, א:ב5; 22.צ־ד3, ו6; 23.צ־ח3, ר־ו7; 24.פג־ה5; 25.מה־ח4, פ־ו8; (כפוי. על 25...ה5; בא ו:ה6, דרך הילוכו ומצב השחור עגום) 26.ו6, ר־ח8; 27.פ־ד4, ג4; 28.ר־ד1, ר־א6; 29.צ־ה1, צה־ג8; 30.פ־ה3, ח5; (כפוי) 31.פ־ו3, (לא 31.ו:ח6, דרך הילוכו, בשל 31...פ־ח7!) 31...פר־ד7; 32.פ־ד2, מ־ו8; 33.פד־ו1, ב3; (33...ר:ו1; 34.פ:ו1,) 34.פ־ו3, מ־ה8; 35.פ:ב3, ו5ח!! 36.מה:ח5, פ־ו6;

37.פ־ו5!! ר:ו6; (המשך המשחק – יבהיר מדוע לא התקבל הקורבן) 38.ז:ו6, ה:ו5; ("חצי שגיאה" שכן מסע זה גורר הפסד מהיר, אך השחור אבוד גם לאחר 38...פ:ו6; ואז 39.פ־ו7 + !! ועתה לאן ילך המלך? על 39...מ־ו8; בא 40.פ:ה6 + וכל המשך של השחור גורר הפסד. על 40...מ־ה7; בא 41.פ:ג7, או 39...מ־ה7; 40.מה־ו5, מלווה ב 41.פ־ח5, או 41.צ־ו3, ועל 39...מ־ד7; בא דווקא 40.מה־ו3, מ־ה7; או מה־ד8; 41.ר־ו5, והשחור אבוד) 39.ה:5 + פד־ה5; 40.מה־ח8 + פ־ו8; 41.מה:ו8 + !! ולאחר הקר־בה זו אין דרך למנוע מט במסע הבא. השחור נכנע.

לבן: קרפוב שחור: קספארוב משחק 24 בדו קרב

16 המסעים הראשונים זהים

לאלה שבמשחק: סוקולוב־ריבלי אם כי לא תמיד בסדר זהה.

17.מה־ו2, ר־ו8; 18.ר־ו2, ר־ב7: (במסע זה שינה קספארוב את "תכנית ריבלי" הוא ויתר על מית־קפת נגד באגף המלכה ומעביר את הרץ לאלכסון הגדול במטרה להוות לחץ נגדי לרץ ו2, ובמגמה להשיג תיקו) 19.צא־ד1, ו6; (מתברר שמצב זהה לחלוטין – לאחר סדר מסעים שונה לחלוטין, בתוספת מה־ה2, במקום מה־ד2, התקבל במשחק: צ'בורדאנידזה־קינדרמן, שנערך אשתקד בפולניצה זדרוי שבפולין. כאן המשיכה צ'בורדאנידזה 20.פ־ה2, ובתשובה ענה קינדרמן 20...ר־ו7; כאשר מוטב היה אולי לשחק 20...פ־ג5!! ובסופו של דבר ניצחה אלופת העו־לם את יריבה הגרמני. למרות שקספארוב שיחק ר־ב7: העדיף קארפוב לאחר 40 דקות מחשבה, להמשיך ב"תכנית סוקולוב")

20.ר־ג1, צב־ג8; (על מסע זה חשב קספארוב 25 דקות) 21.צ־ד3, פ־ג4; 22.צ־ח3, ר־ו7; 23.ר־ה3, צ־ה7; (גם על מסע חשב קספארוב 25 דקות ובכלל הירבו שני היריבים במחשבה במסעים הבאים, שלא כמו בתחילת המשחק) 24.מ־ז1, (בניגוד למשחק הקודם. לא טוב לקדם את הרגלי לו5, בשל ה:ו5!) 24...צג־ה8; 25.צ־ד1, ו5! 26.ו1:ו6 דרך הילוכו, פ:ו6; (קספארוב מק־ריב רגלי) 27.צ־ז3!! (אולי עדיף במקצת 27.ר:ג6, מה־ב8; מייד אך לחץ של השחור על 41 יופעל בכל מקרה) 27...צ־ו7; 28.ר:ב6, מה־ב8; 29.ר־ה3, פ־ח5; 30.צ־ו4, (לאחר 30.צ־ח3 או צ־ו3, מטעיל השחור לחצים כבדים ובעיקר על 41,) 30...פ־ו6; 31.צ־ח4!! (לקר־פוב לא די בתיקו ולכן הוא בוחר במסע שבמשחק רגיל לא היה מעיז לעשותו)

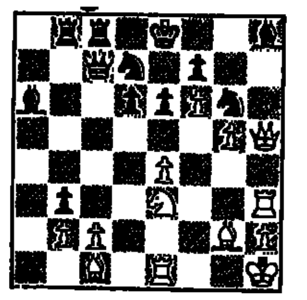

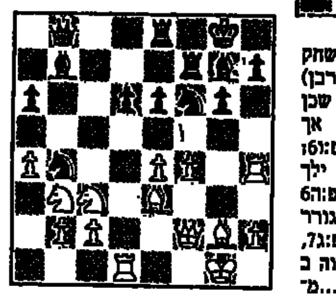

31...פ5!! 32.ו:1, ו5:1, פ־ו4: (ההמ־שך הבטות ביותר) 33.מה־ד2, פ:ה3; 34.מה:ה3, פ:ג3; 35.מה־ב6, (קרפוב הולך במכוון על הרסתקה) 35...ר־א8! 36.צ:ו6, צ־ב7; 37.מה:א6, צ:ב3; 38.צ:ה6, צ:ב2; 39.מה־ג4, מ־ח8! 40.ה5, מה־א7 + 41.מ־ח1, ר:ו2 + 42.מ:ו2, פ־ד4 + וזוכה בצריח. הלבן נכנע.

ברידג' מאת ריחל שמיר

עצם בגרון

"מדוע אתה תמיד מאפשר ליריביך לבצע מישחק שאפשר להכשילו", שאל כהן את ידידו לוי. "תכיד אתה נטפל אלי. זה עיקר הפעמו". ישאל לוי בתמיהה. דבריו של כהן התייחסו למערך הבא:

	צפון	
	♠ K Q J 8 6 ♥ A 2 ♦ 8 6 4 ♣ 9 8 5	
מזרח		**מערב**
♠ 9 ♥ J 10 8 4 ♦ J 9 7 5 ♣ 10 7 3 2		♠ A ♥ Q 7 6 3 ♦ K 10 3 2 ♣ A K Q 4
	דרום	
	♠ 10 7 5 4 3 2 ♥ K 9 5 ♦ A Q ♣ J 6	

חילק צפון – מזרח־מערב פגיעים.

החכרזות:

צפון	מזרח	דרום	מערב
פאס	פאס	1 ספייד	× (כפל)
4 ספייד	פאס	פאס	פאס

ליד כל השולחנות כמעט היה החוזה הסופי 4־ספייד. כהן ולוי ישבו ליד שולחנות נפרדים בהגנה במערב.

שניהם יצאו במלך קלאב והמשי־כו באלוף. לאחר זאת חל שינוי במישחקם.

לוי המשיך במלכה קלאב, אשר נחתכה על ידי הכרוז ביד. הכרוז שיחק שלושה סיבובים של הארט – האלוף, המלך וחיתוך בדומם. לאחר מכן שיחק ספייד, בו זכה לוי.

עכשיו המשיך לוי בהארט, אשר נחתך בדומם ואיפשר לכרוז להיי־פטר מהמלכה דיאמונד המכשילה. בעצם, אפילו היה משחק דיאמונד, במעמד זה היתה התוצאה זהה.

לעומתו, כהן, אשר ראה את הנולד, במהלך השלישי, לפני ששיחק את המלכה קלאב, משך את האלוף ספייד, שלדעתו עמד לו כעצם בגרון. לכן, רק לאחר שניפ־טר מהמיכשול הזה המשיך במלכה קלאב. צעד זה מנע כל אפשרות מהכרוז להיפטר מהמלכה דיאמונד. כפי שאנו רואים, לא הצליחה העקיפה בדיאמונד וליד שולחנו של כהן נפל הכרוז פעם אחת.

"מדוע לא עולים דברים כאלה על דעתיך", שאל לוי וטפח במצחו.

"פשוט אינך מתכנן את המישחק מראש. אילו עצרת לחשוב לרגע 'מה אעשה כשאקבל את היד עם האלוף ספייד', היית יודע שעליך לחסל את הכניסה הזו מיד", פסק כהן.

מטבעות ומדליות מאת חיים לנגלבן

מטבעות מפלטינה טהורה

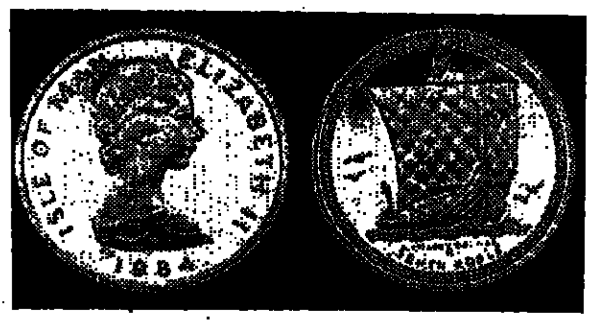

שלטונות האי מאן, בשיתוף פעו־לה עם מיטבעת פובג'וי, החליטו על הצגת מטבע מפלטינה בגירסה קשוטה בעריך של 1/10 נובל, המכיל עשירית אונקיה של פלטינה טהורה.

להוציא שנוי קטן בכתובת שסמ־חת לספינה הוויקינגית שעל הצד האחורי, המטבע החדש הינו תעתיק מדוייק של אחותו הגדולה – ה"נובל" מפלטינה בן האונקיה, שהוצא בשנת 1983. יותר מ־100.000 יחידות של הנובל בן אונקיה מפלטינה נחטפו בעיקר על־ידי שוק מטבעות המטילים. כדי לשרת את צרכי שוק האספנים, הוצגה גירסה קשוטה של ה"נובל" בתחילת 1984, ועתה בעקבותיו, מטבע בן 1/10 נובל המכיל עשי־רית האונקיה של פלטינה טהורה.

הפלטינה מצויה בטבע בתערובת עם מתכות אחרות מאותה קבוצה ועם זהב. מצוי בעיקר בסיביר, קולומביה, קנדה, אפריקה הדרו־מית, קליפורניה ועוד. הפלטינה היא מתכת כבדה, יקרה ואצילה, לבנה־אפורה, הניתכת ב־1750 מעַ־לות. אינה משתנית באוויר גם בחום גבוה. אינה נתקפת מחומצות, אבל מסיסה לאט בחום במי מלח.

משום נקודת ההיתוך הגבוהה, שימש לפנים לחוטים לנורות חשמל. משום אדישותו במובן הכי־מי, משמש לכלים למעבדות כימ־יות, לאלקטרודות וכו'. בשימוש רב לתכשיטים, ברפואת שיניים, למראות ובצילום. שימשה בעבר לקצוות ציפורני עטים נובעים ולמכשירים רפואיים.

המוטיב שעל גב המטבע החדש – 1/10 נובל בצורת ספינת מפרש וויקינגית, הינו פיסול של לסל לינדסיי, בעוד שהצד הקידמי נושא את דיוקנה בפרופיל של המלכה אליזבט השניה, שצוייר על־ידי ארנולד מאשין. דיוקן זה של המל־כה אליזבט יהיה רק על מטבעות בני 1/10 נובל שהוטבעו בסוף שנת 1984. מינואר 1985 התחיל השימוש בפרופיל הסטנדרטי החדש של המלכה, מפרי עיצובו של הצייר מחלוף – יליד ירושלים, המתגורר באנגליה. המטבע הונפק במהדורה כוללת של 5000 עותקים בלבד ונמכר לצרכי אספנות במחיר של 49 לישי"ט למטבע, כולל דמי משלוח, אריזה ומע"מ, הנהוג באיי מאן.

מן הראוי לציין, כי החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות בישראל, הנפיקה בשנת תשל"ג, 1973, מדליה ממלכתית בנוסף מכסף ומארד גם בפלטינה טהורה. על פני מדליה זו הסמל הרשמי של חגיגות שנת ה־25, וסרט היוצר את הספרה 25 ועליו כתובת "ישראל". גב המדליה מראה שנים־עשר המזו־לות, מתוך הפסיפס שנתגלה ברצ־פת בית הכנסת מהמאה השישית בחפירות בית אלפא. על היקף המדליה הרכב המתכת: פלטינה טהורה. המדליה הישראלית היא בקוטר 35 מ"מ, משקלה 31 גרם פלטינה (אונקייה אחת), והוטבעה במהדורה של 10,000 עותקים. שתי מיטבעות התחלקו בהטבעתן: ממס־פר 1 עד 5000 במיטבעת רובינס אטלבורו־ארה"ב, ומ־5001 עד 10,000 במיטבעה הממשלתית בירושלים.

על בולים ובולאים מאת שלמה שמגר

פניקיים באיי סיישל

הפניקיים מגיעו סוחרים פניקיים בסביבות שנת 600 לפני הספירה לאיי־סיישל אשר באוקינוס ההודי מינהלת הדואר של האיים משר־כנעת שכן, ומציינת זאת על בול אחד מתוך שלושה, שמציגים "אור־חים חשובים": שני הבולים הנות־רים, מראים את יורדי־הים האנגלי סיר יו סקוט וספינתו "סילרק", ואת וואסקו דה־גמה וספינתו "סן גבריאל".

מטוס איטלקי־ברזילאי

משנת 1987 יצוייד חיל־האויר הברזילאי במטוס־קרב תת־קולי חדש, ושמו "א.אם.אקס.", מתוצ־רת ברזיל עצמה.

זהו מטוס טקטי לסיוע לכוחות־קרקע, תקיפה וריגול. פיתוח המ־טוס נעשה בשיתוף עם שני מפע־לים איטלקיים. המנוע הוא מתוצרת "רולס רויס". המטוס ייבנה בו־זמנית בברזיל ובאיטליה.

לקראת הכנסתו של המטוס לשי־מוש מיבצעי, שתהווה, לדעת הצבא הברזילאי, "מהפכה", הנפיק הדואר הברזילאי בול שמראה שרטוט דו־מימדי של המ־טוס ההופך בהדרגה לתלת־מימדי.

האשה המשוחררת הראשונה

ההיסטוריונים כיבדו אותה בתו־אר "האשה המשוחררת הראשונה בתולדות ארצות־הברית". שמה היה אביגיל אדמס, והיא היתה רעייתו של ג'ון אדמס, הנשיא האמריקני השני.

ילידת 1744, נתגלתה אביגיל – שזכתה בימים אלה לבול חדש בארה"ב – כאשה משכילה ועזו־שכנגד לבעלה, בקאריירה המדינית הארוכה שלו והיתה הגבירה והאם של אחת המשפחות המהוללות ביו־תר בחיים הציבוריים בארצה.

בנה, ג'ון קווינסי אדמס, היה הנשיא הששי של ארה"ב.

בתריסר שנות שירותו של בעלה כסגן־נשיא וכנשיא, חילקה עתו־תיה בין וושינגטון הבירה לבין אחוזתה המשפחתית בקווינסי, אותה ניהלה תוך כדי עמידה לצד בעלה הפוליטיקאי. היא גידלה ארבעה ילדים וגם מצאה פנאי לכתיבת ספרים, המעידים עליה כאחד המוחות הנשיים הצלולים בדורה.

בולי־שירות מצריים

במצרים הופיעו בולי־שירות חד־שים לשימוש מחלקות משרדי הממשלה בעריכים 1, 3, 5, 8 ו־15 גר'. הציור: סמל־המדינה.

100 להולדת הנסון

בשבדיה הונפק בול למלאת מאה שנה להולדתו של פר־אלבין הנסון, ששימש שנים רבות כראש ממשלה ובעיקר בשנים הקשות של המלח־מה העולמית השניה.

כן הופיע בול ליום הולדת המאה של הלידיקן בירגר שוברג, שיצאו לו מוניטין בעיקר בזכות "שירי־פרידה" הפופולאריים מאד בשב־דיה. כן הונפקו ששה בולים מוקד־שים למישחקים עממיים: דמקה, שחמט, דומינו, ששבש ועוד.

להיטים צבעוניים בעיניים

עד כמה שהדבר נשמע מפתיע, ואולי לא מתקבל על הדעת, הסתבר לאחרונה — ממחקרים שנערכו — כי בעלי העיניים הבהירות זוכים להצלחה גדולה יותר בחיים.

זה שהיופי החיצוני הוא מרכיב חשוב בהצלחה בחיים — זה כבר הוכח מזמן. לא "פייר" אבל אין מה לעשות. זוהי המציאות. הוכח שכבר ילדים קטנים, בגן למשל, מעדיפים את חברתם של הילדים היפים יותר.

אבל מה העניין עם העיניים הבהירות? — אז כאמור מסתבר שגם כאן יש עניין — ואם החמול מולכם לזכות מהטבע בזוג עיני תכלת ירוק או ספיר אתם בצד הנכון.. וייתכן וזו הסיבה שכל הפיות והשלגיות והנסיכות על העדשות צויידו תמיד בעיני תכלת). ...

בסוכנויות חב' "היידרון" בארץ אין יודעים האם תוצאות מחקרים אלו נודעו לכל־כך הרבה אנשים. מכל מקום עובדה היא שלאחרונה חל גידול עצום במספר אלו המתאימים לעצמם עדשות־מגע צבעוניות.

אביב יורק, הדוגמן מס׳ 1 בארץ וחלוץ מרכיבי עדשות המגע הצבעוניות בישראל מרכיב את עדשות המגע הצבעוניות של "היידרון" וממליץ עליהן בכל לב.

קרוב לוודאי שהסיבה לכך היא שרק בשנה האחרונה הפכו עדשות המגע הצבעוניות למצרך מבוקש מאוד, וכר־השגה (מבחינת המחיר). וכל זאת — רק בסוכנויות הבלעדיות של חב' "היידרון" בארץ — שאלו הן רשת מכוני "עדשות מגע בינלאומיות". ו"המכונים האמריקנים לשיפור הראיה".

גם לפני כשנה ניתן היה להשיג בארץ עדשות־מגע צבעוניות. אך אלו לא היו אטרקטיביות — לא מבחינת הצבע ולא מבחינת המחיר. הצבעים בהן הופיעו עדשות המגע נראו לא טבעיים, מחירן הרקיע שחקים וכך שרק מתי מעט יוכלו לרכשן, בעיקר כאלה העוסקים במקצועות הנחשבים ל"זוהרים" כמו דוגמנות, משחק, זמרה, וכו׳ והספקתן התארכה חודשים ארוכים.

היות ובארץ לא היה קיים מלאי עדשות צבעוניות, היה צורך להזמינן מחו"ל, לחכות חודשים ארוכים עד אשר הן תגענה משם, ובמקרה ואלו לא התאימו מסיבה כלשהי — היה צורך לחכות שוב תקופה ארוכה.

חב' "היידרון" — שהיא החברה המובילה בעולם בנושא עדשות המגע, פיתחה פטנט מהפכני, אשר בעזרתו הושגו, מחד, צבעים טבעיים להפליא — ובמבחר רב, בכל צבעי הקשת — והזול מחירן בצורה משמעותית, מאידך.

עדשות המגע הצבעוניות מתאימות כידוע לכל אחד: גם למי שמרכיב משקפיים או עדשות מגע לצורך תיקון הראייה, וגם למי שסתם מעוניין לשנות את צבע העיניים.

בסוכנויות הבלעדיות של חב' "היידרון" בארץ — ובהן בלבד — מצוי כיום מלאי עצום של עדשות מגע צבעוניות, בכל הצבעים ובכל המספרים האופטיים, כך שהאספקה היא מיידית. אנשים ממש לא מאמינים: נכנסים עם עיניים שחורות או חומות, בוחרים בצבע בו הם מעוניינים, אח"כ נכנסים לחדר הבדיקות, שם נערכת להם בדיקת ההתאמה. זו מתבצעת ע"י ד"ר/אופטומטריסטים, מומחים להתאמת עדשות מגע, בעזרת ציוד רפואי חדיש, משוכלל וממוחשב (הכולל בין השאר מיקרוסקופים); הבדיקה מתבצעת ב-12 שלבים, הינה ארוכה, מקיפה, יסודית ואורכת כחצי שעה ולפעמים יותר... והנה הם יוצאים, עיניים כחולות, ירוקות תכלת או טורקיז.

חב' "היידרון" החליטה לקדם את מכירת עדשות המגע הצבעוניות בישראל ולכן היא נוקטת מדיניות של מבצעים והנחות: כמו למשל, המבצע שנערך כעת - 50% הנחה: משלמים עבור עדשה צבעונית אחת — ומקבלים את השניה בחינם.

גם יפה, גם לא יקר, וגם עוזר בחיים. למה לא לנסות?

חסכו 100,000 ש' ושלמו את המחיר ב-3 תשלומים

עדשות מגע קבועות
במחיר של עדשות מגע רגילות יום־יומיות
עדשות מגע קבועות
Super-Comfort סופר־קומפורט
של "היידרון"
בעלות אחוז מיים טבעי להרכבה רצופה כל היום וכל הלילה

החליפו את צבע העיניים בעזרת עדשות מגע צבעוניות בחצי המחיר וב-3 תשלומים

50% הנחה על עדשות מגע צבעוניות של "היידרון"
להחלפה מוחלטת של צבע העיניים
אתם נכנסים עם עיניים שחורות או חומות
ויוצאים עם עיניים כחולות ירוקות תכלת או טורקיז

עדשות מגע קבועות צבעוניות של "היידרון" להרכבה רצופה כל היום וכל הלילה לשינוי צבע העיניים

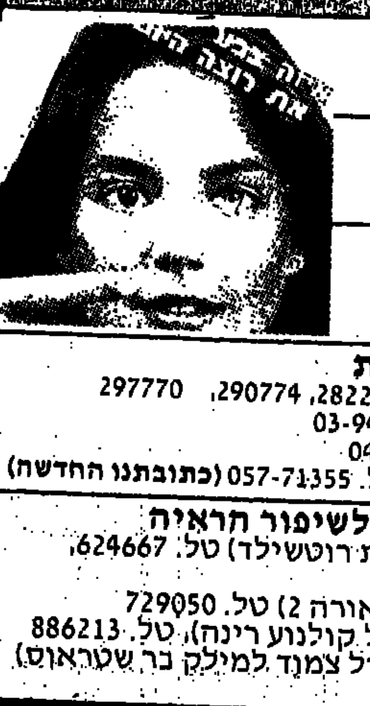

אספקה מיידית
אספקה מיידית של כל סוגי עדשות המגע כולל הצבעוניות
עדשות המגע המותאמות אצלנו עברו את אישור ה F.D.A. מכון התיקנים האמריקני למוצרי מזון ורוקחות
את עדשות המגע הטובות ביותר בעולם של "היידרון" ניתן להשיג בארץ בסוכנויות הבלעדיות בלבד.

עדשות מגע בינלאומיות
תל־אביב דיזנגוף 79, טל. 282276, 290774, 297770
ראשל"צ הרצל 59, טל. 03-947253
חיפה הרצל 25, טל. 04-645298
באר־שבע ההסתדרות 79, טל. 057-71355 (כתובתנו החדשה)

המכונים האמריקנים לשיפור הראיה
תל־אביב אלנבי 116, (פינת רוטשילד) טל. 624667, 621443
רמת־גן ביאליק 16 (פינת אורה 2) טל. 729050
חולון שדרות קוגל 31 (מול קולנוע רינה), טל. 886213
ירושלים הלל 23 (בנין מגדל צמוד למילק בר שטראוס) טל. 02-224667

ההזדמנויות המיוחדות נמשכות ב"חוות הרהיטים"

מי שחלף במוצ"ש שעבר (16.11.85) בצומת גהה, לא יכול היה שלא לחוות מה פשר התכונה וההמולה הגדולה. המוני מכוניות, נהרות בזו אחר זו. כשיירת נמלים נבלעו בתוככי אזור התעשיה... ומי שהסתקרן וחיפש אותן — מצא אותן חונות במגרש החניה שליד "חוות הרהיטים".

שם, באולם התצוגה המרווח והמהודר נערכה החגיגה הגדולה, כאשר 18 פינות ישיבה יוקרתיות הוצעו במבצע חסר תקדים, ב-40% הנחה אמיתית ובהספקה מיידית.

הקונים הרבים שהגיעו לכאן מכל רחבי הארץ לא התאכזבו. הזדמנות שכזו איננה חוזרת כל יום. רהיטי היוקרה של "חוות הרהיטים" מפורסמים בכל הארץ. הם כוללים רהיטים בסגנונות שונים, כמו כפרי, קולוניאלי ומודרני — והמבחר הרב כולל פינות ישיבה, מזנונים, שידות, ויטרינות, פינות אוכל, והלהיט המפורסם של "חוות הרהיטים" — כורסאות טלויזיה בריפודי בדים עור וטלאים (PATCHES). בכורסאות הטלויזיה מותקן מנגנון הטייה — פטנט בלעדי ל"חוות רהיטים".

ההצלחה העצומה שכנעה את מנהל החנות, מר אברהם ליפסון להאריך אותו בשבוע נוסף — או כדאי למהר.

גם במוצ"ש זה 23.11.85 יימשך המבצע, והפעם מוצעות 12 פינות ישיבה חדשות ב-40% הנחה אמיתית ובמסירה מידית ושאר פריטים במחירים מיוחדים.

12 מערכות ישיבה מרהיטי היוקרה של חוות הרהיטים

מכירה מיוחדת במוצ"ש עם צאת השבת עד 22.00
פתוח כל השבוע רצוף כולל יום שלישי 9.00-19.00

40% הנחה אמיתית ובמסירה מידית

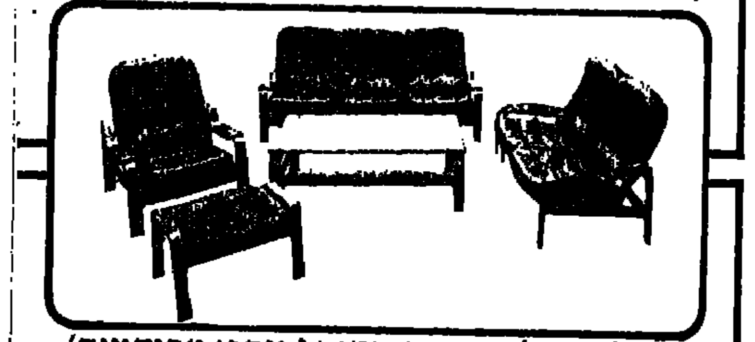

דגם בלעדי של חוות הרהיטים (הזהרו מחיקויים)
המבצע המיוחד כולל 12 מערכות ישיבה ובנוסף לכך פריטים רבים נוספים
מבחר גדול של כורסאות טלויזיה בבדים בעורות ובטלאים (PATCHES)

אנשים מעדיפים את חוות הרהיטים

צומת גהה
רח' אפעל 15 קרית אריה פ"ת
טל. 9230138

עד 40% הנחה בדלת חן

לרגל המעבר לאולם החדש יוצא מפעל דלת־חן במבצע הוזלות מדהים עד 40% הנחה על כל הדגמים

* דלתות מעץ קליר
* חדרי ארונות
* ארונות קיר
* ארונות לנישות וקומפלטים
* חדרי ארונות במידות לפי הזמנה
* דלתות הרמוניקה מעץ פורניר ומראות
* דלתות הזזה בשילוב עץ קריסטל

אגף מיוחד לבתי מלון קיבוצים, וועדי עובדים.
יבואני פרזולי ACME הטובים בעולם.
בלעדי! דלתות מעץ קליר לפי מידת פתח הלקוח.

המפעל ואולם התצוגה: אזור התעשייה בת־ים, רח' החרושה 14, טל' 5518524
חנות המפעל: דיזנגוף 187 ת"א, טל': 226935

מפגש הרהיט הבילנאומי

יבואנים בלעדיים של חדרי שינה מפוארים תוצרת חוץ דגמי 1986, מציע ב"מבצע השבוע"
חדר שינה תוצרת חוץ קומפלט 1,390,000 שקל (כולל מע"מ)
חדר שינה תוצרת חוץ ללא ארון 690,000 שקל (כולל מע"מ)
עד 40% הנחה
פתוח גם במוצאי־שבת. אספקה לכל חלקי הארץ
"מפגש הרהיט הבילנאומי" - שד' קוגל 45 חולון (בחניון) מול קולנוע "רינה"
טלפון: 03-847891

אל תדון את מחשבך עד שתגיע למקומו

הורים הנתונים בעיצומם של "קרבות בלימה" נואשים מול ילדיהם, התובעים שירכשו למענם מחשב ביתי, יוכלו לזכות בהפוגת מה במאבקם האבוד מראש. ה"מושיע" הוא משחק דמוי מחשב בשם "תומחשב", שפותח על ידי "תומר מחשבים" והופק בידי חברת "פלפוט". אמרנו הפוגה קצרה, מפני שאנחנו משוכנעים כי בסופו של דבר יהיה המחשב האישי חלק בלתי נפרד מריהוטו של כל בית בישראל, כמו בכל שאר ארצות העולם. זה מה שיהיה בסופו של דבר; אבל בינתיים המחשב הוא, כידוע, מכשיר יקר למדי (אם כי מחירי המחשבים מוסיפים לרדת בהתמדה), ועובדה זו מעניקה להורים את המניע העיקרי להתנגדות להכנסתו הביתה. נימוקי נגד "קלאסיים", כמו "אתה עוד קטן מדי", או: "מנין לך שאתה בכלל מתאים לעיסוק במחשבים?", או: "אתה לא עקבי מספיק. אם יהיה לך מחשב, תשחק בו כמה ימים, ואחר כך תעזוב אותו לאנחות והוא יהיה מונח כאבן שאין לה הופכין" – אלה לא היו עולים כלל, אלמלא מחירי המחשבים, שהם, כאמור, עדיין גבוהים למדי.

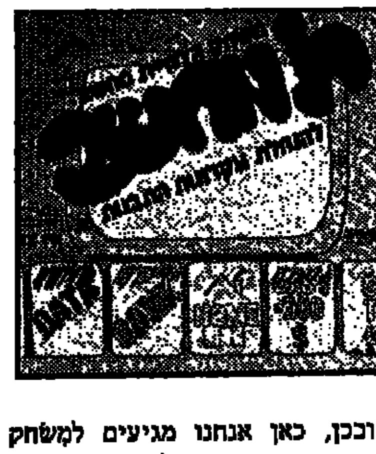

וכבן, כאן אנחנו מגיעים למשחק החדש, "תומחשב". משחק זה מורכב מלוח, שעליו מודפס מסלול המחולק למשבצות, שבכל אחת מהן מודפסת פקודה כלשהי בשפת המחשבים "בייסיק". על המשחקים, העוברים ממשבצת למשבצת באמצעות הטלת קוביה, לבצע נכון את הפקודות המופיעות במשבצות, ובהתאם להן עליהם להוסיף או לגרוע סכומי כסף שונים מקופתם הפרטית. המטרה: להגיע לסוף המסלול (סוף התוכנית) מהר ככל האפשר, ועם "קופה" מלאה ככל האפשר.

המשחק הופק ועוצב ברמה טובה למדי. בכל משבצת־לוח, בחלקה העליון, מודפסת הוראת פעולה באנגלית, וזאת בנוסף לפקודה בשפת המחשבים, המופיעה למטה. פקודות ה"בייסיק" גם הן כתובות באותיות אנגליות, דבר המעלה את גיל המשחקים לעשר ומעלה. הפקודות עצמן מוסברות היטב, בלוויית הדגמות בדף ההוראות המצורף. יחד עם זאת, התרשמנו כי רצוי מאוד (אם כי לא הכרחי) שלפחות אחד המשחקים יהיה בעל ניסיון של ממש בעבודה עם מחשב, ויכיר את הפקודות השונות באופן מעשי. המשחק מוגדר על ידי היצרנים כ"משחק הדמיית מחשב" (סימולציה), ואנו מקבלים בהחלט את ההגדרה הזאת. הנקודה החשובה, שאולי אינה מובנת כל צרכה מתוך ההגדרה, היא שהמשחקים עצמם ממלאים במשחק את מקומו של המחשב. הם מקבלים פקודות שונות בשפת "בייסיק" וצריכים לבצען כראוי, באותה דרך שבה עושה זאת המחשב. כדי שיוכלו לעשות זאת כראוי, עליהם ללמוד היטב את משמעותן של הפקודות השונות, וזו, הרי מטרת המשחק. הרעיון שמאחורי "חילוף התפקידים" הזה, שמי שמילא בעצמו את תפקיד המחשב וביצע כראוי פקודות שניתנו לו באופן אקראי, ייטיב להבין את דרך "חשיבתם" של המחשבים, ומכאן נגזר שם הרשימה (ראה כותרת).

חולשותיו של המשחק נובעות מיתרונותיו: המשחק הופך, כאמור, את היוצרות ומאלץ אותנו להיות גורם פאסיבי, בעוד שכדי לעבוד עם מחשב במציאות עלינו להתרגל לרעיון שעלינו לתת את הפקודות הנכונות, שבלעדיהן לא יבצע המחשב דבר. חובת הדיוק המוחלט בכתיבת הפקודות למחשב לא באה כלל לידי ביטוי במשחק. לאחר שלמדנו את כל הפקודות, ילך העניין במשחק ויפחת, עד שיעלם כליל, וזאת משום שאין לנו כל דרך להעלות את סיכויינו לנצח. אנחנו תלויים לחלוטין בשגיונותיה של הקוביה, דבר הסותר את כל מערך היחסים האמיתי שבין מתכנת למחשב.

לסיכום: לפנינו משחק פשוט ומהיר, העשוי לסייע בהכרת מספר פקודות בשפת ה"בייסיק", אך אין לראות בו בשום פנים (כדברי היצרנים) "כניסה בטוחה לעולם המחשבים". מחירו הלא גבוה יחסית (31000 שקלים, כולל מע"מ) עושה את רכישתו לכדאית בשביל מי שזקוק להפוגה קצרה במאבקו נגד הכנסת המחשב לביתו. מי שמתכנן בקרוב רכישת מחשב, יכול לוותר עליו לטובת חוברות ללימוד ה"בייסיק" על גבי המחשב עצמו.

יבשם עוזר

קציצות עם משהו

בהרבה בתים שבהם עובדת האם גם מחוץ לבית, קונים מזון חצי מוכן. ככה זה גם אצלנו. לפעמים אני קונה שקית עם קציצות כמעט מוכנות ושמה אותה בתא־ההקפאה. כשרוצים לאכול, מוציאים כמה קציצות ואופים או מטגנים אותן. אבל כמו כל דבר, גם הקציצות האלה נמאסות, ולכן המצאנו משהו שמשפר את טעמן ועושה מהן ארוחה כמעט חגיגית. קוראים לזה "קציצות ברוטב עגבניות ושמיר".

רוצים ללמוד בבקשה! לוקחים סיר בינוני ושמים בתוכו כף גדושה של מרגרינה. כשהמרגרינה נמסה, מוסיפים לה כף קמח. בוחשים מהר ומוסיפים שתי כפות של רסק עגבניות. שוב בוחשים מהר מהר ומוסיפים כוס מים ומערבבים. מוסיפים מלח, פלפל ועוד חצי כוס מים. לתוך התערובת הזאת מוסיפים כמה קציצות מתא ההקפאה ומקטינים מאד את האש. סוגרים את מכסה הסיר ומבשלים עשר דקות. באמצע הבשול מסתכלים, ואם הרוטב יצא סמיך מדי, אפשר להוסיף עוד קצת מים. כשהמאכל מוכן, מוסיפים לו שמיר קצוץ ומגישים עם המון לחם, כי ידוע שלחם ורוטב הם חברים קרובים מאד.

דניאלה שמי

יין ישן

שלשה כתרים הם - כתר תורה, וכתר כהנה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהם.

רבי שמעון (פרקי אבות)

אמר החכם: מי שנקה מן שלשה — לא יחסר שלשה: מי שנקה מן הכעס — יגיע אל היקר; מי שנקה מן העבירות — יגיע אל הכבוד; ומי שנקה מן הכילות — יגיע אל הגדלה.

מבחר הפנינים

סיפורי ערש

"סיפורים לפני השינה". עורכת נורה הראל, צייר יוני גרשטיין, מספרים בלה גולדברג ופינחס הר־זהב. "סקאלה הפקות".

הספר "סיפורים לפני השינה" הופיע בהוצאת "עם עובד"; התקליט הנושא אותו שם מכיל עשר יצירות מתוכו, פרי עטם של דויד הריסון, מרים ילן שטקלים, חיה שנהב, נורית זרחי, יהודית דישון, נירה הראל, עודד בורלא וזאב. המבחר מביא קטעים מאת מספרים ישראליים קלאסיים, ההולכים ונשכחים, לצד בני הדור הצעיר והמתחזק של ימינו. יופי!

החומר נבחר בקפידה, וקוראים אותו בלה גולדברג ופינחס הר־זהב. קריאתם הנקיה והנעימה הזכירה לי באיכותה ובצלילותה תקליטי קריאה מן הסוג הישן והטוב: בלי תיחכום, בלי הצטעצעות יתר ובלי מוסיקה מיותרת. קריאה נכונה לשמה, המביאה את רוח הדברים לאוזנם של הקטנים, שעדיין אינם יודעים לקרוא. מצא חן בעיני שבתחילת כל סיפור אומרים המספרים את שמו ואת שם מחברו. זוהי דרך ארץ ליוצרים, ודרך נכונה ללמד את הילדים לשים לב גם לשמו של המחבר.

האזנה נעימה!

שרה ארנון

*

קוביה הונגרית יהודית

מי יודע איפה מייצרים גירסה יהודית לקוביה ההונגרית? בטייוואן, אלא מה! שגעון הקוביה אמנם שכך, אבל לא יכולתי להתאפק מלהביא לפניכם גירסה מקורית זו לקוביה הזכורה לטוב. במקום סתם ריבועים צבעוניים מופיעים על חלקי הקוביה היהודית א־לא־טייוואן שופר וסביבון, רעשן, ספר תורה, ואפילו שני לוחות הברית! אמנם, השופר הזה דומה יותר לקרן ציידים, ויש גם צורך בדמיון עשיר כדי לזהות את ספר התורה, המזכיר בציור הזה (להבדיל) מין תשמיש קדושה מוסלמי או בודהיסטי. אבל העיקר הכוונה; העיקר שמחפשי יהדות יוכלו למצוא אותה אפילו על גבי קוביה הונגרית.

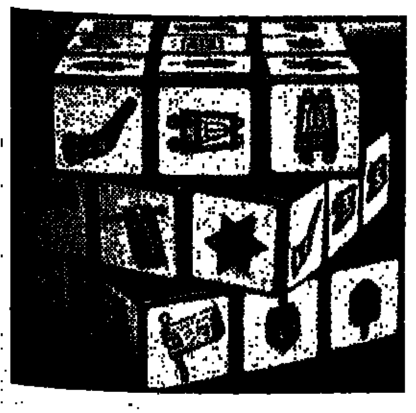

הקוביה עצמה היא מאיכות גרועה מאוד. התנועות הסיבוביות מתבצעות בקושי. לא נתפלא אם יתברר לנו שמסתתר מאחוריה יצרן טייוואני כושל לקוביות הונגריות, שנתקע עם מלאי שיצא מן האופנה, ושיתוף פעולה בינו לבין יום יהודי זריז, הוא שהביא את התוצאה שלפנינו...

שושנה חן

אנגלית מדוברת שוטפת

20,000 מבוגרים, צעירים ואנשי צה"ל, לומדים השנה במכונים האמריקאים.

כמה שווה לך לשלוט באנגלית?

השליטה בשפה האנגלית הופכת אותך לאיש העולם הגדול, ומקנה לך יכולת קריאה של ספרים, ירחונים ועיתונים בינלאומיים מאפשרת לך להאזין לשידור רדיו וטלוויזיה באנגלית, להכיר תיירים ולדבר בשפתם.
בביקורך בחו"ל תוכל להרגיש כמו בבית. השליטה באנגלית מבטיחה לך הצלחה מלאה בהמשך לימודך בנוסף להרחבת האופקים
המכונים האמריקאים לשפות מלמדים אותך תוך מספר חודשים כמות מילים וביטויים מקבילה למה שלומדים בו ית ספר תיכון במשך 4 שנים.
כמעט 70% מכל לומדי האנגלית בארץ לומדים במוסדינו. צה"ל בחר במוסדינו להוראת האנגלית לאנשי צבא, משרד החינוך בחר במוסדינו לבצע עבורו קורסים לאנגלית לבני נוער בכל חלקי הארץ, עשרות מוסדות ומפעלים מפנים את עובדיהם למוסדינו גם אתה יכול ללמוד אנגלית
בניחותא על כוס קפה להתקדם פי-עשרה מהר מכל שיטת לימוד אחרת.

השבוע נפתחים קורסים חדשים:
★ אנגלית ★ צרפתית
★ גרמנית ★ ספרדית
★ ועוד... בכל הרמות ★ הכנה ל־TOFEL
לימוד ערב, צהרים ובקר לפי בחירה.

קורסים ABC למחוסרי ידע.

קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים

מה רמתך באנגלית?
הינך מוזמן לסניפינו הקרוב על מנת שנוכל לבחון חינם בכתב ובעל-פה את רמתך באנגלית.

12 רמות לימוד
מבחן התאמת הרמה והמספר הרב של הקורסים מאפשר לכל לומד להתחיל את לימודיו ברמה המתאימה לו.

שעורים פרטיים בשיטת ברליץ
שעורים פרטיים בהדרכת מורה פרטי מאפשרים למנהלים, עובדים בכירים ותלמידים ללמוד ולהשתלם בהתאם לרמתם וזמנם הפנוי.

אנגלית לתלמיד
קורסי עזר לתלמידי עממי, חטיבות ותיכון לכל כתה ורמה. פעם – פעמיים בשבוע לאחר הלימודים

שכר הלימוד הנמוך ביותר בארץ - 2,100 שקל לשעור.

חינם. 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-228545 ,02-221933,04-669041 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומסי הטלפון ותקבל לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה — חינם.

1985

פרטים והרשמה במשרדי המכונים כל יום בין השעות 9.00-13.00 16.00-19.30

תל-אביב דיזנגוף 115 ליד סופר רוול טל. 228545	רמת-גן ביאליק 47 מול אורדע טל. 726132	הרצליה סוקולוב 35 פ. בן גוריון טל. 87682	אשדוד מרכז א. בנין פאן-לון טל. 35624	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו טל. 669041	חולון סוקולוב 48 בנין הסופר טל. 880889	פתח-תקוה איכילוב 13 טל. 913665	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל. 221933
בת-ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל. 584161	באר-שבע החלוץ 86 מול ק שביט טל. 32872	נתניה הרצל 24 כוכב ציון טל. 22404	ראשל"צ רוטשילד 35 מסגי חיים טל. 958801	רחובות הרצל 163 טל. 453532	ק. חיים וביאליק העמקים 3 טל. 740410	כפר-סבא עמרמי 3 מול פינגווין טל. 444206	רמלה הרצל 84 במסגי מעל בנק לאומי טל. 242386

מכונים אמריקאים לשפות

אוניברסיטאות בארצות הברית

יעוץ ★ הכוונה ★ הרשמה

★ כל סוגי לימודים אקדמיים לקראת תואר ראשון, שני ודוקטורט
★ אפשרות ללימוד שנתיים ראשונות בארץ והמשך בארה"ב

• מבדקי אנגלית טופל • תרגום נוטריוני של תעודות • ניסוח מכתבים ומילוי טפסים.

משרדינו פתוחים בימים א-ד בשעות 9.00-13.00 ;16.00-19.00 וביום ו' 9.00-12.30 תל אביב בן יהודה 32 בנין אל על חדר 506 טלפון 03-...

Israel American Institute
COLLEGE ADVISORS

למד אנגלית בביתך

מכון לינגואפון LINGUAPHONE

או אחת מ־38 שפות כולל ערבית

בשיטה הבריטית המתקדמת והידועה בעולם של מכון לינגואפון המערכת ללימוד עצמי של שפות משולבת בקסטות וספרי עזר נותאמים ל־38 שפות.

★תשלומים נוחים ★ שבוע נסיון

לכבוד "לינגואפון" — הנציגות בישראל תל-אביב, שדי רוטשילד 27 מיקוד 65122 טלי 03-625132
שם: ______ טלפון ______
כתובת: ______ מיקוד ______

שגרירות צרפת בישראל
המכון הצרפתי- ת"א

קורס לצרפתית
מיוחד למתחילים

כיתות קטנות - מחירים עממיים
סה"כ 40 שעות,
פעמיים בשבוע: מ- 14.30 עד 16.30
מה- 1.12 עד ה- 30.1

גן ילדים בצרפתית

לגילאי 6-4, פעמיים בשבוע אחה"צ
מספר המקומות מוגבל

פרטים והרשמה: הירקון 111 ת"א, טל. 236470

המכון להשתלמות מקצועית משולבת

מהנדס,
הנדסאי,
טכנאי

נמשכת ההרשמה להשתלמויות הבאות:

★ מיקרופרוססורים
★ רובוטיקה ובקרה ממוחשבת
★ תוכניתן מחשבים – סוג 1

פרטים והרשמה - כל יום משעה 08.00-19.00, ביום ו' עד 13.00

תל־אביב: שד' דוד המלך 39 מיקוד 64954, טל': 233231/293, 234507	חיפה: שמריהו לוין 30 מיקוד 33103 טל': 666182, 664671
ירושלים: רח' דורות ראשונים 8 (סמטה מהמדרחוב) טל': 221979, 223033	נתניה: ירושלים 1 מיקוד 42437 טלפון: 32727

חיילים חיילות וצעירים!
התכוננו לבחינות בקורסי ערב או בכתב

אנגלית
הכנה
לאוניברסיטה

לבחינות באפריל 1986 | הפתיחה 26.11

מכון "דן" ההרשמה: בשעות 5–7 בערב.
ת"א: בנין הגימנסיה "הרצליה", זבוטינסקי 106

תלמידים בת"א בבנין גמנסיה "הרצליה"

קורס בכתב

אנגלית הכנה לאוניברסיטה

לקבלת פרטים נוספים ללא התחייבות, מלא תלוש זה והחזירו למשרדנו ללא דיחוי!

לכב, מכון "דן", ת.ד. 6504 ת"א
שם ......
כתובת ......

משרד העבודה והרווחה

אורט

אם אתה חושב על מחשבים בוא לאורט.

קורס מעולה ואמין
תכניתן מחשבים סוג 1
בפיקוח משרד העבודה והרווחה
שמעניק לך מקצוע מבוקש,
משתלם ורב־יוקרה.

בקורס המתקיים במכון להשתלמות מקצועית משולבת ברשת "אורט" תוכל לרכוש את מקצוע תכנות המחשבים בצורה יסודית, במסגרת ציבורית אמינה ומוכרת. בקורס נלמדים הנושאים הבאים: מבוא, שפות הבייסיק, הקובול, ופורטרן. במהלך הקורס מתרגל כל תלמיד באופן מעשי הרצת תכניות במחשב. שימוש במחשב באמצעות מסופים של ביה"ס.

הקורס מקנה תעודת סיווג מקצועי לעומדים בבחינות הסיום.

הקורסים מיועדים לבעלי השכלה של 12 שנות לימוד. המועמדים יעברו מבחני התאמה שיבוצעו ע"י מכון מדעי לאבחון, ייעוץ והכוונה בת"א.

פרטים והרשמה: כל יום משעה 8.00 - 19.00, ביום ו' עד 15.00.
תל־אביב: שד' דוד המלך 39, מיקוד 64954, טל' 234507, 233231/293
החשמונאים: 32, טל' 657065, 660086
חולון: כיכר ויצמן 5, טל' 843256
רמת־גן: רח' אורה 6, בית־ספר אורה, טל' 722109
ירושלים: דורות ראשונים 8, טל' 223033, 226455
אשדוד: רוגוזין 32, טל' 22261 • נתניה: ירושלים 1, טל' 32727
חיפה: שמריהו לוין 30, טל' 666182
קרית ביאליק: חטיבת הביניים, רח' דפנה 54, טל' 714605.

המכון לשפה
ספרדית
25 שנות נסיון • מורים בעלי נסיון רב • כתות מצומצמות
קורס לשיחה שוטפת • קורס אינטנסיבי • קשטות ללימוד
הקורס למתחילים מאפשר לדבר תוך 4 חודשים
דיזנגוף 186, 03-220223 ;052-584375

כך קוראות כולן לאשה

קדם את עצמך בשנה החדשה, למד מקצוע או שפה!!!

הנהלת חשבונות

נפתחים קורסים מסוג 1+2 ;3 ב 26.11.85
• קורסי ערב מזורזים פעמיים בשבוע במשך 5 חודשים
• קורסי בוקר וערב אינטנסיביים 3 פעמים בשבוע במשך 7 שבועות

כולל לימוד הנה"ח ממוחשבת.

השיטה המשולבת מקצרת את תקופת הלימודים לחצי ומוזילה את שכר הלימוד בשליש

קורס כתבנות או אנגלית חינם לכל נרשם
למד במוסד מוכר

חינם 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 04-665501,03-228545, 02-221933 057-32872 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך כתובתך ומספר הטלפון ותקבל לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה חינם.

• הכנה לבחינות סיווג ממשלתיות • קבוצות לימוד קטנות • מרצים מנוסים / לימוד אינטנסיבי • תירגול בעבודה מעשית • השתלמות במיכון • י ב מ

לכבוד מכון ישראלי למינהל ת.ד 28124 למס' 50 ת"א מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם חוברת הסבר על לימוד הנה"ח
שם ______ כתובת ______ טל ______

פנה למשרדנו הקרוב כל יום בין השעות 9.00-19.30 רצוף

תל־אביב דיזנגוף 119 טל 228545, בן יהודה 28 טל 297421	חיפה נורדאו 10 טל 665501	ירושלים רח' יפו 36 מול בית יואל טל 221933	רמת־גן ביאליק 47 טל 726132 (מול קולנוע אורדע)
פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665	כפר סבא רח' עמרמי 3 מול פינגווין טל: 444206	ק. חיים וביאליק העמקים 3 בנין אלקמינו טל 740410	רמלה הרצל 84 בפסגי מעל בנק לאומי טל 242386
רחובות הרצל 163 טל 453532	ראשל"צ רוטשילד 35 פסג חיים טל 958801	חולון סוקולוב 48 טל 880889	בת ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל 584161
נתניה הרצל 24 טל 22404	הרצליה סוקולוב 35 טל 87682	באר שבע החלוץ 86 טל 32872	אשדוד מרכז א בנין פאן לון טל 35624

מכון ישראלי למינהל

תכנות מחשבים

10 סיבות טובות ללמוד במכון להכשרה מקצועית
1) 5 שפות תכנות במקום 3
2) הכנה לסווג ממשלתי
3) 25 שנות נסיון בהכשרה מקצועית
4) הכוונה לעבודה למסיימים.
5) השתלמות באנגלית או בהנהלת חשבונות למעוניינים — ללא תשלום נוסף
6) שעות נוספות רבות של תרגול על גבי מחשבים
7) סידור מיוחד למשרתים במ־לואים
8) תנאים מיוחדים לחיילים משוחררים
9) בית הספר היחיד בארץ החותם עם הלומדים על הסכם מאושר ע"י חוק חוזים אחידים, דבר המגדיר ושומר את זכויות הלומדים.
10) שכר הלימוד המנוך ביותר בארץ

נפתחים קורסי בוקר וערב
★ קורסי ערב שנתיים — 2 פגישות שבועיות
★ קורסי בוקר חצי שנתיים — 3-4 פגישות שבועיות.

התחלת לימודים
בחודשים נובמבר דצמבר.

לימוד 3+2 שפות התיכנות הנפוצות
★ 3 שפות חובה: BASIC, COBOL, FORTRAN, לקראת בחינות הסמכה תכניתן סוג 1 של משרד העבודה.
★ 2 שפות נוספות ללא תשלום לפי בחירתך PASCAL; R.P.G; PL.1.

מבחן פסיכוטכני להתאמת כושר – חינם
הינך מוזמן/מוזמנת למבחן התאמה ולשיחת ייעוץ והדגמה
משרדינו פתוחים בין השעות 9-00-30 19 רצוף

חינם – 24 שעות ביממה
חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-295529, 03-291858, 02-221933, 04-669041, 057-32872 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומספר הטלפון ותקבל לביתך חוברת מדריך ללימוד תכנות מחשבים וחומר הסברה על הקורסים כמו כן תוזמן לראיון ומבחן התאמה - חינם.

תעודת המכון להכשרה מקצועית מוכרת
בחינות הסמכה של משרד העבודה לקראת התואר תכניתן 1
עשרות מקומות עבודה קלטו מאות בוגרים של הקורסים השונים במשך 15 שנות פעילות המכון בשטחי מדעי המחשב

קורסים לעובדי מוסדות
להלן רשימת חלק מהמוסדות והמפעלים אשר עובדיהם השתלבו באמצעות המכון

משרד המסחר והתעשיה, המוסד לביטוח לאומי, משרד הבריאות, משרד הקליטה, אוניברסיטת חיפה, איחוד הקבוצות והקיבוצים, פז חברת לנפט. עירית אשדוד, אלסינט, מרכז תעשית מדע, ביה"ח שערי צדק.

תואר ראשון במדעי המחשב תוך שנתיים נוספות בארה"ב
הקורסים המורחבים להכשרת מתכנתים בכירים מוכרים בארה"ב ע"י מספר אוניברסיטאות בוגרי הקורסים בעלי הישגים יוכלו להמשיך בארה"ב בשנה שלישית

קורסים למפעילי מחשב.
למד/י מקצוע מבוקש תוך שלושה חדשים קורס ערב ובוקר לפי בחירה • לימוד על גבי מחשבים • יעוץ במציאת עבודה

תרגול ועבודה מעשית על גבי מחשבים
חלק מהלימוד מוקדש לעבודה מעשית ותרגול על־גבי מחשבים. נתיבת והרצת תוכניות ע"ג מחשבים מקנים ללומדים נסיון רב ומאפשרים להם להיקלט בהצלחה בעבודה, מיד עם תום לימודיהם.

סידור מיוחד למשרתים במילואים
לוג.דים המשרתים במילואים משלימים את החומר בקורס מקביל.

יעוץ תעסוקתי לבוגרים
המכון מקיים מחלקה ליעוץ תעסוקתי המסייעת לבוגרים למצוא ולהקלט בהצלחה בעבודה בהתאם לכישוריהם והישגיהם בלימודים.

לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים

לכב' המכון להכשרה מקצועית ת ד 28125 ת"א. מיקוד 61281 (למס' 111)
נא לשלוח לי מדריך ללימוד תכנות מחשבים
שם ______ כתובת ______ גיל ______ טלפון ______

המכון להכשרה מקצועית
25 שנות נסיון יותר מ־100,000 בוגרים.

תל־אביב בן־יהודה בנין אל על חדר 506 טל' 295529	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו טל' 669041	ירושלים רח' יפו 36 מול בית יואל טל' 221933	הרצליה סוקולוב 35, פ' בן־גוריון טל' 87682	נתניה הרצל 24, טל' 22404	בת־ים רוטשילד 18, פינת בלפור טל' 584161	רמת־גן ביאליק 47, טל' 726132
באר־שבע החלוץ 86 מול קולנוע שביט טל' 32872	ראשל"צ רוטשילד 35 פסג' חיים טל' 958801	פתח־תקוה איכילוב 13 טל' 913665	רחובות הרצל 163 טל' 453532	רמלה הרצל 84, טל' 242386	חולון סוקולוב 48, טל' 880889	כפר סבא עמרמי 3 מול פינגווין טל' 444206

למדי מקצוע תוך חודש

● תמלילנות
● נקבנות
● מפעילות מחשבים
● כתבנות
● מזכירות

לימודי בוקר, צהריים או ערב לפי בחירה
תל אביב, בן יהודה 28. טל. 297421
תל־אביב דיזנגוף 119 טל 228545
ירושלים, יפו 36, טל 221933
רמת גן, ביאליק 47 טל 726132 ומול קולנוע אורדע
חיפה, ביאליק 17 פינת הרצל. טל 664505
ראשל"צ, רוטשילד 35. טל 958801
פתח־תקוה, איכילוב 13. טל 913665
בת־ים, רוטשילד 18 פינת בלפור, טל 584161
הרצליה, סוקולוב 35 פינת בן גוריון, טל 87682
נתניה, הרצל 24, טל 22404
חולון, סוקולוב 48. טל 880889
רחובות, הרצל 163. טל 453532
רמלה, הרצל 84 מעל בל"ל טל 242386
באר־שבע, החלוץ 86 טל. 32872
אשדוד, בית פאן לון מרכז א טל. 35624
כפר סבא, רח עמרמי 3 מול פינגווין טל 444206
פני למשרדנו הקרוב כל יום בין השעות 9.00-18.30 רצוף

מכון ישראלי למינהל

אנו מציעים לך להיות מזכירה רפואית

פעמיים עד שלוש בשבוע בזמנך הפנוי בשעות הערב או הבוקר בהתאם לבחירתך תוכלי לסיים קורס להכשרת מזכירות רפואיות. הקורסים כוללים לימוד כל הנושאים הקשורים למזכירות כללית ורפואית. הקורסים בשיתוף עם בתי חולים שונים ברחבי הארץ. בוגרות הקורסים תעבורנה השתלמויות בבתי החולים, **הקורסים בפיקוח משרד הבריאות**

חינם! 24 שעות ביממה.
חייגי כבר ברגע זה לטלפון 03-291858 ; 04-669041 02-221933 057-32872
גם בלילות ובשבתות תוכלי להתקשר לטלפונים הנ"ל ומסרי את שמך כתובתך וישלחו מיד לביתך עלון מידע וחומר הסברה על הקורסים כמו כן תוזמני לראיון ומבחן התאמה
משרדינו פתוחים מידי יום בין השעות 09-00 13 00 16 00-30 19

תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל על טל 295529	הרצליה סוקולוב 35 טל 87682	ראשל"צ רוטשילד 35 פסג חיים טל 958801	פ־ת איכילוב 13 טל 913665	באר שבע החלוץ 86 טל 32872
כפר סבא רח עמרמי 3 מול פינגווין טל 444206	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו טל 669041	רמלה הרצל 84 מעל ב לאומי טל 242386	בת־ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל 584161	חולון סוקולוב 48 טל 880889
רחובות הרצל 163 טל 453532	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	רמת גן ביאליק 47 טל 726132 (מול קולנוע אורדע)	אשדוד מרכז א בנין פאן לון טל 35624	נתניה הרצל 24 טל 22404

לכבוד מכון ישראלי למינהל ת ד 28124 למס 99 ת א מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם עלון הסבר
שם ______ כתובת ______ טלפון ______

מכון ישראלי למינהל

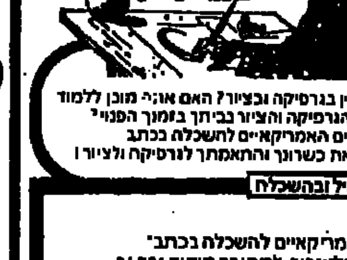

האם אתה מעוניין בגרפיקה וציור? האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגרפיקה והציור בביתך בזמנך הפנוי? "המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב" יבחנו בביתך את כשרונך והתאמתך לגרפיקה ולציור!

ללא תלות בגיל ובהשכלה

לכבוד "המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב" ת ד 28124 תל־אביב, למס' 77 מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצידי, חוברת הסברה ומבחן התאמת השרון לגרפיקה ולציור
שם ______ גיל ______ כתובת ______ טלפון ______

המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב

יועצי מס
המקצוע המבוקש היום

נפתחים קורסי ערב
לקראת תעודת הסמכה
יועצים נציבות מס הכנסה

★ קורסים רגילים למחוסרי ידע
• קורסים מזורזים למנהלי חשבונות

חינם, 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-295529 ,04-665501 ,291858. גם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומספר הטלפון ותקבל לביתך מדריך ליועצי מס - חינם.

גזור ושלח
לכבוד המכון הישראלי למינהל ת ד 28124 תל אביב 61281 למס' 50
אבקשכם לשלוח אלי חינם מדריך ללימוד יעוץ מס
שם ______ כתובת ______ טל ______

פרטים והרשמה: בין השעות 09.00-19.00 רצוף
תל־אביב: בן יהודה 32 בנין אל על טל. 291858 | חיפה נורדאו 30 טל 665501

מכון ישראלי למינהל

גרפיקה

נפתחים קורסי בוקר וערב בתל־אביב
מתקבלים רק בעלי כישרון ונתונים מתאימים לאחר מיון קפדני. בוגרי הקורסים יקבלו הפנייה למקומות עבודה מתאימים – בהתאם להישגיהם.

לקבלת פרטים נא לצלצל: 298829, תל־אביב
או פנה אישית – בין השעות 9.00-19.00.
ת א – בן יהודה 32, בנין אל־על. חדר 607

חינם 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 03 298829 או 291858 גם בלילות ובשבתות, מסור את שמך כתובתך ומספר הטלפון ותוזמן לראיון ולמבחן התאמה חינם.

לכב' המדרשה לגרפיקה ולציור ת ד 28236 תל אביב מיקוד 61281
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה.
שם ______ כתובת ______ טל ______

למד תכנות מחשבים בביתך בזמנך הפנוי

לקבלת פרוספקט חינם
כולל מבחן פסיכוטכני עצמי
גזור ושלח: לכבוד המכונים האמריקאיים
ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281 למס' 7
שם: ______ גיל ______
כתובת: ______ טלפון: ______

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

למד הנהלת חשבונות
בביתך בזמנך הפנוי

לכבוד ת.ד 28124 ת"א מיקוד: 61281 (למס' 64)
אבקשכם לשלוח אלי חוברת הסברה על קורסים בכתב להנהלת חשבונות סוג 1 + 2.
שמי ______ גיל ______
כתובתי ______ טלפון ______

המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב בשיתוף עם המכון הישראלי למינהל

אנו מציעים לך להיות
טכנאי שרות וידאו טלויזיה

נפתחים קורסי בוקר וערב לפי בחירה
● מסלול שנתי למחוסרי ידע באלקטרוניקה
● מסלול חצי שנתי לאלקטרונאים
● לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים
רוב הקורס בעבודה מעשית.
הכוונה לעבודה למסיימים.
משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.30 רצוף.
תל אביב הירקון 48 פינת אלנבי טל. 660893
חיפה, ביאליק 17 פינת הרצל טל 664505

המכון להכשרה מקצועית

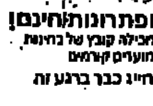

למד בגרות בקלות וחסוך $1,000

נפתחים קורסים מאורזים לקראת מועדי ינואר 86 ויוני 86 - לימוד בכתב; לימודי ערב או משולב לפי בחירה.

אנו גאים בהישגי תלמידנו יואב ששונר למדה מתמטיקה וקבלה ציון 10 בבחינות הבגרות

כיתות קטנות, טיפול אישי
מס' הלומדים בקורסים אינו עולה על 27 תלמידים, בניגוד לבתי ספר אחרים בהם לומדים לעיתים מעל 40 תלמידים בכיתה

ערבות להצלחה תלמיד שלא יעמוד בבחינות הבגרות – יוחזר לו שכ"ל במלואו

שיטת הלימוד המשולב
מבוססת על לימוד כיתתי של מקצועות אנגלית ומתמטיקה במסגרת קורסי ערב מזורזים או רגילים ויתר המקצועות ע"י לימוד בהתכתבות גם תלמידים אנגלית ומתמטיקה במסגרת קורסי ערב יקבלו תקצירים החסכונים את חומר הלימודים, בנוסף לשיעורים הכיתתיים.
• הכנה לכל מועדי הבגרות
• אפשרות ללימוד מקצועות בודדים
• יעוץ להמשך לימודים באוניברסיטאות ובטכניון
• סידור מיוחד למשרתים במילואים
• 25% הנחה לחיילים.

מבצע הנחות והקלות
שכר הלימוד זול להפליא
אתה משלם 15%-20% משכר הלימוד הנהוג בבתי ספר אחרים לבגרות. לדוגמא: תלמיד הנרשם ל־2 מקצועות בכתב משלם 160,000 שקל במקום 900,000 שקל בבתי ספר אחרים

3 מקצועות חינם
תלמיד הנרשם לקורסי ערב באנגלית ומתמטיקה, יוכל ללמוד 3 מקצועות נוספים בכתב – חינם

חוברת של בחינות ופתרונותיהן חינם!
כל תלמיד יקבל חינם חוברת המכילה קובץ של בחינות בגרות ופתרונותיהם המלאים ממועדים קודמים

חינם! 24 שעות ביממה. חייג כבר ברגע זה לטלפון: 03-297421, 04-669041, 02-221933, 057-32872 גם בלילות ובשבתות, מסור את שמך, כתובתך ומספר הטלפון ותקבל לביתך חוברת הסבר — חינם.

עתה פנה למשרדנו הקרוב אליך בין השעות 9.00-19.00 רצוף.

גזור ושלח
לכ' ת ד 28124 ת א למס 97 מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם חוברת הסבר
שם ______ כתובת ______ טל ______

קל יותר, זול יותר ומהנה יותר ללמוד בשיטה המשולבת בביתך ו/או בסניפנו הקרוב אליך

ת"א בן יהודה 28 טל. 297421	חיפה בלפור 5 טל 669041	ירושלים יפו 36 טל. 221933	רמת גן ביאליק 47 טל. 726132	פ"ת איכילוב 13 טל. 913665	בת־ים רוטשילד 18 טל. 584161	חולון סוקולוב 48 טל. 880889	ראשל"צ רוטשילד 35 טל. 958801	רחובות הרצל 163 טל. 453532	הרצליה סוקולוב 35 טל. 87682	באר־שבע החלוץ 86 טל 32872	נתניה הרצל 24 טל. 22404	רמלה הרצל 84 טל. 242386	כפר סבא רח' עמרמי 3 טל. 444206	אשדוד מרכז א' בנין פאן־לון טל. 35624

המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב בשיתוף המכונים הבריטיים — 35 שנות נסיון — 95% הצלחה